

Saimaan ammattikorkeakoulu
Liiketalous Lappeenranta
Liiketalouden koulutus
Laskentatoimen suuntautumisvaihtoehto

Olga Rouhe

Toimintamuodon muutos avoimesta yhtiöstä osakeyhtiöksi: case-tutkimus

Opinnäytetyö 2019

Tiivistelmä

Olga Rouhe

Toimintamuodon muutos avoimesta yhtiöstä osakeyhtiöksi: case-tutkimus, 79 sivua, 1 liite

Saimaan ammattikorkeakoulu

Liiketalous Lappeenranta

Liiketalouden koulutusohjelma

Laskentatoimi

Opinnäytetyö 2019

Ohjaaja: lehtori Teija Launiainen, Saimaan ammattikorkeakoulu

Opinnäytetyössä *Toimintamuodon muutos avoimesta yhtiöstä osakeyhtiöksi: case-tutkimus* selvitetään, mitä etuja sisältyy metsäkone- ja maansiirtoalan yrityksen muuttamiseen avoimesta yhtiöstä osakeyhtiöksi. Tutkimuksessa painotetaan juridista ja verotuksellista näkökulmaa. Lisäksi tarkastellaan, miten toimintamuodon muutos toteutetaan käytännössä.

Tutkimus on kvalitatiivinen case-tutkimus, jonka tavoitteena on saada yksityiskohtainen ja kokonaisvaltainen kuva tutkittavasta kohteesta. Tutkimuksessa hyödynnetään tutkimuskirjallisuutta ja lainsäädäntöä, tehdään verolaskelmia kahdessa mainitussa yhtiömuodossa ja osakeyhtiön kolmessa varojennostotavassa sekä haastatellaan kohdeyrityksen kirjanpitäjää.

Juridiseen näkökulmaan sisältyy neljä osa-alueita, joiden kautta tarkastellaan yhtiön toimintamuodon valintaa. Osa-alueita ovat perustaminen ja hallinto, yhtiöpanos ja velkavastuu, varojen jako ja verotus. Tutkimuksessa kuvataan ja myös verrataan avoimen yhtiön ja osakeyhtiön etuja em. neljässä osa-alueessa.

Verotuksellinen näkökulma sisältää kokonaisverorasituksen laskelmia avoimessa yhtiössä ja osakeyhtiössä kohdeyrityksen 2015–2017 tilinpäätöstietojen pohjalta. Osakeyhtiön verolaskelmissa huomioidaan kolme varojennostotapaa: varojennosto yrityksestä palkan, osinkojen ja palkan ja osinkojen yhdistelmän muodossa.

Tutkimuksen tulokset antavat tukea yrittäjien päätökselle ryhtyä toimintamuodon muutokseen avoimesta yhtiöstä osakeyhtiöksi. Kohdeyrityksen merkittävästi kasvanut tulos, toiminnan laajentaminen ja suunnitteilla olevat omistajuusjärjestelyt luovat hyvät edellytykset toimintamuodon muutokselle niin juridisesta kuin verotuksellisesta näkökulmasta tarkasteltuna. Toimintamuodon muutoksen avoimesta yhtiöstä osakeyhtiöksi keskeisimpiä etuja ovat kokonaisverorasituksen keveneminen ja velkavastuun rajoittuminen yhtiön varoihin. Toimintamuodon muutoksen toteutuessa verotuksellisesti edullisin varojennostomuoto näyttää olevan osinkojen jako tai osinkojen jaon ja palkan yhdistelmä.

Avainsanat: avoin yhtiö, osakeyhtiö, verotus, velkavastuu, nettovarallisuus, osinko, osakkeen matemaattinen arvo

Abstract

Olga Rouhe

Company form change from a general partnership to a limited liability company: case-study, 79 pages, 1 appendixes

Saimaa University of Applied Sciences

Degree Programme in Business Administration Lappeenranta

Bachelor of Business Administration

Specialisation in Accounting

Bachelor's Thesis 2019

Instructor: Ms Teija Launiainen, Senior Lecturer, Saimaa University of Applied Sciences

This thesis focuses on the advantages of the company change from a general partnership to a limited liability company. The subject of the case-study is a general partnership company operating in the forest industry of South-Savo. The aim of the study was to examine the phenomena of the company form change in terms of taxation and juridical point of view. The process of the company form change is also highlighted.

The research is a qualitative case-study, where the thorough understanding and the holistic view of the phenomena are pursued. For the purpose of this study, the accountant of the company was interviewed. Other sources of information were research literature, legislation material and regulations of the Finnish Tax Administration.

Advantages of both company forms are highlighted in four main areas. They are setting up a company and its administration, responsibility for the company's commitments, distribution of profits and taxation.

Taxation calculations were made for both company forms on the case-company's financial statement information 2015–2017. In addition, taxation calculations of the limited liability company include three ways of distribution of profits – by taking wages, by issuing dividends to its shareholders and by combining wage and dividends.

The results of the study suggest, that it is high time for the case-company to undertake a company form change. The main reasons are the reduction of the overall taxation level, as well as the restriction of the responsibility for the company's commitments to the amount of the company's assets in the form of a limited liability company. The form of a limited liability company seems to be a reasonable choice, particularly, when profits of the company are rising over 100 000 €, when operations of the company are expanding, and the owners are considering changes in the company's ownership.

Keywords: general partnership, limited liability company, taxation, responsibility for a company's commitments, dividends, equity

LYHENTEET

AKYL	Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä 29.4.1988/389
ArvL	Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 22.12.2005/1142
EPA	Ennakkoperintäasetus 20.12.1996/1124
EPL	Ennakkoperintälaki 20.12.1996/1118.
EVL	Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360
KRL	Kaupparekisterilaki 2.2.1979/129.
KHO	Korkein hallinto-oikeus
KILA	Kirjanpitolautakunta
KKO	Korkein-oikeus
KPL	Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336
LVM	Laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558
MK	Maakaari 12.4.1995/540
OYL	Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624
PerVL	Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378
PRH	Patentti- ja rekisterihallitus
SVL	Sairausvakuutuslaki 21.12.2004/1224
TTL	Tilintarkastuslaki 28.10.1994/936
TVL	Tuloverolaki 30.12.1992/1535
VKL	Veronkantolaki 12.1.2018/11
VML	Laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558
VSVL	Varainsiirtoverolaki 29.11.1996/931
VVL	Varallisuusverolaki 30.12.1992/1537
YleveroL	Laki yleisradioverosta 31.8.2012/484
YTJ	Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä

Sisällys

1	Johdanto	7
1.1	Tutkimuksen tausta	7
1.2	Aiheen rajaus ja tutkimuskysymykset	8
1.3	Tutkimusmenetelmä: case-tutkimus	9
1.3.1	Laadullinen tutkimus	9
1.3.2	Case-tutkimus	10
1.3.3	Tiedonhankintamenetelmiä	11
1.4	Työn rakenne	12
2	Perustaminen ja hallinto	14
2.1	Avoimen yhtiön perustaminen ja hallinto	14
2.2	Osakeyhtiön perustaminen ja hallinto	16
3	Yhtiöpanos ja velkavastuu	18
3.1	Yhtiöpanos ja velkavastuu avoimessa yhtiössä	18
3.2	Yhtiöpanos ja velkavastuu osakeyhtiössä	19
4	Varojen jako	20
4.1	Varojen jako avoimessa yhtiössä	21
4.1.1	Voitto-osuus	21
4.1.2	Yksityisotot	22
4.1.3	Palkka vai työkorvaus	22
4.1.4	Verovapaat matkakustannusten korvaukset	23
4.2	Varojen jako osakeyhtiössä	24
4.2.1	Voitonjako osinkona	25
4.2.2	Varojenjako vapaasta omasta pääomasta	26
4.2.3	Lähipiirilaina	28
4.2.4	Peitely osingonjako ja laitton varojenjako	29
4.2.5	Suosiva varojenjako	31
4.2.6	Osakepääoman alentaminen	31
4.2.7	Omien osakkeiden hankkiminen ja lunastus	32
4.2.8	Yhtiön purkaminen	34
4.2.9	Muita osakkaiden käytettävissä olevia korvaustapoja	35
5	Verotus	36
5.1	Avoimen yhtiön verotus	36
5.2	Osakeyhtiön verotus	40
6	Yhteenvedo avoimen yhtiön ja osakeyhtiön ominaispiirteistä	47
7	Avoimesta yhtiöstä osakeyhtiöksi	49
7.1	Lainsäädäntöpohja	49
7.1.1	Yhtymän identtisuuden säilyminen	50
7.1.2	Toimintamuodon muutos AKYL:n mukaan	50
7.1.3	Oma pääoma	51
7.1.4	Yhtiömiehen lunastus	53
7.1.5	Velkavastuukysymykset	55
7.1.6	Yksityisnostot	56
7.1.7	Varainsiirtovero	58
7.1.8	Poistot	58
7.1.9	Verotus	58
7.2	Prosessikaavio ja vaiheiden kuvaus	59
8	Tutkimusaineiston analyysi	62
8.1	Verolaskelmat	63

8.2	Yhteenveto verolaskelmien tuloksista	65
8.2.1	Osakeyhtiön kolmen varojennostomuodon kokonaisverorasituksen vertailua	65
8.2.2	Avoimen yhtiön ja osakeyhtiön kokonaisverorasituksen vertailua	68
9	Päätelmät ja pohdintaa	70
9.1	Yhtiöoikeudellinen näkökulma	70
9.2	Toimintamuodon muutos prosessina	72
9.3	Verotuksellinen näkökulma	73
9.4	Yhteenveto.....	74
	Lähteet.....	75

Liitteet

Liite 1 Teemahaastattelun kysymykset

1 Johdanto

Yhtiömuodon valinnalla on suuri merkitys niin yritykselle kuin sen omistajille. Yhtiömuoto vaikuttaa tarvittavan alkupääoman suuruuteen, yhtiömiesten oikeuksiin ja vastuisiin, verotukseen, varojen nostotapaan, yhtiön lopettamistapaan ja käytännössä kaikkiin yrityksen toimiin. Yhtiömuodon valinta ja yhtiörakenne ovat strategisen verosuunnittelun muotoja. (Leppiniemi 2014, 148.)

1.1 Tutkimuksen tausta

Yritysmuodon muutoksesta käytetään eri yhteyksissä myös termiä *toimintamuodon muutos* (Verohallinto 2018m). Usein yritystoiminnan vakiinnuttua ja kasvaessa yrityksen toimintamuodon muutos voi tulla ajankohtaiseksi toimenpiteeksi, kun suunnitellaan omistuspuhjan laajentamista, verorasituksen pienentämistä tai yrityksen toiminnan jatkuvuuden varmistamista. Toimintamuodon muutos on silloin suunniteltava huolellisesti, jotta ylimääräisiltä veroilta, sopimusten keskeyttämisiltä tms. vältyttäisiin. Isoissa yrityksissä ja pörssiyrityksissä erilaiset yritysjärjestelyt ovat arkipäivää ja niiden suunnitteluun osallistuvat yleensä tilintarkastusyhtiöt tai -yhteisöt sekä lakimiehet, jolloin varmistetaan kaikkien toimenpiteiden juridinen pohja ja ennakoidaan vero-oikeudelliset ja muut vaikutukset. Pienyrityksissä toimintamuodon muutos toteutetaan yleensä tilitoimistossa, joka hoitaa yrityksen kirjanpitoa. Näissä kysymyksissä kirjanpitäjä saattaa kääntyä esimerkiksi tilintarkastajan puoleen ratkaisun oikeellisuuden varmistamiseksi.

Harjoittelupaikkana toimineessa tilitoimistossa erään avoimen yhtiön yhtiömies on suunnitellut jo parin vuoden ajan toimintamuodon muuttamista osakeyhtiöksi ja hän on kaivannut lisätietoa ja laskelmia päätöksenteon tueksi. Siten opinnäytetyön tavoitteena ovat:

1. Avoimen yhtiön ja osakeyhtiön erojen ja etujen selvittäminen;
2. Toimintamuodon muutokseen liittyvän lainsäädäntöpohjan ja prosessin kuvaaminen;
3. Laskelmien suorittaminen kokonaisverorasituksesta avoimessa yhtiössä ja osakeyhtiössä ja niiden vertailu.

Laskelmien pohjana käytän yrittäjän ja kirjanpitäjän luvalla kyseisen avoimen yhtiön tilinpäätöstietoja vuosilta 2015–2017. Tutkimukseni tulokset ja tietopaketti ovat kohdeyrityksen käytettävissä.

1.2 Aiheen rajaus ja tutkimuskysymykset

Teoreettisen kehyksen muodostavat avoimen yhtiön ja osakeyhtiön yhtiömuotojen kuvaukset ja vertailu siltä osin, kun ne koskevat yhtiön perustamista ja hallintoa, velkavastuuta, varojen nostoa ja verorasitusta. Kuvaukseen sisältyvät mm. sellaiset keskeiset käsitteet kuin avoimen yhtiön ja osakeyhtiön perustaminen, yhtiösopimus, yhtiömiehen yhtiöpanos, yhtiöosuus, osakepääoma, perustamisopimus, yhtiöjärjestys, yhtiökokous, apporttiomaisuus, yhtiön hallitus ja prokura. Teoreettisessa osuudessa käsitellään myös verotukseen liittyviä kysymyksiä, mm. sitä, miten henkilöyhtiön verotus eroaa osakeyhtiön verotuksesta ja miten yhtiömies voi optimoida verotustaan. Verotusta käsittelevässä osuudessa käsitellään sellaiset keskeiset käsitteet kuin nettovarallisuus, tulo-osuus, pääomatulonlaskentaperuste, osakkeen matemaattinen arvo, huojennettu osinko, pääomatulo, ansiotulo ja verovapaa tulo. Yhtiömuotojen kuvauksessa ja vertailussa hyödynnetään lainsäädäntöä, mm. AKYL, OYL, TVL, EVL, VSVL, ArvL, EPA ja LVM:n säännöksiä, Verohallinnon syventäviä ohjeita sekä tutkimuskirjallisuutta.

Teoreettista osuutta täydennetään kuvauksella yhtiömuodon muutoksen lainsäädäntöpohjasta, jolloin käsitellään yhtiön identtisyiden säilyttämisen ehtoja, yksityisnostoja, omaa pääomaa, velkavastuuta, poistoja ja verotusta koskevia kysymyksiä. Kuvaukseen sisällytetään prosessikaavio ja selvitys siitä, miten henkilöyhtiön muuttaminen osakeyhtiöksi käytännössä tapahtuu.

Yhtiön identtisyiden säilyttäminen on yksi ehdoista, mikäli toimintamuodon muutos pyritään toteuttamaan ilman veroseuraamuksia. Osakeyhtiön kannalta yhtiömuodon muutoksessa on kysymys apporttiehtoisesta osakeyhtiön perustamisesta. Osakeyhtiölle siirtyy apporttina henkilöyhtiön varat, velat ja vastuut sellaisina kuin ne ovat osakeyhtiön rekisteröintiajankohtana. Henkilöyhtiön Y-tunnus siirtyy osakeyhtiölle, se ei muutu. (Lakari & Engblom 2009, 137, 139.)

Toimintamuodon muutoksen suunnittelusta tuli erityisen ajankohtainen vuonna 2017, jolloin yhtiön verotettava tulos nousi yli 120 000 euroon. Yhtiömiehiä

kiinnostavat paitsi kahden toimintamuodon eroavaisuudet ja edut, myös laskelmat siitä, miten kokonaisverotus muuttuu toimintamuodon muutoksen myötä ja miten verotuksellisesti edullisinta nostaa varoja osakeyhtiöstä: palkkana, osinkoina vai niiden yhdistelmänä.

Tutkimuksen aihe ja tavoitteet vastaavat näin ollen yrittäjien todellisia tarpeita. Tutkimuksen avulla saatu tieto selventää eri vaihtoehtoja ja pohjustaa yrittäjien päätöksentekoa.

1.3 Tutkimusmenetelmä: case-tutkimus

Tutkimus on laadullinen case-tutkimus, jolloin teoreettisen pohdinnan lisäksi käytetään kohdeyrityksen konkreettisia lukuja laskelmien ja päätelmien tueksi. Tutkimuksessa hyödynnetään kohdeyrityksen tilinpäätöstietoja vuosilta 2015–2017 sekä avoimen yhtiön yhtiösopimusta.

1.3.1 Laadullinen tutkimus

Laadullisissa tutkimuksissa tutkitaan tilanteita niiden luonnollisessa ympäristössä, jolloin kaikkia tekijöitä ei voida kontrolloida (Metsämuuronen 2001, 14). Laadullisen tutkimuksen ideana on usein itsestäänselvyyksien problematisointi (Alasuutari 2011, 234).

Laadullisen tutkimuksen tarkoitus on vastata *miksi*-kysymyksiin selvittämällä ilmiöiden syysseuraussuhteet ja tekemällä niistä paremmin ymmärrettäviä. Laadullisessa tutkimuksessa empiiristä aineistoa pidetään näytteenä ja samalla luotettavana kuvauksena tutkittavasta ilmiöstä. Muiden tekemät tutkimukset ja teoreettiset kirjoitukset ovat osa tutkimusaineistoa. (Alasuutari 2011, 13, 215–278.)

Laadullinen analyysi koostuu kahdesta vaiheesta, havaintojen pelkistämisestä ja arvoituksen ratkaisemisesta. Nämä kaksi vaihetta nivoutuvat toisiinsa. Havaintojen pelkistämisessä aineistoa tarkastellaan tietystä teoreettismetodologisesta näkökulmasta. Arvoituksen ratkaisemisen vaihetta kutsutaan tulosten tulkinnan vaiheeksi. Tehtyjen havaintojen pohjalta tehdään tulkinta tutkittavasta ilmiöstä. (Alasuutari 2011, 39–44.)

Laadullisen tutkimuksen ydin on paikallinen selittäminen eli tutkijan tarjoaman ilmiön selitysmallin pitää päteä käsillä olevaan empiiriseen aineistoon. Se ei kuitenkaan riitä, vaan on esitettävä lisäksi oletuksia siitä, miten saatu tulos kelpaa selityksenä muihinkin ilmiöihin. (Alasuutari 2011, 243–263.)

1.3.2 Case-tutkimus

Kvalitatiivisen ja case-tutkimuksen ero on hiuksenhieno. Case-tutkimus voi olla myös kvalitatiivinen tutkimus. Case-tutkimukselle on ominaista tutkimusongelman moninaisuus ja sen ratkaisemiseksi tarvitaan useita tutkimusmenetelmiä tiedonkeruussa ja aineiston analyysissä. (Kananen 2013, 56–57; Saarela-Kinnunen & Eskola 2015, 189.)

Case study eli case-tutkimus (suom. myös 'tapaustutkimus') on empiirinen tutkimus, jossa hankkimalla erilaista tietoa tutkitaan tiettyä tapahtumaa tietyssä ympäristössä. Lähes kaikki laadullinen tutkimus on käytännössä tapaustutkimusta. (Metsämuuronen 2001, 16–18.) Tapaustutkimukselle on ominaista, että yksittäisestä tapauksesta tuotetaan yksityiskohtaista tietoa. Lisäksi tapauksen kokonaisvaltaista ymmärtämistä pidetään tärkeämpänä kuin yleistämistä. Aineistonkeruussa käytetään useita tiedonhankintamenetelmiä ja analyysimenetelmiä. Tutkimusaineisto muodostaa kokonaisuuden, siis tapauksen. (Saarela-Kinnunen & Eskola 2015, 181–189.) Tapaustutkimusta voidaan verrata palapeliin, jonka tutkija kasaa eri tietolähteistä, kuten kirjallisesta aineistosta (teorioista, tutkimuksista, raporteista), dokumenteista, kyselyistä, teemahaastatteluista, havainnoinnista. Niiden avulla pyritään saamaan kokonaisvaltainen kuva tutkimuskohteesta. (Kananen 2013, 56–57, 80.)

Tapaustutkimuksen toistettavuus on usein vaikeasti toteutettavissa. Tästä syystä tutkimuksen kaikkien ratkaisujen tarkka kuvaus ja teoreettismetodologisten valintojen perustelut ovat tärkeitä. Vain siten voidaan varmistaa, että lukija voi päätyä samoihin johtopäätöksiin kuin tutkija. Lisäksi ajatuksena on, että tapaus kuvaa laajemminkin jotain ilmiötä eli saadut tulokset ovat siirrettävissä toiseen samankaltaiseen tapaukseen. Näin tapaustutkimukset mahdollistavat vertailevan tutkimuksen. (Saarela-Kinnunen & Eskola 2015, 186.)

1.3.3 Tiedonhankintamenetelmiä

Tapaustutkimuksessa kerätään monilla eri tavoilla monipuolista tietoa tutkittavasta tapauksesta. Tarkoituksena on ymmärtää ilmiötä entistä syvällisemmin. (Metsämuuronen 2001, 17.)

Tapaustutkimukselle on tyypillistä, että ilmiötä kuvataan eri näkökulmista, selitetään sen rakennetta ja toimintaa. Havaintojen tulkinnoissa ei saisi olla ristiriitoja. Mitä useammasta lähteestä, kuten muista tutkimuksista, kirjallisista lähteistä, dokumenteista ja haastatteluista saadaan evidenssiä tutkijan esittämille väitteille, sitä luotettavampi tutkimus on. (Kananen 2013, 119–122.)

Kokonaisvaltaisemman kuvan saamiseksi tutkittavasta ilmiöstä haastattelin loka-kuussa 2018 yhtiön kirjanpitäjää, sillä tutkimuksen tavoitteena oli tarkastella toimintamuodon muutosta taloushallinnon näkökulmasta. Päädyin haastattelemaan kohdeyrityksen kirjanpitäjää, koska nimenomaan kirjanpitäjä hallitsee hyvin toimintamuodon prosessiin ja yrityksen toimintaan liittyvät asiat. Haastattelu on puolistrukturoitu teemahaastattelu, jolloin joukossa on useita avoimia kysymyksiä. Kysymykset koskevat yrityksen tulevaisuuden suunnitelmia, kilpailutilannetta, toimintamuodon muutoksen syitä ja käytännön toteutusta.

Haastateltavat on tapana valita niin, että ilmiö liittyy heihin. Teemahaastattelussa edetään yleisestä yksityiskohtaiseen. Niiden avulla pyritään ymmärtämään ilmiötä monipuolisemmin ja eri näkökulmista. (Kananen 2013, 94–96.)

Haastattelu dokumentoidaan eli käytännössä litteroidaan. Tässä tapaustutkimuksessa litterointitasoksi riittää yleiskielinen litterointi (litterointitasojen määrittely: Kananen 2013, 100–101), jolloin haastattelu nauhoitetaan iPhone-puhelimen Sanelin-toiminnolla, tiedosto tallennetaan M4A-tiedostomuodossa ja puhe litteroidaan tekstiksi. Teksti muunnetaan kirjakieleksi poistaen murre- ja puheilmaisut. Haastatteluaineisto siirretään tekstinkäsittelyohjelmistoon, jossa teksti segmentoidaan kysymyksittäin ja analysoidaan. Puolistrukturoidun teemahaastattelun haastattelurunko on opinnäytetyön liitteenä (Liite 1). Litteroitua haastattelua ei julkaista kohdeyrityksen tietojen turvaamiseksi.

Yksi tutkimuskysymyksistä koskee yhtiömiesten ja yhtiön kokonaisverorasitusta avoimessa yhtiössä ja osakeyhtiössä ja niiden vertailua. Tavoitteena on selvittää, kummassa toimintamuodossa kokonaisverorasitus on pienempää.

Ensimmäisessä laskelmassa selvitetään avoimen yhtiön yhtiömiesten verorasitusta tilinpäätöstietojen pohjalta vuosina 2015–2017. Laskelmissa otetaan huomioon pelkästään se elinkeinotulolähteeseen kuuluva tulo, jonka yhtiömiehet saavat avoimesta yhtiöstä. Muut tulolähteet ja yhtiömiesten muut kuin avoimesta yhtiöstä peräisin olevat tulot jäävät laskelman ulkopuolelle selkeyden vuoksi.

Toisessa laskelmassa selvitetään saman yhtiön ja osakkaiden kokonaisverorasitusta, jos yhtiön toimintamuoto olisi ollut osakeyhtiö vuosina 2015–2017. Tämä laskelma sisältää kolme vaihtoehtoista laskelmaa: varojen nosto yhtiöstä kokonaan osinkoina, palkkana ja osinkojen ja palkan yhdistelmänä.

Saatujen laskelmien tulokset verrataan toisiinsa ja pyritään sijoittamaan paremmuusjärjestykseen siten, että pienin verorasitus on yrittäjän kannalta suotavin vaihtoehto ja suurin kokonaisverorasitus on vähiten toivottava vaihtoehto. Näin empiirisestä aineistosta saadaan vastauksia yrittäjän kysymykseen siitä, kannattaako toimintamuodon muutos avoimesta yhtiöstä osakeyhtiöksi verotuksellisesti. Lisäksi arvioidaan, ovatko laskelmien pohjalta saadut tulokset yleistettävissä laajemminkin ja jos on, millä ehdoilla.

Kaiken kaikkiaan kyseessä on induktiivinen tutkimus eli yksittäisen tapauksen analyysin pohjalta pyritään esittämään oletuksia siitä, miten saadut tulokset ovat sovellettavissa muihin vastaaviin tapauksiin.

1.4 Työn rakenne

Tutkimuksen ensimmäisessä luvussa (Luku 1 *Johdanto*) tarkastellaan tutkimusaiheen valintaperusteita, tutkimuksen taustaa ja tutkimusmenetelmän valintaa.

Seuraavissa neljässä luvussa (Luvut 2–5) selvitetään avoimen yhtiön ja osakeyhtiön välisiä eroja ja etuja keskittymällä neljään osa-alueeseen: ko. toimintamuotojen perustamiseen ja hallintoon (Luku 2 *Perustaminen ja hallinto*), yhtiöpanokseen ja velkavastuuseen (Luku 3 *yhtiöpanos ja velkavastuu*), varojen jakoon (Luku 4 *Varojen jako*) ja verotukseen (Luku 5 *Verotus*). Näissä neljässä luvussa

käydään läpi useita avoimeen yhtiöön ja osakeyhtiöön liittyviä keskeisiä käsitteitä, kuten mm. nettovarallisuus, pääomatulonlaskentaperuste, ansiotulo, osakepääoma, osakkeen matemaattinen arvo, huojennettu osinko ja apporttiomaisuus. Luvussa 6 (Luku 6 *Yhteenveto avoimen yhtiön ja osakeyhtiön ominaispiirteistä*) tehdään yhteenveto avoimen yhtiön ja osakeyhtiön ominaispiirteistä taulukon muodossa ja tiivistetään kummankin toimintamuodon keskeisiä etuja. Tarkastelussa hyödynnetään avointa yhtiötä, osakeyhtiötä, kirjanpitoa, varojen arvostamista ja verotusta koskevaa lainsäädäntöä, Verohallinnon ohjeita ja tutkimuskirjallisuutta.

Seitsemännessä luvussa (Luku 7 *Avoimesta yhtiöstä osakeyhtiöksi*) tarkastellaan toimintamuodon muutoksen lainsäädäntöpohjaa ja muutosprosessin vaiheet. Tässä luvussa selvitetään ensin toimintamuodon muutoksen vero-oikeudellisia kysymyksiä ja prosessiin liittyviä muutoseikkoja (Luku 7.1 *Lainsäädäntöpohja*). Koko prosessi kuvataan ensin prosessikaaviomuodossa ja sen jälkeen kuvataan jokainen vaihe sanallisesti (Luku 7.2 *Prosessikaavio ja vaiheiden kuvaus*).

Kahdeksannessa luvussa (Luku 8 *Tutkimusaineiston analyysi: laskelmat*) suoritetaan tarvittavat verolaskelmat selvittääkseen, minkälaiseksi kokonaisverorasitus muodostuu avoimessa yhtiössä ja osakeyhtiössä. Ensin lasketaan avoimen yhtiön verorasitusta vuosien 2015–2017 tilinpäätöstietojen perusteella ja sen jälkeen osakeyhtiön kokonaisverorasitusta käyttäen avoimen yhtiön tilinpäätöslukuja samalta tarkastelujaksolta (Luku 8.1 *Verolaskelmat*). Näin saadaan vertailukelpoista tietoa kahden toimintamuodon verotuksesta. Osakeyhtiön osalta tehdään lisäksi kolme verolaskelmaa, jolloin selvitetään, miten verotus eroaa, kun nostetaan varoja osakeyhtiöstä palkkana, osinkoina ja palkan ja osinkojen yhdistelmänä. Lopuksi tehdään yhteenveto verolaskelmien tuloksista (Luku 8.2 *Yhteenveto verolaskelmien tuloksista*), jossa verrataan osakeyhtiön ja osakkaiden kokonaisverorasitusta kolmessa eri varojen nostomuodossa ja paljastetaan edullisin varojennostomuoto. Lisäksi verrataan keskenään verorasitusta eri toimintamuodoissa ja eri varojennostomuodoissa keskenään. Tarkoituksena on selvittää, mikä on verotuksellisesti edullisin toimintamuoto ja varojennostomuoto.

Viimeisessä yhdeksännessä luvussa (Luku 9 *Päätelmät ja pohdintaa*) kootaan yhteen tutkimuksen keskeiset päätelmät avoimen yhtiön ja osakeyhtiön eroista ja

eduista yhtiöoikeudellisesta näkökulmasta, toimintamuodon muutosprosessin tärkeimmistä muutoseikoista ja verolaskelmien tuloksista. Lisäksi arvioidaan, kannattaako toimintamuodon muutos avoimesta yhtiöstä osakeyhtiöksi kohdeyrityksessä.

2 Perustaminen ja hallinto

Avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä käytetään nimitystä *henkilöyhtiö*. Avoin yhtiö on itsenäinen juridinen henkilö eli se on oikeus- ja oikeustoimikelpoinen. Oikeuskelpoisuus tarkoittaa käytännössä sitä, että avoimella yhtiöllä voi olla oikeuksia ja velvollisuuksia, kun taas oikeustoimikelpoisuus tarkoittaa sitä, että yhtiö voi itsenäisesti määrätä oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. (Villa & Ossa 2017, 21.) Kaupparekisterissä (PRH 2018b) oli 2.7.2018 rekisteröityinä avoimia yhtiöitä 9 915 kappaletta. Trendi on ollut laskeva viimeiset seitsemän vuotta.

Osakeyhtiöstä käytetään nimitystä *pääomayhtiö*. Osakeyhtiö on ylivoimaisesti suosituin yhtiömuoto Suomessa. Kaupparekisterissä (PRH 2018b) oli 2.7.2018 rekisteröityinä osakeyhtiötä 275 006 kappaletta. Trendi on ollut nouseva ainakin viimeiset seitsemän vuotta.

2.1 Avoimen yhtiön perustaminen ja hallinto

Aikaisemmin avoimen yhtiön syntyminen perustui yhtiösopimukseen. AKYL:n muutoksen jälkeen 1.1.2016 alkaen avoin yhtiö katsotaan AKYL 1.2 §:n mukaan syntyneen rekisterimerkinnän perusteella (Villa & Ossa 2017, 16, 19; Villa 2018, 96). KRL 2–3 §§:n mukaan elinkeinoharjoittaja on velvollinen tekemään rekisteriviranomaisille perusilmoituksen elinkeinotoiminnan aloittamisesta ennen toiminnan aloittamista. Yhtiösopimukseen on sisällytettävä ainakin seuraavat: 1) yhtiön toiminimi, 2) kotipaikkana oleva Suomen kunta, 3) toimiala sekä 4) yhtiömiehet. Yhtiösopimus on päivättävä, allekirjoitettava ja sen lainvoimaisuus edellyttää molempien yhtiömiehen suostumusta (AKYL 1.4 §). Yhtiösopimuksessa voidaan mm. yksilöidä yhtiömiesten yhtiöpanokset ja työnjako, määrittää tilikausi, mahdollinen tilintarkastaja, sopia voiton ja tappion jakamisesta ja yhtiösopimuksen irtisanomisajasta. Jos irtisanomisajasta ei ole mainintaa yhtiösopimuksessa, irtisanomisaika on tällöin kuusi kuukautta. Tilikausi on yleensä vuosi, mutta se voi

olla sitä lyhyempi tai pidempi, enintään 18 kuukautta. Yhtiö on ilmoitettava rekisteröitäväksi kolmen kuukauden kuluessa yhtiösopimuksen allekirjoittamisesta tai yhtiön perustaminen raukeaa (AKYL 1.2 §).

Avoimen yhtiön perustaminen voi tehdä joko sähköisesti tai paperisena täyttämällä PRH:n verkkopalvelusta ladattavaa avoimen yhtiön perustamispakettia (PRH 2018e). Se sisältää kaikki tarvittavat lomakkeet, kuten yhtiösopimuksen, perustamisilmoituksen ja henkilötietolomakkeen sekä ohjeet niiden täyttämiseksi ja käsittelymaksun suorittamiseksi. Käsittelymaksu on 240 euroa.

Omistajia nimitetään *yhtiömieheksi* ja he ovat yleensä luonnollisia henkilöitä, vaikka oikeushenkilökin voi olla yhtiömies. Avoimessa yhtiössä on oltava vähintään kaksi yhtiömiestä (AKYL 1:1 §). Avoin yhtiö voi toimia yhdenmiehenyhtiönä yhden vuoden (AKYL 5:9 §), jos yhtiömiesten määrä on laskenut yhteen ns. väli-tilan aikana. Jos yhtiön yhtiömiesten määrä ei nouse vähintään kahteen vuoden kuluessa, yhtiö purkautuu ilman selvitystilaa. (Villa & Ossa 2017, 30.)

Avoimen yhtiön hallinnon organisoinnille ei ole asetettu laissa määräämuotoa, vaan siihen liittyvät säädökset ovat tahdonvaltaisia eli yhtiömiehet voivat sopia yhtiösopimuksessa vapaasti, miten yhtiön hallintoa järjestetään. Jos yhtiösopimuksessa ei ole erittelyä yhtiön hallinnon järjestämisestä, noudatetaan AKYL:n 2 luvun säännöksiä, jotka koskevat avoimen yhtiön yhtiömiesten keskinäisiä suhteita. Toisen luvun säännökset ovat tahdonvaltaisia AKYL 2:15–2:16 §§ lukuun ottamatta. Niiden mukaan yhtiömiehillä on oikeus tarkastaa yhtiön kirjanpitoa ja oikeus moittia tilinpäätöstä. Nämä kaksi säännöstä ovat pakottavia, toisin sanoen vaikka yhtiösopimuksessa ei ole erillistä mainintaa niistä, niitä on noudatettava. Yhtiön hallintoon katsotaan kuuluvan ainakin töiden johtaminen, omaisuuden hallinnoiminen, oikeustoimet yhtiön lukuun ja voiton jako yhtiömiesten välillä. Sen sijaan yhtiösopimuksen muuttaminen tai päätös yhtiön purkamisesta eivät ole yhtiön hallintoa, vaan ne edellyttävät aina yhtiömiesten yksimielistä päätöstä ja ovat ns. sisäistä hallintoa. (Villa & Ossa 2017, 58–59.)

Jokaisella yhtiömiehellä on oikeus edustaa yhtiötä ja kirjoittaa sen toiminimi yhtiön toimialaan kuuluvissa asioissa. Yhtiömiehillä on laaja sopimisvapaus, joten heillä on oikeus tehdä yksinkin sopimuksia ja sitoumuksia, jolloin vastuu niistä on

kuitenkin yhteinen. Laaja sopimisoikeus perustuu avoimen yhtiön yhtiömiesten rajoittamattomaan velkavastuuseen yhtiön veloista. (Villa & Ossa 2017, 98.) Oikeutta yhtiön edustamiseen ja sen toiminimen kirjoittamiseen voidaan yhtiösopimuksessa rajoittaa siten, että oikeus poistetaan yhdeltä tai useammalta yhtiömieheltä, taikka siten, että se on kahdella tai useammalla yhtiömiehellä yhdessä (AKYL 3:1 §). Sen sijaan kaikkien yhtiömiesten suostumusta tarvitaan toimitusjohtajan nimittämiseen, prokuran antamiseen toimitusjohtajalle ja sellaisiin oikeustoimiin, jotka eivät kuulu yhtiön toimialaan (Suojanen ym. 2015, 156).

2.2 Osakeyhtiön perustaminen ja hallinto

Osakeyhtiö syntyy rekisteröimisellä (OYL 2.9 §). Osakeyhtiön voi perustaa yksi tai useampi luonnollinen tai oikeushenkilö. Osakeyhtiössä pääoman määrällä, sen pysyvyydellä ja jakamisella on keskeinen rooli. Johdon ja omistuksen eriytymismahdollisuus on osakeyhtiölle tyypillinen ominaispiirre. (Villa & Ossa 2017, 15.) Omistajille on keskeistä saada osinkoa sijoittamalle pääomalle. Mitä enemmän sijoittaja on sijoittanut yhtiöön, sitä enemmän hänellä on yleensä päätäntävaltaa osakeyhtiön päättävässä elimessä eli yhtiökokouksessa. Vähintään yhdellä yhtiön perustajista on oltava kotipaikka EU:n alueella, perustajan on oltava täysivaltainen, hän ei saa olla konkurssissa tai liiketoimintakiellossa. (Suojanen ym. 2015, 162–163.)

Osakeyhtiön perustaminen käsittää neljä vaihetta: perustamissopimuksen laatimisen, osakkeiden merkitsemisen, osakkeiden maksamisen ja yhtiön rekisteröinnin kaupparekisteriin (Villa 2018, 234). Perustamissopimuksen allekirjoittavat kaikki osakkeenomistajat. Perustamissopimuksen allekirjoituksella osakkeenomistaja merkitsee perustamissopimuksesta ilmenevän määrän osakkeita (OYL 2:1.2 §). Osakkeen merkintähinta on osakkeesta yhtiölle maksettava määrä, joka voidaan suorittaa joko rahassa tai muulla omaisuudella eli apporttiosuudella (Villa 2018, 235). Osakeyhtiö on rekisteröitävä kaupparekisteriin kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoittamisesta, muuten perustamissopimus raukeaa. Perustamissopimukseen on sisällytettävä ainakin seuraavat asiat (OYL 2:2 §): toiminimi, osakkeenomistajat ja osakkeiden määrät, osakehinta ja maksuaika, hallituksen jäsenet, päivämäärä ja kaikkien osakkaiden allekirjoitukset. Lisäksi voidaan määrätä tilikausi ja tilintarkastajat sekä ilmoittaa henkilön,

joka antaa lisätietoja tai tekee korjauksia yhtiön ilmoitukseen viranomaisten pyynnöstä.

Perustamissopimukseen on liitettävä yhtiöjärjestys. Yhtiöjärjestys on julkinen asiakirja. OYL 2:3 §:n mukaan yhtiöjärjestyksen pakolliset tiedot ovat ainakin toiminimi, kotipaikkana oleva kunta Suomessa, toimiala. PRH:n ohjeiden mukaan yhtiöjärjestyksessä on oltava lisäksi tietoa siitä, kenellä on oikeus edustaa yhtiötä eli kenellä on oikeus kirjoittaa yhtiön toiminimi (PRH 2018c).

Osakeyhtiön perustamispaketti löytyy Patentti- ja rekisterihallituksen kotisivuilta. Perustamispaketti sisältää kaikki tarvittavat lomakkeet, kuten perustamissopimuksen, yhtiöjärjestyksen, perustamisilmoituksen, henkilötietolomakkeen, ohjeet lomakkeiden täyttämiseksi sekä ohjeet osakepääoman ja käsittelymaksun suorittamiseksi. Osakeyhtiön perustamisilmoitus voi tehdä sähköisesti, jolloin käsittelymaksu on 330 euroa. Osakeyhtiön sähköinen perustaminen edellyttää vahvaa tunnistautumista, esimerkiksi pankkitunnusten avulla. Mikäli osakeyhtiön perustamisilmoitus tehdään paperisena, käsittelymaksu on 380 euroa (PRH 2018d).

Osakeyhtiölain mukaan osakeyhtiön ylin päättävä elin on yhtiökokous, johon kaikilla osakkeenomistajilla on oikeus osallistua. Hallitus kutsuu yhtiökokouksen koolle. Varsinainen yhtiökokous kutsutaan koolle kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Ylimääräinen yhtiökokous pidetään, kun hallitus, tilintarkastaja tai osakkeenomistajien vähemmistö (vähintään 10 % osakkeenomistajista) sitä vaatii tai yhtiöjärjestys niin määrää.

OYL 6:25–6:26 §§:n mukaan hallitus edustaa yhtiötä. Lain mukaan voidaan määrätä, että hallituksen jäsenellä tai toimitusjohtajalla on oikeus edustaa yhtiötä tai että hallitus voi antaa oikeuden muulle nimetylle henkilölle. Yhtiöjärjestyksestä pitäisi löytyä kaikkien henkilöiden nimet, joilla on oikeus kirjoittaa yhtiön toiminimi, ts. oikeus allekirjoittaa sopimuksia ja sitoumuksia yhtiön puolesta. Tästä syystä kaikki yhtiöjärjestyksen muutokset on viipymättä rekisteröitävä kaupparekisteriin. Näin tavarantoimittajat, rahoittajat ja asiakkaat voivat aina tarkistaa kaupparekisteristä, kenellä yhtiössä on oikeus kirjoittaa yhtiön toiminimi. (Suojanen 2015, 172–173.) Yhtiön edustamistehtävän lisäksi hallitus vastaa osake- ja

osakasluettelon ylläpitämisestä. Sen vähimmäissisältöön kuuluu osakkaan nimi, osoite, osakkeiden lukumäärä osakelajeittain ja osakkeiden antamispäivä (OYL 3:15 §).

3 Yhtiöpanos ja velkavastuu

Omistajien sijoitus avoimeen yhtiöön on *yhtiöpanos*. Yhtiöpanosten vähimmäismäärää, laatua ja maksunajankohtaa ei ole säädetty, vaan jätetty yhtiömiesten sopimisen varaan. Yksityisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääoma on 2500 euroa (OYL 1:3 §). Osakepääoman voi maksaa rahana tai apporttiomaisuudella.

3.1 Yhtiöpanos ja velkavastuu avoimessa yhtiössä

Yhtiöpanoksen määrä ei välttämättä osoita avoimen yhtiön yhtiömiehen yhtiöosuuden suuruutta, vaan se määräytyy siten, miten yhtiömiehet ovat keskenään sopineet (Villa & Ossa 2017, 95). Yhtiöpanos voi olla raha-, omaisuuspanos tai työpanos. AKYL 2:6 §:n mukaan yhtiöpanoksesta sovitaan yhtiösopimuksessa. Muulla omaisuudella kuin rahalla suoritettava pääomapanos on ns. apporttiomaisuutta ja sillä on oltava varallisuusarvoa yhtiölle. Tällainen erä merkitään taseeseen yhtiöpanoksena, sen arvosta on syytä hankkia riippumattoman tahon, esimerkiksi tilintarkastajan lausunto. (Villa ym. 2009, 41.) Apporttiomaisuuden ylin kirjattava arvo on omaisuuserän käypä arvo, ja se on yhtiömiesten vapaasti määrättävissä (Villa & Ossa 2017, 97). KILAN 1992/1211:n lausunnon mukaan avoimen yhtiön yhtiömiehen sijoittaessaan muuta omaisuutta kuin rahaa (apportti) yhtiöpanoksen arvoksi tulee kirjata omaisuuden todennäköinen luovutushinta tai sitä pienempi arvo. Työpanos ei ole apporttiomaisuutta, eikä sitä voida laittaa taseeseen yhtiöpanoksen määrää korottamaan. Työpanoksesta voidaan vain sopia yhtiösopimuksessa. (Villa & Ossa 2017, 97.)

Avoimen yhtiön yhtiösopimuksen osapuolet (yhtiömiehet) vastaavat yhtiön velvoitteista niiden täyteen määrään aivan kuten omasta velastaan (AKYL 1:1 §). Vastuu on solidaarista eli yhteistä, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että velkoja voi vaatia velanmaksua joko yhtiöltä tai yhtiömieheltä yksinkin. Velkavastuu syntyy, kun yhtiömies liittyy avoimeen yhtiöön ja koskee kaikkia yhtiön velkoja, niitäkin jotka ovat syntyneet ennen hänen yhtiöön liittymistään. Vastuu avoimen

yhtiön veloista päättyy vasta, kun merkintä yhtiömiehen erosta yhtiöstä on tehty kaupparekisteriin. Velkojilla on siihen asti vilpittömän mielen suoja (AKYL 4:1 §). Eronneen yhtiömiehen velkavastuu niistä sitoumuksista, jotka on tehty ennen hänen eroaan avoimesta yhtiöstä ja kaupparekisterimerkintää, jatkuu myös eron ja kaupparekisterimerkinnän jälkeenkin (Villa & Ossa 2017, 123).

3.2 Yhtiöpanos ja velkavastuu osakeyhtiössä

Osakepääoman voi maksaa rahana tai apporttiomaisuudella. Jos osakepääoman määrä suoritetaan rahana, OYL 2:5, 2:8, 2:11 §§:n mukaan yhtiön rekisteröinnin yhteydessä on syytä huolehtia siitä, että osakkeiden merkintähinta (vähintään 2500 euroa) on maksettu yhtiön pankkitilille Suomessa tai ulkomailla ennen rekisteröintiä. Käteismaksun kuittia ei hyväksytä rekisteröinnin yhteydessä. Osake-merkintämaksu kirjataan osakepääoman eräksi, ellei yhtiöjärjestyksessä tai perustamissopimuksessa ole määrätty merkittäväksi osittain sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Jos osakkeella on nimellisarvo, osakepääomaan on merkittävä vähintään osakkeiden nimellisarvoa vastaava määrä ja vain tämän ylittävän määrän voi merkitä SVOP-rahastoon. (Villa 2018, 238.) OYL 5:3 §:n mukaan, jos osakkeille on yhtiöjärjestyksessä määrätty nimellisarvo, yhtiön kaikilla osakkeilla on oltava sama nimellisarvo. Leppiniemi & Walden (2014, 410) huomauttavat, että uudistettu OYL on erottanut osakepääoman ja osakkeen nimellisarvon ja kirjanpidollisen vasta-arvon toisistaan. Osakepääoman määrällä ei ole suoraa yhteyttä osakkeiden lukumäärään. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että osakeyhtiö voi luovuttaa uusia osakkeita ilman osakepääoman korotusta ja korottaa osakepääomaa ilman uusien osakkeiden luovuttamista. Merkille pantavaa on, että maksullisen osakepääoman korotuksen kirjaus osakepääomaan edellyttää yhtiökokouksen päätöstä ja kaupparekisterimerkintää. (Leppiniemi & Walden 2014, 411.)

Merkintähinnan maksamisesta apporttiomaisuudella on määrättävä perustamissopimuksessa (OYL 2:6 §). Apporttiomaisuus on muuta omaisuutta kuin rahaa tai työpanos. Apporttiomaisuutta ovat esimerkiksi koneet, kalusto, kiinteistö ja arvopaperit. Vaikka maksu suoritetaankin apporttiomaisuudella, osakkeiden merkintähinta ilmaistaan kuitenkin rahamääräisenä. (PRH 2018a; Suojanen ym. 2015, 180.) Perustamissopimukseen on liitettävä selvitys, jossa yksilöidään

apporttiomaisuus ja sillä suoritettava maksu sekä kuvataan apporttiomaisuuden arvostamisen menetelmät. Selvityksen liitteeksi tulee tilintarkastajan lausunto apporttiselvityksestä ja siitä onko omaisuudella vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle. Kun osakepääoma maksetaan apporttiomaisuudella, yhtiön perustamisilmoitus on jätettävä kaupparekisteriin paperilomakkeella, kun taas rahana maksettavan osakepääoman osalta perustamisilmoitus pystyy tekemään täyttämällä lomake PRH:n sivuilla sähköisessä muodossa, jos sähköisen perustamisilmoituksen muut ehdot täyttyvät (PRH 2018a).

OYL 1:2 §:n mukaan osakeyhtiön omistajien vastuu yrityksen veloista rajoittuu pääomaan, jonka he ovat sijoittaneet yhtiöön. Osakkeenomistajien rajoitettu vastuu yhtiön sitoumuksista on osakeyhtiöoikeuden yksi johtavimmista periaatteista. Osakkeenomistajilla ei ole edes osakeyhtiön konkurssissa velvollisuutta sijoittaa lisäpääomaa yhtiöön. Toisaalta pienissä osakeyhtiöissä on varsin yleistä käytäntö, jonka mukaan yhtiötä rahoittava taho vaatii osakkeenomistajilta sitoumuksia velan vakuudeksi. (Villa 2018, 56–57.)

Osakkeenomistajien rajoitettu vastuu perustuu sidotun osakepääoman pysyvyyteen. OYL 14:2–14:4 §:n mukaan sidottua osakepääomaa ei voida alentaa ilman velkojien suostumusta (velkojiensuojamenettely) ja maksukykyisyydestin rajoissa. Lisäksi osakkeenomistajilla on viimesijainen oikeus tuottoon ja nettovarallisuuteen yhtiön purkautuessa. Rajoitettu vastuu yhdistettynä oikeushenkilöllisyyteen on mahdollistanut sen, että osakeyhtiön oikeudet ja velvollisuudet ovat erillään osakkeenomistajien oikeuksista ja velvollisuuksista. Osakkeenomistaja vastaa osakeyhtiön vastuista ja veloista vain sijoittamallaan panoksella, kun taas hänen muu omaisuutensa on turvattu, vaikka osakeyhtiö ajautuisikin konkurssiin. (Villa 2018, 60.) Tämä alentaa yrittäjäksi ryhtymisen riskiä.

4 Varojen jako

Avoimen yhtiön yhtiömiehet vastaavat henkilökohtaisesti yhtiön velvoitteista ja veloista (AKYL 1:1 §). Velkojien suoja perustuu käytännössä yhtiömiesten taloudelliseen asemaan. Osakeyhtiön varojenjako tavoista säädetään OYL 13–15 luvuissa. Varojen jakaminen yhtiöstä ei saa vaarantaa velkojien saatavia.

4.1 Varojen jako avoimessa yhtiössä

AKYL 1:1 §:n mukaan avoimen yhtiön yhtiömiehet vastaavat henkilökohtaisesti yhtiön velvoitteista ja veloista. Tämä on Villan (2018, 158) mukaan avoimen yhtiön keskeinen piirre, joka vaikuttaa avoimen yhtiön toimintaan kaikilla tasoilla. Velkojien suoja perustuu käytännössä yhtiömiesten taloudelliseen asemaan. Velkavastuun vuoksi on tavallista, että avoimen yhtiön konkurssi johtaa usein yhtiömiehen konkurssiin, vaikkakin ne käsitellään toisistaan erillään. Rajoittamaton velkavastuu mahdollistaa joustavat varallisuussuhteet, sopimisvapauden, kevyen hallintorakenteen ja yhtiön toimimisen ilman pääoman pysyvyysvaatimusta. (Villa 2018, 158–162.)

4.1.1 Voitto-osuus

Avoimen yhtiön tarkoitus on tavoitella voittoa jaettavaksi yhtiömiehille. Voitto-osuuden nostaminen edellyttää tilinpäätöksen laatimista. Tilinpäätöksen laatiminen on keskeisessä roolissa yhtiömiesten voitto-osuuden määrän ja nostamisajankohdan määrittämisessä. Sen avulla vastataan myös kysymykseen, miten saadaan oikeudenmukaisesti jaettua voitto-osuus ottaen huomioon yhtiömiesten yhtiöpanokset ja työpanokset yhtiön hyväksi. (Villa 2018, 164.) Villa (2018, 164) muistuttaa, että käsitteellisesti on pidettävä erillään vastikkeen maksamisen yhtiömiehelle yhtiön hyväksi tehdystä työstä ja yhtiöpanokselle jaettava voitto-osuus. Yhtiömiehet voivat yhtiösopimuksessa sopia, että korvaus työpanoksesta sisältyy voitto-osuuteen. Voitto-osuuden määrä määräytyy AKYL 2:9 §:n mukaan: voitosta suoritetaan yhtiömiehelle ensin osuus, joka vastaa korkolain mukaista korkoa hänen tilikauden alkaessa jäljellä olleelle panokselleen. Jos voitto ei riitä osuuksien täysimääräiseen suorittamiseen, jaetaan voitto sanottujen panosten suuruuden mukaisessa suhteessa. Loppuosa voitosta jaetaan yhtiömiesten kesken tasan. Tappio jaetaan yhtiömiesten kesken tasan (AKYL 2:9 §). Määräys on kuitenkin tahdonvaltainen eli käytännössä yhtiömiehet voivat sopia yhtiöjärjestyksessä eri tavalla voitto-osuuden ja tappion jakamisesta. Merkille pantavaa, että erillistä voitonjakopäätöstä ei sen jälkeen enää tarvitse tehdä, niin kuin esimerkiksi osakeyhtiössä tehdään päätös osingonjaosta voittovaroista. Yhtiömiehen tappio-osuus vähentää yhtiömiehen pääomapanosta. Jos yhtiösopimuksessa on sovittu yhtiöpanoksesta ja tappion vuoksi siitä tulee vajaa, käytetään seuraavan

tilikauden voitto-osuutta sovitun yhtiöpanoksen vajauksen kattamiseen ensin ja sitten vasta jaetaan voitto-osuutta. (Villa 2018, 165.)

4.1.2 Yksityisöt

Yhtiömiehet voivat sijoittaa yhtiöön varoja ja omaisuutta. Silloin ne kirjataan yhtiömiesten omille tileille, jotta yhtiöpanosten määrää pystytään seuraamaan. Yhtiömiehet voivat nostaa varoja ja omaisuutta yhtiöstä, eikä heitä veroteta yksityisöistä, ainoastaan oma pääoma vähenee yksityisottojen verran. Yhtiömiehet voivat tehdä yksityisottoja enemmän kuin he ovat sijoittaneet yhtiöön ja kerryttäneet voitto-osuuksia. Jos oma pääoma muuttuu negatiiviseksi, sillä on verovaikutuksia mm. lainojen korkojen vähennysoikeuteen ja yhtiöosuuden luovutusvoittoveron määrään.

Viime kädessä yhtiömiehet vastaavat yhtiön veloista koko henkilökohtaisella omaisuudellaan (AKYL 1:1 §), joten oman pääoman negatiivisuus ei vaadi rekisteröintiä, kuten osakeyhtiössä on asian laita oman pääoman muuttuessa negatiiviseksi. Myös velkojien asema on turvattu em. säännöksellä, joten esimerkiksi voitto-osuutta jakaessa oman pääoman ollessaan negatiivinen kuulutusta velkojille ei tarvitse tehdä.

4.1.3 Palkka vai työkorvaus

Yhtiömies voi tehdä työtä yhtiön hyväksi joko yhtiösopimuksen tai työsopimuksen perusteella. Jos yhtiömiehelle maksetaan korvausta työstä palkan muodossa, kulu on käsiteltävä kirjanpidossa palkanmaksua koskevien periaatteiden mukaisesti. (Villa 2018, 149.) AKYL 2:8 §:n mukaan yhtiömiehellä on oikeus saada kohtuullista vastiketta yhtiölle tekemästään työstä ja hallintoon kuuluvien tehtävien hoitamisesta. Villa (2018, 149) huomauttaakin, että yleensä yhtiömiehet sopivat keskenään, että työ korvataan mitoittamalla se yhtiömiehelle tulevaan voitto-osuuteen, jolloin vältetään palkanmaksuun liittyviä sivukuluja (mm. ennakonpidätys, sairausvakuutusmaksu). Yhtiömiehet maksavat yrittäjän eläkevakuutusmaksuja riippumatta siitä, saavatko he korvausta tekemästä työstään yhtiön hyväksi palkan muodossa, voitto-osuuden osana tai muuna palkkiona.

Yhtiömiehet voivat ottaa yhtiön autoa itselleen luontoisetuna, jolloin kaikki auton käytöstä johtuvat kulut ovat yhtiön tulosta laskettaessa vähennyskelpoisia. Tällöin luontoisetu verotetaan yhtiömiehen verotuksessa palkkana. Vaihtoehtoisesti yhtiömies voi pitää ajopäiväkirjaa ja sen perusteella kirjata yksityiskäyttöä vastaava osuus kuluista yhtiömiehen yksityiskäytöksi, silloin vain elinkeinotoimintaan kuuluva osuus jää rasittamaan yhtiön tulosta. (Koponen 2017, 27.)

Verohallinnon ohjeiden mukaan avoimen yhtiön yhtiömiehet pidetään yrittäjinä, ja heille eläkevakuutus on pakollinen riippumatta siitä, saavatko he palkkaa yhtiöstään vai ei, jos seuraavat edellytykset täyttyvät (Verohallinto 2018k):

- yrittäjä on 18-67-vuotias (aikaisemmin vanhuuseläkkeelle jääneen ei tarvitse ottaa vakuutusta),
- yritystoiminta on jatkunut yhtäjaksoisesti vähintään neljä kuukautta,
- yrittäjän arvioitu työtulo ylittää vakuuttamisvelvollisuuden alarajan 7656,26 euroa/ 2018 (Yrittäjät 2018).

Vakuutus on otettava kuuden kuukauden kuluessa yritystoiminnan alkamisesta. Vakuutuksen perusta on YEL-työtulo. YEL-työtulo tarkoittaa yrittäjän työpanoksen taloudellista arvoa. Alle 53-vuotiaan yrittäjän YEL-maksu on 24,10 % YEL-työtulosta, 53 vuotta täyttäneeltä YEL-maksu on 25,6 % YEL-tulosta. Uusi yrittäjä saa vakuutusmaksuunsa alennuksen neljän vuoden ajan. Aloittavan yrittäjän alennus YEL-maksusta on 22 % (2018). YEL-vakuutusmaksut ovat maksajansa verotuksessa vähennyskelpoisia.

Yrittäjät voivat ottaa vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen tapaturmien ja ammattitautien varalta. Yrittäjä voi myös liittyä yrittäjien työttömyyskassan jäseneksi varmistaakseen työttömäksi joutuessaan ansiosidonnaisen päivärahasa.

4.1.4 Verovapaat matkakustannusten korvaukset

Verovapaat päivärahat ja kilometrikorvaukset voidaan maksaa avoimen yhtiön yhtiömiehille niin kuin palkansaajillekin, vaikka yhtiömiehet eivät nostaisi palkkaa yhtiöstä. Päivärahoista ja kilometrikorvauksista on pidettävä samanlainen palkkakirjanpito ja tositeaineisto kuin muistakin palkansaajista. Verottaja kiinnittää erityistä huomiota matkalaskujen asianmukaisuuteen. (Koponen 2017, 23.)

Verovapaat kustannusten korvaukset vuonna 2018 ovat seuraavia (Verohallinto 2018i): kokopäiväraha 42 euroa, osapäiväraha 19 euroa, ateriakorvaus 10,50 euroa, kilometrikorvaus 0,42 euroa/km (auto yrittäjän omistuksessa, eikä yhtiön ta- seessa, yrittäjä ei saa vähentää autokuluja yhtiön kirjanpidossa). Verohallinto vahvistaa vuosittain verovapaiden kustannusten korvausten määrät ja ehdot.

Merkille pantavaa on, että asunnon ja työpaikan väliset matkat katsotaan yksi- tyisajoksi. Yrittäjä saa vähentää ko. matkoista johtuvat kustannukset verotuk- sessa tulonhankkimiskuluna halvimman kulkuneuvon kustannusten perusteella. Vähennyksen tekeminen verotuksessa oman auton taksan mukaan edellyttää, että julkiset kulkuneuvot eivät ole käytettävissä tai niiden käyttö veisi kohtuutto- masti aikaa. Matkakuluvähennyksen määrä on 0,24 euroa/km vuonna 2018 (Ve- rohallinto 2018j).

4.2 Varojen jako osakeyhtiössä

Osakeyhtiön varojen jaossa noudatetaan OYL 1:3 §:n säännöksiä. Johtuen osa- keyhtiön pääomayhtiöluonteisuudesta lain säännöksillä pyritään turvaamaan vel- kojien asemaa ja varmistamaan, että osakeyhtiöstä jaetaan varoja osakkeen- omistajille vasta sen jälkeen, kun velkojien vaatimukset on tyydytetty. Varojen jakaminen yhtiöstä ei saa vaarantaa velkojien saatavia. (Villa 2018, 345.) Villa (2018, 350) toteaa, että OYL:ssa ei ole erityisiä säännöksiä, mikä varojen käyttö on sallittua. Toisaalta OYL 13:1 §:ssä säädetään, että ”liiketapahtuma, joka vä- hentää yhtiön varoja tai lisää sen velkoja ilman liiketaloudellista perustetta, on laitonta varojenjako” ja luetellaan ainakin neljä toimintatapaa, joilla varoja saa nostaa yhtiöstä. Nostotavasta riippumatta varojen käytöllä on aina oltava liiketa- loudellinen peruste.

OYL 13–15 luvuissa säädetään osakeyhtiön laillisista varojenjako- tavoista. Käy- tännössä niissä kaikissa käsitellään tilanteita, joissa yhtiöstä poistuu varallisuutta vastikkeetta tai siten, että yhtiö saa vastikkeeksi omia osakkeita. (Villa 2018, 345.) Osakeyhtiöstä voi jakaa varoja laillisesti vain seuraavilla tavoilla (OYL 13:1 §):

- 1) voitonjaosta osinkona ja varojen jakamisesta vapaan oman pääoman rahas- tosta,

- 2) osakepääoman alentamisella,
- 3) omien osakkeiden hankkimisella ja lunastamisella,
- 4) yhtiön purkamisella ja rekisteristä poistamisella.

OYL 13:1 §:n mukaan muu liiketapahtuma, joka vähentää yhtiön varoja tai lisää sen velkoja ilman liiketaloudellista perustetta, on laitonta varojenjako.

4.2.1 Voitonjako osinkona

Osakeyhtiötä verotetaan erillisenä verovelvollisena tuloksesta, kun taas osakkeita verotetaan erikseen yhtiön jakamista varoista. Silloin osakasta verotetaan joko osinkona tai osakkeiden luovutuksesta saatuna tulona. (Tomperi 2018, 73.)

Osakeyhtiössä voi olla erilaisia osakkeita, joille jaetaan eri määrä osinkoa. Yhtiöjärjestyksessä voi olla määräyksiä osakkeiden oikeudesta yhtiön tuloon, jolloin osingonjaossa noudatetaan näitä määräyksiä (OYL 3:1 §). Osinkoa voidaan jakaa osakkaille myös yhtiön hyväksi heidän tekemänsä työpanoksen perusteella, jolloin sitä verotetaan saajan ansiotulona (työperusteinen osinko). Yhtiökokouksen tekemässä osingonjakopäätöksessä on mainittava, onko kyseessä osingonjako vai pääoman palautusta vapaan oman pääoman rahastoista.

Lain mukaan suoritettu varojenjako perustuu aina viimeksi päättyneeseen vahvistettuun ja tilintarkistettuun (jos on valittu tilintarkastaja) tilinpäätökseen (OYL 13:3 §). Eli kyseessä voi olla muultakin ajanjaksolta oleva tilinpäätös kuin koko tilikaudelta oleva tilinpäätös (välitilinpäätös). OYL 13:2 §:n mukaan päätettäessä varojen jakamisesta on otettava huomioon myös tapahtumat, jotka voivat vaikuttaa yhtiön maksukykyyn tilinpäätöksen ajankohdan jälkeen. Tätä kutsutaan maksukykyisyydestiksi. Villa (2018, 348) huomauttaa, että maksukykyisyydesti ei tarkoiteta yhtiön taloudellista tilannetta pelkästään tilinpäätöshetkellä, vaan myös sen jälkeisenä aikana. Siinä otetaan huomioon kaikki tilinpäätösinformaatio, tilinpäätösulkoiset informaatio, tiedot heikentyneestä kannattavuudesta ja erityisesti tiedot erääntyvistä veloista ja vastuista, kuten piilevistä verovelvoista, takuuvastuista ja ehdollisista veloista (Villa 2014, 348).

Suorittaessa laskelmia varojen jakamisesta vapaasta omasta pääomasta on huomioitava, että summasta on vähennettävä yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettävät varat sekä kehittämismenoina taseeseen aktivoituneet menot (OYL 13:5 §). Tätä kutsutaan tasetestiksi ja se on aina suoritettava ennen yhtiökokousta, jossa päätetään osingonjaosta.

Osingonjakovelka kirjataan, kun yhtiökokous on päättänyt osingonjaosta. Se kirjataan sitä seuraavan tilikauden kirjanpitoon, jolta osinko jaetaan. Elinkeinotoimintaa harjoittavalle verovelvolliselle osinkotulo on suoriteperusteinen oikeus osinkosaamiseen, eikä maksuhetkellä ole merkitystä. (Leppiniemi & Walden 2014, 181.)

Yhtiön vähemmistöosakkaat eli osakkeenomistajat, joilla on vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeista voivat vaatia ns. vähemmistöosingon jakamista yhtiökokouksessa, jossa päätetään osingonjaosta (OYL 13:7 §). Tätä oikeutta vähemmistöosinkoon voidaan myös rajoittaa kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella ja kirjaamalla määräys yhtiöjärjestykseen. Sen lisäksi vähemmistöosingon määrään on seuraavia rajoituksia (OYL 13:7 §): osingon määrä voi olla enintään puolet tilikauden voitosta, josta on vähennetty jakamatta jätettävät varat, osingon määrä ei saa ylittää 8 % yhtiön omasta pääomasta, osingon määrä saa olla vain sellainen, että sitä voidaan jakaa ilman velkojien suostumusta. Myös vähemmistöosingon jako edellyttää niin tase- kuin maksukykyisyydestin suoritamista ennen yhtiökokouksen päätöstä (Villa 2018, 349).

Osingonjako edellyttää yhtiön hallituksen esitystä osingonjaosta, yhtiökokouksen päätöstä osingonjaosta, mainintaa toimintakertomuksessa hallituksen päätöksestä osingonjaosta. Osingonjaon määrä, ajankohta ja lähde (mistä varoista varoja jaetaan) on mainittava kaikissa mainituissa asiakirjoissa (OYL 13:6 §).

4.2.2 Varojenjako vapaasta omasta pääomasta

Yksi yleisimmin käytetyistä vapaan oman pääoman rahastoista on sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto eli SVOP-rahasto. Siihen voidaan merkitä: osakkeiden merkintähinta, osakkaiden vastikkeettomia sijoituksia yhtiöön, omien osakkeiden luovutuksesta kertynyt määrä, osakepääoman alentamisesta kertyneitä varoja, edellisten tilikausien voittovaroja. SVOP-rahaston kerryttäminen

edellyttää yhtiökokouksen päätöstä, kun taas yhtiöjärjestyksen muutosta ja kaupparekisterimerkintää siihen ei tarvita. (Tomperi 2018, 75.)

Varojenjaossa vapaan oman pääoman rahastosta, esimerkiksi SVOP-rahastosta, noudatetaan TVL 33a–b §§ ja EVL 6a §:n säännöksiä, joiden mukaan sitä pidetään verotuksessa pääsääntöisesti osinkona. Mutta listaamattomissa yhtiöissä on mahdollisuus varojenjakoan vapaan pääoman rahastosta noudattaen TVL 45a § ja EVL 6c §:n säännöksiä, joiden mukaan osakkeenomistajien vapaan pääoman rahastoon tekemiä vastikkeettomia sijoituksia käsitellään luovutuksina, jos tietyt ehdot täyttyvät. Näiden ehtojen mukaan varojenjakoan vapaan oman pääoman rahastosta pidetään luovutuksena, jos osakkeenomistajalle palautetaan hänen itse tekemänsä pääomasijoitus ja varojenjako tapahtuu enintään kymmenen vuoden kuluttua pääomasijoituksen ajankohdasta. (Tomperi 2018, 75–76.)

Jos vapaan oman pääoman rahastossa on sekä pääomasijoituksia että edellisen tilikauden kertyneitä voittovaroja ja muita varoja, pidetään varojenjakoan luovutuksena ja osinkona mainittujen varojen suhteessa. Osakkeenomistajan tekemä pääomasijoituksena saama erä vapaan oman pääoman rahastoihin on yhtiölle verotonta (EVL 6 §). Osakkaan verotuksessa pääomasijoitus lisää osakkaan omistaman osakkeen hankintamenoa (Tomperi 2018, 75). Kun varojenjakoan vapaan oman pääoman rahastosta käsitellään luovutuksena osakkaan verotuksessa, varojenjaosta vähennetään se osa hankintamenoa, joka vastaa varojenjaon määrää. Tästä syystä osakkeenomistajien tekemät sijoitukset on hyvä kirjata vapaan oman pääoman rahastoihin omille tileille. Se helpottaa selvityksen tekemistä siitä, että kyseessä on nimenomaan osakkeenomistajan itse tekemän sijoituksen palautus. (Tomperi 2018, 77–79.) Luovutusvoiton määrää lasketaan TVL 46a §:n mukaan: varojenjaosta vähennetään osakkeen poistamaton hankintameno, kuitenkin enintään luovutuksena pidettävän varojenjaon määrää. Jos osakkeen poistamaton hankintameno on varojenjakoan pienempi, vähennetään poistamattoman hankintamenon määrää. Näin vähennetty hankintamenon määrää vähennetään osakkeen poistamattomasta hankintamenosta.

4.2.3 Lähipiirilaina

OYL:ssa ei ole nimenomaisia säännöksiä lähipiirilainoista. Lähipiiriksi määritellään OYL 8:6 §:ssä yhtiötä ja henkilöä, jos toinen pystyy käyttämään toiseen nähden määräysvaltaa tai vaikutusvaltaa sen taloutta ja liiketoimintaa koskevassa päätöksenteossa. Villan (2018, 351) mukaan lähipiirilainoja arvioidaan osakeyhtiölain sisältämien yleisten periaatteiden mukaan. Nämä yleiset periaatteet on kirjattu OYL 1:5 §, 1:7 § ja 1:8 §:iin ja koskevat yhtiön tarkoitusta (voiton tavoittaminen omistajille), osakkeiden yhdenvertaisuutta ja johdon huolellisuusvelvoitetta.

OYL 8:6 §:n mukaan toimintakertomuksessa on mainittava kaikki lähipiirilainat ja vastuut, jos niiden arvo ylittää 20 000 euroa tai 5 % yhtiön omasta pääomasta. Leppiniemi & Walden (2014, 191) esittävät, että varojenjakotapoja yksilöivä OYL 13:1 § on tulkittavissa siten, että osakaslaina ilman liiketaloudellista syytä on sellaisenaan laitonta varojenjako, jos se ei vastaa yhtiön etua. He päättelivät, että etenkin merkittävä rahalaina omistajille tai yhtiön johdolle on moitittavaa, erityisesti jos se on korotonta, vakuudetonta, määräämättömälle ajalle ja ilman kaikkien osakkeenomistajien suostumusta annettua rahalainaa. Osakeyhtiölain vastainen laina on erityisen raskauttavaa silloin, kun yhtiö on kriisitilanteessa ja laina pahentaa sen maksukyvyttömyyttä (Leppiniemi & Walden 2014, 191). Vastuu lähipiirilainoista on yhtiön johdolla eli hallituksella ja toimitusjohtajalla. Heillä on erityinen huolellisuusvelvoite yhtiötä kohtaan. OYL 22:1 §:n mukaan yhtiön johdolta voidaan vaatia jopa vahingonkorvausta, jos katsotaan että toimissa lähipiirin hyväksi on toimittu huolimattomasti, eikä johto pysty osoittamaan päinvastaista. Myös osakkeenomistajat voivat joutua vastuuseen laittomasta lähipiirilainasta, elleivät he pysty osoittamaan, että he ovat toimineet huolellisesti (OYL 22:2 §).

Verohallinto voi tulkita lähipiirilainaa peiteltyksi osingonjaoksi, jos OYL:n vastaisesti annettu lähipiirilaina on ollut pitkään maksamatta takaisin yhtiölle, lainakorkoa ei ole maksettu, eikä merkkejä takaisinmaksusta ole. Koron on oltava vähintään valtiovarainministeriön vahvistaman peruskoron suuruinen. Myös muu kuin rahalaina, esimerkiksi tavara- tai palvelukaupassa syntynyt myyntisaaminen voidaan tulkita peiteltyksi osingonjaoksi. Jos osakaslainaa ei luokitella peiteltyksi osingonjaoksi, silloin sitä verotetaan osakkaan pääomatulona TVL 53a §:n mukaan. Se edellyttää, että osakas on ottanut yhtiöltä nimenomaan rahalainan,

osakas omistaa yksin tai perheensä kanssa vähintään 10 % yhtiön osakkeista tai osuudesta yhtiön äänimäärästä, rahalaina on otettu verovuoden aikana eikä palautettu saman verovuoden aikana. TVL 54c §:n mukaan osakaslainan lyhennykset ovat vähennyskelpoisia osakkaan verotuksessa pääomatuloista, jos osakas maksaa osakaslainansa takaisin viiden vuoden kuluessa lainan nostamisvuoden jälkeen. (Leppiniemi & Walden 2014, 193–194.)

4.2.4 Peitelty osingonjako ja laitton varojenjak

Peitelty osingonjako on yhtiön varojen siirtämistä osakkaille tavalla, joka on todelliselta luonteeltaan voitonjakoa, mutta sitä toteutetaan osingonjaon muotovaatimukset sivuuttaen. Peiteltyä osingonjakoa koskevat säännökset sisältyvät VML 29 §:n säännöksiin ja niitä sovelletaan, jos on ilmeistä, että osakkeenomistaja on saanut osakkuusasemansa perusteella sellaista taloudellista etua, jota riippumattomat tahot eivät olisi saaneet. VML 29 §:n mukaan peiteltyllä osingolla tarkoitetaan osakkaan saamaa rahanarvoista etua poikkeavan hinnoittelun johdosta tai vastikkeetta. Peiteltyä osingonjakona pidetään myös varojen jakoa, joka suoritetaan omia hankkimalla, lunastamalla tai osakepääomaa alentamalla siten, että vältettäisiin osingosta menevää veroa. Peiteltyä osingonjakoa koskevien säännösten soveltaminen ei edellytä osakkeenomistajilta tai yhtiöltä tahallisuutta, mutta verojen välttämistarkoitus pitäisi olla ilmeistä. Verottajalla on todistamistaakka eli näyttövelvollisuus, jos verottaja haluaa poiketa veroilmoituksesta. Veronkorotus voidaan määrätä niin yhtiölle kuin osakkaalle. VML 29.3 §:n mukaan peiteltyä osingon verotus edellyttää verovelvollisen kuulemistasiassa (Verohallinto 2018h.)

Osakkaan saamasta peiteltyä osingosta on 75 % veronalaista ansiotuloa ja 25 % verovapaata tuloa (TVL 33d §), kun taas yhtiön saamasta peiteltyä osingosta 75 % on veronalaista tuloa (EVL 6a §). Peiteltyä osingon jakamisesta aiheutuneet kulut eivät ole vähennyskelpoisia menoja, vaan peiteltyä osingonjaosta aiheutuneiden kustannusten ja peiteltyä osinkona lisätyn määrän erotus lisätään verotuksessa yhtiön tuloon. VML:n peiteltyä osinkoa koskeva 29 § ja veron kiertämisestä koskeva 28 § voivat tulla joissain tapauksissa samanaikaisesti sovellettaviksi. (Verohallinto 2018h.)

VML 29.3 §:n mukaan, jos on ilmeistä, että yhtiö on jakanut peiteltyä osinkoa, yhtiön verotuksessa meneteltävä niin kuin olisi käytetty käypää hintaa. Yhtiölle tuloutetaan saamatta jäänyt tulo tai perusteetta maksettu meno.

Peiteltynä osingonjakona pidettäisiin kiinteistön vuokraamista osakkaalta käypää hintaa korkeammalla hinnalla, jolloin verotuksessa käyvän vuokran ja maksetun vuokran erotus lisättäisiin yhtiön tuloon. Sen sijaan omien osakkeiden hankkiminen ei aiheuttaisi yhtiölle lisäystä yhtiön verotettavaan tuloon, sillä omien osakkeiden hankintakulut eivät ole vähennyskelpoisia menoja. Kun yhtiö on maksanut ylihintaa osakkeista, jotka kirjataan taseeseen, veroseuraamukset realisoituvat vasta osakkeiden luovutuksen yhteydessä. Tällöin ylihinnan osuutta ei lueta hankintamenoon. Toinen esimerkki peittelystä osingonjaosta on osakkaalle hyödykkeestä maksettu ylihintaa, jolloin ylihinnan osuus lisätään yhtiön tuloon, jos hyödykkeen hankintameno on jo vähennetty vuosikuluna. Vastaavasti osakkaan hankkiessa hyödykkeitä tai palveluita yhtiöltä alihintaan, yhtiön tuloon lisätään käyvän hinnan ja myyntihinnan erotus. Lähtökohtaisesti yhtiön tuloon lisätään kaikki kulut, jotka pienentävät yhtiön tulosta osakkaalle annetun peiteltyyn osingon vuoksi. Esimerkiksi yhtiön taseessa olevan ja osakkaan käytössä olevan loma-asunnon kulut, kuten sähkö-, vesi-, siivous-, huoltokulut ja poistot lisätään yhtiön tuloon siinä suhteessa, miten loma-asunto on ollut liiketaloudellisessa ja osakkaan käytössä. (Verohallinto 2018h.)

Muita esimerkkejä peittelystä osingonjaosta voivat olla: liian suuri käteiskassa, jota voidaan tulkita siten, että yhtiön varat ovat olleet osakkaan yksityiskäytössä; osakkaan saama käypää arvoa suurempi takausprovisio, joka maksetaan osakkaalle yhtiön velan takaamisesta; ylipalkka; yksityistalouden menot; osakkaan saamat mutta kirjanpitoon kirjaamattomat etuudet, jotka on lain mukaan käsiteltävä luontoisetuna kaikkine sivukuluineen; yhtiön arvonalisäverotunnisteen käyttäminen asiakkaan yksityishankinnoissa. (Verohallinto 2018h.)

Laittomaan varojenjakoön sovelletaan osingonjakoa koskevia säännöksiä. Laittomalla varojenjaolla tarkoitetaan tilannetta, jolloin varojenjakoön ei ole ollut riittävästi jakokelpoisia varoja tai varojenjaon menettelysäännöksiä ei ole noudatettu. Jos varojenjaon menettelysäännöksiä on noudatettu, mutta jakokelpoisia varoja ei ollut riittävästi, laitonta varojenjakoä ei pidetä peiteltynä osingonjakona.

Sen sijaan laitonta varojenjakoja pidetään peiteltyinä osingonjakona, jos yhtiön omaisuutta tai palvelua myydään osakkeenomistajalle alihintaan tai niitä hankitaan osakkeenomistajalta yhtiölle ylihintaan. (Tomperi 2018, 80.)

Vastoin OYL:n ja yhtiöjärjestyksen määräyksiä yhtiöstä saadut varat on palautettava, jos varojen saaja tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää jakamisen tapahtuneen lain tai yhtiöjärjestyksen vastaisesti. Palautettavalle määrälle on maksettava vuotuista korkolain mukaista viitekorkoa (OYL 16:4 §). Yhtiö voi nostaa kanteen yhtiön johtoa vastaan, jos yhtiölle on aiheutunut laittomasta varojenjaosta vahinkoa. (OYL 22:1 §). Yhtiön varojen jakaminen on OYL 25:1 §:n mukaan rangaistavaa, jos yhtiön varoja jaetaan OYL:n säännösten vastaisesti osakkeenomistajan tai velkojien suojaa loukaten. Jollei teko ole vähäinen on tuomittava osakeyhtiöriikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi. (Villa 2018, 354–355.)

4.2.5 Suosiva varojenjako

Osakkeiden yhdenvertaisuudesta voidaan poiketa yhtiöjärjestyksen määräyksin, josta ilmenee osakkeiden erilaisuuden peruste, kuten osinko-oikeus, äänimäärä tai oikeus yhtiön varoihin. Osakkeiden matemaattiseen arvoon sen sijaan yhtiöjärjestykskään ei voi puuttua. Jos osakas luopuu osinko-oikeudestaan vapaaehtoisesti toisten osakkaiden hyväksi yhtiökokouksen päätöksellä, silloin tilannetta tulkitaan suosivaksi osingonjaoksi. Tällöin verotuksessa katsotaan osinkoon oikeutetun osakkaan tulona ja osingosta luopuneen katsotaan antaneen lahjan osinkotulon saajalle ja verotetaan lahjana. (Leppiniemi & Walden 2014, 180; Tomperi 2018, 79.)

4.2.6 Osakepääoman alentaminen

Osakepääomaa voidaan alentaa joko tasesiirroilla tai varojenjaolla. Jos yhtiöjärjestyksessä osakkeelle on määrätty nimellisarvo, sitä voidaan muuttaa vain yhtiöjärjestyksestä muuttamalla (Villa 2018, 354). OYL 14 luvussa säädetään osakepääoman alentamista koskevasta menettelystä. Sen mukaan osakepääoman alentamista voidaan toteuttaa osakkeenomistajien enemmistö päätöksensä noudattaen velkojien suoja menettelyä seuraavasti: jakamalla sitä, siirtämällä sitä SVOP-rahastoon, hankkimalla ja lunastamalla yhtiön omia osakkeita. Lisäksi osakepääomaa voidaan alentaa ilman velkojien suoja menettelyä, kun

osakepääomasta vapaaseen omaan pääomaan siirtyvillä varoilla katetaan yhtiön tappiota. (OYL 14:1–5 §§; Villa 2018, 354–355.) Toisaalta kaikissa mainituissa tilanteissa on muistettava, että osakepääoma ei saa missään tilanteissa alittaa OYL 1:3 §:ssä säädettyä vähimmäisosakepääomarajaa joka on 2500 euroa.

Osakkeenomistajat vastaavat yhtiön sitoumuksista vain sijoittamalla pääomallaan, joten tarve varmistaa sidotun pääoman pysyvyys on ilmeinen. Tästä johtuu velkojien oikeus vastustaa osakepääoman alentamista, josta säädetään OYL 14 luvussa. Kun yhtiökokous päättää osakepääoman alentamisesta, sen on kuukauden kuluessa siitä ilmoitettava rekisteriviranomaisille päätöksestään. Rekisteriviranomainen vuorostaan julkaisee kuulutuksen, jossa myös mainitaan velkojan oikeudesta vastustaa osakepääoman alentamista määräpäivään mennessä. Kuulutus on julkaistava OYL 14:4 §:n mukaan virallisessa lehdessä viimeistään kolme kuukautta ennen määräpäivää. Yhtiö on velvollinen lähettämään velkojille ilmoituksen virallisesta kuulutuksesta viimeistään kuukausi ennen määräpäivää sekä toimittamaan siitä todistus rekisteriviranomaisille. (Villa 2018, 355–356.)

Mikäli kukaan velkojista ei vastusta osakepääoman alentamista tai he ovat saaneet turvaavan vakuuden saatavastaan, rekisteriviranomaisen on OYL 14:5 §:n mukaan rekisteröitävä osakepääoman alentaminen. Osakepääoma on alennettu, kun alentaminen on rekisteröity (OYL 14:5 §).

4.2.7 Omien osakkeiden hankkiminen ja lunastus

Suomessa yhtiön omien osakkeiden hankinta tuli mahdolliseksi vasta OYL:n vuoden 1997 uudistuksessa. Uudistusta on perusteltu useilla syillä, joista keskeiset ovat yrityksen sukupolvenvaihdon helpottaminen, omien osakkeiden käyttö yrityskaupassa tai osakeannissa. Omien osakkeiden hankinnasta ja lunastamisesta säädetään OYL 15 luvussa. Hankkimisella tarkoitetaan vapaaehtoisuuteen perustuvaa osakkeiden ostamista, jolloin yhtiö tarjoutuu ostamaan osakkailta yhtiön osakkeita (OYL 15:1 §). Osakkeiden hankinta voi olla vastikkeellista tai ilman vastiketta. Maksuttomassa osakkeiden hankinnassa kyse on maksuttomasta osakeannista, jolloin noudatetaan OYL 9:20 §:n säännöksiä, joiden mukaan uusiin osakkeisiin sovelletaan samoja säännöksiä kuin yhtiön hallussa oleviin osakkeisiin. Yhtiölle suunnatut maksuttomat osakkeet eivät ole yhtiön varallisuutta,

niitä ei merkitä vastattavan puolelle vapaan oman pääoman rahastoon negatiivisena, niitä ei merkitä lainkaan taseeseen, sillä niillä ei ole hankintamenoa (Villa 2018, 364.) Lunastamisella tarkoitetaan osakkeiden ottamista yhtiölle pakolla vastikkeetta tai vastiketta vastaan (OYL 15:1 §). Omien osakkeiden lunastus voi perustua yhtiöjärjestyksen määräykseen (lunastusehtoinen lunastus).

Omien osakkeiden lunastus ja hankinta edellyttää yhtiökokouksen enemmistön tekemää päätöstä. Sitä voidaan rahoittaa niin sidotusta pääomasta kuin vapaasta omasta pääomasta. Jos osakepääoma vähenee, on noudatettava velkojien suojausmenettelyä. (Villa 2018, 359–360.) Yhtiön hankkiessa tai lunastaessa omia osakkeitaan osakkaita verotetaan osakkeiden luovutusvoittoa koskevien säännösten mukaan. Jos yhtiö ostaa omia osakkeita, osakeyhtiön omista osakkeista suorittama määrä ei ole vähennyskelpoista menoa (OYL 16 §). Osakeyhtiön omien osakkeiden luovutuksesta saamat vastikkeet eivät ole veronalaista tuloa (OYL 6 §). Jos yhtiö myy ostamansa osakkeet myöhemmin korkeammalla hinnalla, saatu luovutusvoitto ei ole veronalaista tuloa eikä luovutustappio vähennyskelpoista menoa (Tomperi 2018, 80).

Yhtiön omien osakkeiden lunastus ja hankkiminen voi tapahtua muussa suhteessa kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa. Kun kyseessä on suunnattu hankkiminen, sillä on oltava liiketaloudellinen peruste. Lisäksi se edellyttää yhtiökokouksen määräenemmistön tekemää päätöstä ja vastikkeen ja osakkeen käyvän hinnan suhde on oltava kohdallaan. Suunnatun osakkeiden lunastus vaatii yhtiökokouksen yksimielistä päätöstä. (OYL 15:5–7 §§; Villa 2018, 361.)

Omien osakkeiden hallussa pitämisen määrää on rajoitettu. OYL 15:11 §:n mukaan yksityinen osakeyhtiö ei saa hankkia tai lunastaa kaikkia omia osakkeitaan. Toisaalta yksityisen osakeyhtiön oikeutta pitää hallussaan omia osakkeita ei ole ajallisesti rajoitettu.

Kirjanpidossa yhtiön hallussa olevia osakkeita ei pidetä varallisuutena, vaan merkitään vastattavien puolelle vapaan oman pääoman rahastoon (omien osakkeiden rahasto) negatiivisena ja näin ollen omaa pääoma vähentävänä eränä (Villa 2018, 364).

OYL 15:4 §:n mukaan yhtiön lunastamia ja hankkimia osakkeita voidaan mitätöidä, pitää yhtiöllä tai luovuttaa edelleen. Päätös yhtiön hallussa olevien osakkeiden mitätöinnistä voi tehdä hallitus. Osakkeiden mitätöintipäätös on rekisteröitävä viipymättä. OYL 15:12 §:n mukaan vastoin lakia hankitut tai lunastetut osakkeet on luovutettava tai mitätöitävä viimeistään vuoden kuluessa niiden hankintahetkeltä.

4.2.8 Yhtiön purkaminen

Yhtiön purkamista pidetään osakkaan verotuksessa yhtiön osakkeiden luovutukseen rinnastettavana toimena, jolloin osakkeista saatua jako-osaa pidetään osakkeista saatuna vastikkeena. Sidottua pääomaa palautettaessa palautettava määrä rinnastetaan osakkeiden luovutushintaan. (Tomperi 2018, 80.)

Purkautuvan yhteisön verotuksessa vaihto-, sijoitus- ja käyttöomaisuuden sekä muun omaisuuden luovutushinnaksi katsotaan EVL 51d §:n mukaan omaisuuden todennäköistä luovutushintaa vastaava määrä. Purkautuvan yhtiön veronalaiseksi tuloksi luetaan mainittujen omaisuserien käypä arvo (Verohallinto 2018g). Yhtiön purkautumisesta säädetään OYL 20 luvussa. Selvitystila alkaa heti, kun yhtiökokous on tehnyt päätöksen yhtiön purkamisesta. Siinä yhteydessä valitaan selvitysmies, ilmoitetaan rekisteriviranomaisille yhtiön päätöksestä ja selvitetään yhtiön varat ja velat, jotta voidaan suorittaa yhtiön purkaminen. OYL 20:17 §:n mukaan osakeyhtiö katsotaan puretuksi, kun selvitysmiehet ovat esittäneet lopputilityksen yhtiökokouksessa. Jos yhtiön varat eivät riitä selvitysmennettelyyn, rekisteriviranomainen määrää yhtiön rekisteristä poistettavaksi. Rekisteristä poistettu yhtiö säilyttää oikeuskelpoisuutensa, mutta ei oikeustoimikelpoisuutta. Rekisteristä poistettua yhtiötä ei selvitetä eikä velkojille anneta julkista haastetta (kuulutusta). Se ei kuitenkaan merkitse velkojen lakkaamista. (Villa 2018, 414–420.)

Purkautuvalla yhteisöllä saattaa olla taseessa käyttöomaisuusosakkeita, joiden käypä arvo luetaan purkautuvan yhteisön tuloksi. Käyttöomaisuusosakkeilla tarkoitetaan tytäryhtiöosakkeita ja omistusyhteisyriyten osakkeita, samalla alalla tai lähialalla toimivan yhtiön osakkeita, markkinointi- ja myyntiyhtiöiden sekä erilaisten tuotanto- ja alihankintayhtiöiden osakkeita, jotka palvelevat omistajayhtiön

omaa elinkeinotoimintaa. Käyttöomaisuusosakkeille on tyypillistä, että ne on hankittu pitkäaikaiseen omistukseen ja niiden omistamisella tavoitellaan ensisijaisesti muita tarkoituksia kuin osinkotuottoja tai arvonnousua. (Verohallinto 2018g.) Purkautuvan osakeyhtiön omistamien ja verovapaasti luovutettavien käyttöomaisuusosakkeiden todennäköisen luovutushinnan ja hankintamenon erotus on EVL 6b §:n mukaan verovapaata tuloa, jos seuraavat ehdot täyttyvät: yhtiö on omistanut käyttöomaisuusosakkeita vähintään vuoden, yhtiö ei ole asunto- tai kiinteistöosakeyhtiö, yhtiö on kotimainen. Vastaavasti käyttöomaisuusosakkeiden purkutappiot ovat jako-osan saajana oleville yhtiölle pääsääntöisesti vähennyskelpottomia (EVL 6 §).

4.2.9 Muita osakkaiden käytettävissä olevia korvaustapoja

Osakkaille voidaan maksaa heidän yhtiön lukuun tekemästään työstä palkkaa, jolloin yhtiön kirjanpidossa siitä johtuvat menot ovat vähennyskelpoisia. On muistettavaa, että palkanmaksuun liittyy velvoitteita, kuten ennakonpidätyksen ja sairausvakuutusmaksun toimittaminen. Yrittäjä-osakas on velvollinen ottamaan myös eläkevakuutuksen. Verohallinnon (Verohallinto 2018k) ohjeiden mukaan osakas katsotaan yrittäjäksi, jos hän omistaa yksin vähintään 30 % osakkeista tai äänivallasta tai perheenjäsentensä kanssa vähintään 50 % osakkeista tai äänivallasta. Yrittäjän eläkevakuutus on pakollinen samoin ehdoin kuin avoimen yhtiön yhtiömiehelle eli seuraavien ehtojen täytyessä (Verohallinto 2018k):

- yrittäjä on 18-67-vuotias (aikaisemmin vanhuuseläkkeelle jääneen ei tarvitse ottaa vakuutusta),
- yritystoiminta on jatkunut yhtäjaksoisesti vähintään neljä kuukautta,
- yrittäjän arvioitu työtulo ylittää vakuuttamisvelvollisuuden alarajan 7656,26 euroa/ 2018 (Yrittäjät 2018).

Vakuutus on otettava kuuden kuukauden kuluessa yritystoiminnan alkamisesta. Vakuutuksen perusta on YEL-työtulo. YEL-työtulo tarkoittaa yrittäjän työpanoksen taloudellista arvoa. Alle 53-vuotiaan yrittäjän YEL-maksu on 24,10 % YEL-työtulosta, 53 vuotta täyttäneeltä YEL-maksu on 25,6 % YEL-tulosta. YEL-vakuutusmaksut ovat yhtiön verotuksessa vähennyskelpoisia.

Osakkaille voidaan maksaa verovapaita matkakustannusten korvauksia verohallinnon (Verohallinto 2018i) ohjeiden mukaisesti. Osakkeenomistaja voi saada yhtiöstä samanlaisia luontoisetuja kuin mikä tahansa palkansaaja eli autoetua, asuntoetua, puhelinetua, ateriaetua. Niiden arvonnäärityksestä ja verotuksesta määrätään vuosittain verohallinnon ohjeissa. Sen lisäksi osakkeenomistajat voivat tehdä omistamansa yhtiön kanssa vuokrasopimuksia toimitilojen vuokraamisesta yhtiön käyttöön, jolloin yhtiön kirjanpidossa vuokratulot ovat vähennyskelpoisia ja osakkaan verotuksessa niitä käsitellään pääomatulona, josta maksetaan 30 % veroa 30 000 euroon asti ja 34 % sen ylittävästä osasta. Tällöin toimitilan ylläpito-, remontti-, lainanhoito- ja korkokulut ovat vähennyskelpoisia osakkaan verotuksessa.

5 Verotus

Osakeyhtiöön voidaan pidättää voittovaroja yhteisön 20 %:n verokannan veroseuraamuksella. Osakeyhtiötä verotetaan omistajistaan erillisenä verovelvollisena. Sen sijaan avoimessa yhtiössä myös jakamatta jätetty voitto verotetaan yhtiömiesten tulona. (Leppiniemi & Walden 2014, 167.) Avoin yhtiö on itsenäinen oikeushenkilö, jolle vahvistetaan verotettava tulos, mutta se verotetaan avoimen yhtiön yhtiömiesten tulona.

5.1 Avoimen yhtiön verotus

Verotuksessa (TVL) avoimesta yhtiöstä käytetään nimitystä *elinkeinoyhtymä*. Kirjanpitolaissa ja tilintarkastuslaissa avoin yhtiö rinnastetaan osakeyhtiöön ja niistä käytetään nimitystä *yhteisö*. Avoin yhtiö on itsenäinen oikeushenkilö. (Suojanen ym. 2015, 154.) Toisaalta avoimia yhtiöitä ei käsitellä itsenäisinä verovelvollisina. Niille vahvistetaan elinkeinotoiminnan tulos, joka jaetaan verotettavaksi osakkaiden eli yhtiömiesten tulona edellisten vuosien tappioiden ja yrittäjävähennyksen vähentämisen jälkeen. Jako perustuu yhtiömiesten osuuksiin yhtymän tuloon. (Tomperi 2018, 37.)

Elinkeinotoiminnan tappiollista tulosta ei jaeta yhtiömiehille, vaan se vähennetään avoimen yhtiön seuraavien vuosien elinkeinotoiminnan tuloksista (TVL 16 §).

Avoimella yhtiöllä voi olla elinkeinotulolähteen lisäksi maatalouden tai muun toiminnan tulolähteen tuloja. Esimerkiksi toimitilan vuokrauksesta saatuja elinkeinotoimintaan kuulumattomia tuottoja katsotaan kuuluvan henkilökohtaiseen tulolähteeseen. Avoimen yhtiön osakkaan elinkeino- ja maataloustulo-osuutta yhtiön tulokseen verotetaan pääomatulona ja ansiotulona. Sen sijaan henkilökohtaisen tulolähteen tulosta verotetaan kokonaan pääomatulona. Merkille pantavaa on myös se, että tappioita ei jaeta yhtiömiehille, vaan ne vähennetään avoimen yhtiön seuraavien verovuosien tuloksista tulolähteittäin. (Tomperi 2018, 37–38.)

Avoimen yhtiön saamien osinkojen verotuksessa yhtiön saamat osingot lisätään elinkeinotuloon, saatu tulos jaetaan verotettavaksi osakkaiden tulona. Yhtiömiesten tulo-osuuksista vähennetään se osuus osinkotulosta, joka on TVL:n mukaan verovapaata. (Koponen 2017, 93.)

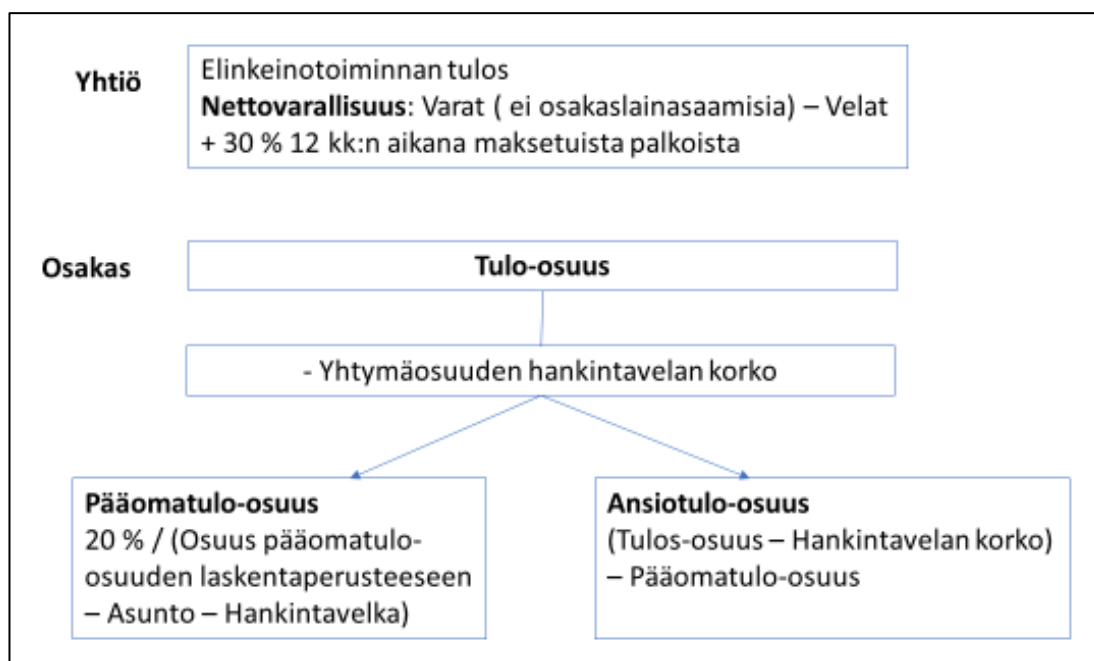
Vuoden 2017 alusta alkaen TVL 30a §:n mukaan yhtiön elinkeino- ja maataloustulo-osuudesta tehdään 5 %:n yrittäjävähennys ennen tulo-osuuden jakoa pääoma- ja ansiotuloihin. Yrittäjävähennys koskee vain luonnollisia henkilöitä ja kuolinpesiä, se ei koske osakeyhtiöitä. Jos avoimen yhtiön osakas sattuu olemaan osakeyhtiö, sen elinkeinotulo-osuutta verotetaan kokonaan 20 %:n yhteisöverokannan mukaan. (Ojala 2017a.)

Elinkeino- ja maataloustulo-osuuden jako pääoma- ja ansiotuloksi määräytyy avoimen yhtiön edellisen tilikauden elinkeinotoimintaan kuuluvan nettovarallisuuden perusteella. Yhtiön nettovarallisuus saadaan vähentämällä yhtiön varoista yhtiön velat. TVL 40–41 §§:n mukaan elinkeinotoiminnan tuloa katsotaan pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa osakkaan osuudelle elinkeinotoimintaan verovuotta edeltäneen verovuoden päättyessä kuuluneesta nettovarallisuudesta laskettavaa 20 %:n vuotuista tuottoa. Yhtiön varoihin ei lueta saamia osakkailta (ArVL 15 §; Koponen 2017, 92.) Nettovarallisuutta laskiessa on huomioitava, että käyttöomaisuuteen kuuluvat kiinteistöt ja osakkeet arvostetaan niiden vertailuarvoon, jos se on tuloverotuksessa poistamatonta hankintamenoa (menojäännös vähennettynä poistoerolla) korkeampi (Tomperi 2018, 40). Nettovarallisuuteen lisätään 30 % verovuoden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksettujen elinkeinotoiminnan ennakonpidätyksen alaisten palkkojen määrästä. Elinkeinotulolähteestä laskettu pääomatulo-osuus lisätään

yhtiömiehen muihin pääomatuloihin ja niiden kokonaismäärälle määrätään vero pääomatuloverokannan mukaan. (Ojala 2017a.) Loppuosa elinkeinotulo-osuudesta on ansiotuloa. Myös tämä osuus lisätään yhtiömiehen muihin ansiotuloihin ja määrätään ansiotulovero progressiivisen tuloveroasteikon mukaan. Maataloustulo-osuuden jakaantumista pääoma- ja ansiotuloon lasketaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin em. elinkeinotulo-osuuden jakaantumista pääoma- ja ansiotuloon.

Laskettaessa pääomatulo-osuutta on huomioitava, että käyttöomaisuuskiinteistöjen ja arvopapereiden luovutuksesta saatuja luovutusvoittoja verotetaan TVL 40 §:n mukaan kokonaan pääomatulona. Mainittujen periaatteiden mukaisesti laskettu pääomatulo-osuuden laskentaperuste jaetaan yhtiömiehille heidän osuksiensa mukaan yhtiön tuloon. Pääomatulo-osuuden laskentaperuste määräytyy yhtiömieskohtaisesti. Jos yhtiön taseessa oleva asunto on osakkaan tai hänen perheensä käytössä, se vähennetään hänen nettovarallisuusosuudestaan. Säännöksen tarkoituksena on estää yhtiömiehiä kasvattamasta nettovarallisuutta keinotekoisesti kirjaamalla oma asunto yhtiön varoihin, vaikka sillä ei ole varsinaista käyttöä elinkeinotoiminnassa (Ojala 2017a). Osakkaan osuudesta yhtiön nettovarallisuuteen vähennetään myös yhtiömiehen yhtiöosuuden hankintaan otettu korollinen velka (TVL 40 §; Koponen 2017, 92). Sen sijaan yhtiöosuuden hankkimista varten otetun velan korko vähennetään TVL 58 §:n mukaan yhtiömiehen tulo-osuudesta ennen jakoa pääoma- ja ansiotuloon.

Seuraava kuvio havainnollistaa, miten avoimen yhtiön verotettava tulo jakaantuu yhtiömiehen tulo-osuuden pääoma- ja ansiotuloksi (Kuvio 1):

Kuvio 1. Avoimen yhtiön verotettavan tulon jakautuminen yhtiömiehen pääoma- ja ansiotuloksi (Lähde: Tomperi 2018, 44)

Kuvio 1 paljastaa, että yhtiömiehen pääomatulo-osuuden kasvattaminen onnistuu nettovarallisuutta kasvattamalla. Pääomatulosta suoritetaan tuloveroa 30 %. Siltä osin kuin verovelvollisen verotettavan pääomatulon määrä ylittää 30 000 euroa, pääomatulosta suoritetaan veroa 34 % (TVL 124 §). Sen sijaan ansiotulo-vero määräytyy progressiivisen tuloveroasteikon mukaan. Ansiotuloja ovat kaikki ne tulot, jotka eivät ole pääomatuloja tai verovapaita tuloja (Tomperi 2018, 27). Ansiotuloista maksetaan veroa valtiolle, kunnalle ja seurakunnalle (jos yhtiömies kuuluu kirkkoon). Seuraava taulukko sisältää ansiotulon valtiolle maksettavan progressiivisen tuloveroasteikon (Taulukko 1):

Verotettava ansiotulo, euroa	Vero alarajan kohdalla, euroa	Vero alarajan ylittävästä tulon osasta, %
17 200–25 700	8	6
25 700–42 400	518	17,25
42 400–74 200	3 398,75	21,25
74 200–	10 156,25	31,25

Taulukko 1. Ansiotulon tuloveroasteikko 2018 (Lähde: Verohallinto 2018b)

Kunnallisvero on suhteellinen ja se määräytyy suhteessa kuntaverotuksessa vahvistettuun tuloon (TVL 130 §). Kunnallisvero on kuntakohtainen. Esimerkiksi

Savonlinnan kunnallisvero vuonna 2018 on 22 % (Kuntaliitto 2018), Etelä-Savon maakunnan korkeimpia. Kirkollisveron suuruus lasketaan kunnallisverotuksessa vahvistetun tulon perusteella. Kirkollisvero on myös kuntakohtainen. Savonlinnassa evankelis-luterilaisen seurakuntaan kuuluvan yhtiömiehen kirkollisvero on 1,50 %, ortodoksiseen seurakuntaan kuuluvan kirkollisvero on 1,95 % (Verohallinto 2018c).

Ansiotuloista peritään myös sairausvakuutuksen päivärahamaksu (16 vuotta täytäneiltä), joka on 1,53 % (v. 2018). Päivärahamaksua ei peritä alle 14 000 euroa ansaitsevilta. (SVL 18.5 §; Tomperi 2018, 28.)

Käytännössä avoimen yhtiön elinkeinotoiminnan tuloksen suuruus vaikuttaa siihen, kumpi on edullisempaa – yhtiömiehen tulo-osuuden verotus pääomatulona vai ansiotulona. Jos yhtiön tulos on pieni, voitto-osuuden verotus ansiotulona voi olla jopa edullisempaa kuin verotus pääomatulona. Avoimen yhtiön tuloksen kehitys sanelee siten, onko nettovarallisuuden kasvattaminen järkevää pääomatulo-osuuden kasvattamiseksi. Se edellyttää tuloksen seurantaa, sen analyysia ja verovuosikohtaisia laskelmia, koska muuttuvia tekijöitä on paljon.

Avoimessa yhtiössä yhtiömiehille ei synny veronalaista tuloa yksityisotoista. Verotus kohdistuu ainoastaan yhtiömiesten osuuteen yhtymän tulosta. (Tomperi 2018, 44). Toisaalta merkille pantavaa on, että yhtiön oman pääoman muodostuessa negatiiviseksi ylisuurten yksityisottojen takia voi syntyä tilanne, että yhtiön lainojen korkoja ei pidetä vähennyskelpoisina. EVL 18 §:n mukaan osa veloista katsotaan käytetyn yksityisottojen kautta yksityistalouden rahoittamiseksi. Vähennyskelpoisena ei pidetä sitä osaa lainakorkoa, joka vastaa negatiivisen oman pääoman jäännöstä kerrottuna korkoprosentilla, joka olisi valtiovarainministeriön peruskorko lisätynä yhdellä prosenttiyksiköllä. Vuoden 2018 alusta peruskoroksi on vahvistettu -0,25 % (Valtiovarainministeriö 2018). Sen sijaan tappioista johtuva oman pääoman negatiivisuus ei aiheuta korkojen vähennysoikeuden menetyksiä. (Koponen 2017, 95).

5.2 Osakeyhtiön verotus

Osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen ja sille vahvistetaan verotettava tulo vuosittain tilinpäätös- ja veroilmoitustietojen perusteella. Yhteisön

tuloveroprosentti on 20. (TVL 124 §). Osakeyhtiön tuloa verotetaan tulolähteittäin. Osakeyhtiöllä voi olla EVL:n ja TVL:n mukaan verotettavia tuloja, joillakin osakeyhtiöillä myös maatalouden tulolähteeseen kuuluvia tuloja. TVL:n mukaan verotettavaa tuloa ovat elinkeinotoiminnan ulkopuolelle tehtyjen sijoitusten osinko-, korko- ja vuokratuotot. (Tomperi 2018, 46.) Samoin kuin avoimen yhtiön kohdalla, myös osakeyhtiössä edellisten tilikausien tappiot ovat vähennyskelpoisia seuraavien 10 vuoden aikana sen tulolähteen tuloksesta, jossa ne ovat syntyneet. (TVL 120 §). Poikkeuksen tekee henkilökohtaisen tulolähteen tappio, sillä se on vähennettävissä saman tulolähteen tuloksesta vain viiden vuoden ajan. Tappioiden vähennysoikeus kaikissa tulolähteissä kuitenkin menetetään, jos osakkeista yli puolet on vaihtanut omistajansa muutoin kuin perinnön tai testamentin vuoksi tappiovuonna tai sen jälkeen. (TVL 122 §; Koponen 2017, 96.)

Elinkeino- ja maataloustoimintaa harjoittava osakeyhtiö maksaa myös Yle-veroa, jos osakeyhtiön verotettavat tulot ylittävät 50 000 euroa. Yle-vero on vähennyskelpoinen meno (EVL 8 §). Yle-veron suuruus on 140 euroa, jos verovuoden verotettava tulo on 50 000 euroa ja sen ylittävästä osasta 0,35 % niin, että Yle-vero voi nousta enintään 3000 euroon verovuonna. (Koponen 2017, 96.)

Osakeyhtiö laskee veronsa itse tilinpäätöstietojen perusteella. Jos laskettu vero on suurempi kuin maksetut ennakkoverot, yhteisö voi hakea korotonta lisäennakkoa kuukauden sisällä verovuoden päättymisestä. Jos laskettu vero on pienempi kuin maksetut ennakkoverot, yhteisö voi vaatia verohallinnolta ennakon alentamista. Lisäennakkoa ja ennakkoveron muutosta koskeva vaatimus on tehtävä sähköisesti verohallinnon OmaVero-palvelun, Tyvi-palvelun kautta Katso-tunnistetta käyttämällä (Verohallinto 2018e–d). Osakeyhtiön on annettava veroilmoitus sähköisesti neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Lisäaikaa veroilmoituksen tekemiseen voi saada vain erityisestä syystä, kuitenkin enintään kaksi viikkoa. Veroilmoitus annetaan verovuodelta kaikilta tilikausilta, jotka ovat päättyneet kyseisenä verovuonna (Veroilmoitus-lomake 6B).

Osakeyhtiö voi tulla verotetuksi, jos varojen siirtämisen osakeyhtiöstä osakkaille katsotaan olevan peiteltyä osinkoa. VML 29 § määrittelee, mitä tarkoittaa peitelty osinko ja mitä seuraamuksia osakeyhtiölle ja osakkaille koituu siinä tilanteessa. Lain mukaan peiteltyllä osingolla tarkoitetaan rahanarvoista etuutta, jonka

osakeyhtiö antaa osakkaansa tai tämän omaisen hyväksi osakkuusaseman perusteella poikkeavan hinnoittelun johdosta tai vastikkeetta (VML 29.1 §). Auton myynti yhtiölle liian kalliilla hinnalla, luontaisedun myöntäminen osakkaalle ilman että se merkitään kirjanpitoon ja toimiteta ennakonpidätystä siitä, yhtiön osakkaalle maksettu liiketoimintaan kuulumaton ulkomaanmatka, palkanmaksu osakkaalle ilman työntekoa, vapaa-ajan asunnon tai huviveneen käyttö ilman korvausta ovat esimerkkejä peitelystä osingonjaosta. (Tomperi 2018, 68.) Peiteltyllä osingolla tarkoitetaan myös omia osakkeita hankkimalla tai lunastamalla taikka osakepääomaa, vararahastoa tai ylikurssirahastoa alentamalla osingosta menevän veron välttämiseksi jaettuja varoja (VML 29.2 §).

Jos on ilmeistä, että yhtiö on jakanut peiteltyä osinkoa, on yhtiön verotuksessa meneteltävä niin kuin olisi käytetty käypää hintaa ja osakkaan veronalaiseksi tuloksi katsottava käyvän hinnan ja käytetyn hinnan erotus (VML 29.3 §). Käytännössä se tarkoittaa sitä, että käyvän hinnan ja käytetyn hinnan erotus lisätään osakeyhtiön tuloon, toisin sanoen meno ei ole vähennyskelpoinen, jolloin verotettava pohja kasvaa. Usein peiteltyyn osinkoon liittyy rangaistus verokotuksen muodossa yhtiölle ja osakkaalle. Veronkorotus voi olla 10–30 % lisätystä tulosta ja se suhteutetaan rikkeen moitittavuuteen. Osakkaan verotuksessa peiteltyksi osingoksi katsottu etuus verotetaan ansiotulona 75 prosenttisesti (TVL 33d §). Näyttövelvollisuus peitellyn osingon olemassa olosta on verottajalla. Verovelvollisen pitää tarvittaessa selvittää ne syyt, joiden perusteella normaalihinnoittelusta on poikettu. (Koponen 2017, 98, 104.)

Osakeyhtiön osakkaita verotetaan silloin, kun he nostavat rahaa yhtiöstä eli verottomat yksityisötöt eivät ole mahdollisia osakeyhtiössä. Osakkaat voivat nostaa varoja osakeyhtiöstä osinkoina, palkkana, jakamalla varoja vapaan oman pääoman rahastosta, osakepääomaa alentamalla tai siten että osakeyhtiö hankkii omia osakkeita osakkeenomistajilta. (Villa 2018, 345.)

Osinkojen verotukseen vaikuttaa monta tekijää, kuten kuka on osingon saaja (yhteisö vai luonnollinen henkilö), onko saatu osinko listatusta vai listaamattomasta yhtiöstä, osakkeiden matemaattinen arvo ja osingon suuruus (Tomperi 2018, 46). Verolaskelmat pitää aloittaa osakkeen matemaattisen arvon laskelmista. Siinä noudatetaan ArvL 2 §:n säännöksiä, joiden mukaan yhtiön osakkeen

matemaattinen arvo lasketaan verovuotta edeltävän vuoden yhtiön tilinpäätöksen mukaisen tarkistetun nettovarallisuuden perusteella.

Yhtiön nettovarallisuus saadaan vähentämällä yhtiön varoista yhtiön velat. Nettovarallisuuden laskennassa ei eroteta tulolähteitä toisistaan niin kuin tehdään avoimessa yhtiössä (jossa vain elinkeinotoiminnan varat ja velat huomioidaan), vain kaikki varat ja kaikki velat huomioidaan riippumatta tulolähteistä. Varojen ja velkojen arvostamisessa noudatetaan ArvL 2–8 §§:n säännöksiä. Rahoitusomaisuus arvostetaan nimellisarvoon luottotappioilla vähennettynä. Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon epäkuranttiudella vähennettynä. Käyttöomaisuus arvostetaan poistamatta olevaan hankintamenoon, mutta kiinteistön arvo arvostetaan vertailuarvoon (=verotusarvoon), jos se tuloverotuksessa poistamatonta hankintamenoa suurempi. Samoin arvopaperit arvostetaan vertailuarvoon, jos se on kirjanpitoarvoa suurempi. Huoneisto-osakkeen vertailuarvo on sama kuin sen verotusarvo. Listatun yhtiön arvopaperit arvostetaan vertailuarvoon, joka on 70 % sen tilinpäätöspäivän noteerauksesta. Listaamattomien yhtiöiden osakkeiden vertailuarvo on sama kuin niiden matemaattinen arvo päätettyjen osinkojen määrällä vähennettynä. Pitkävaikutteiset menot luetaan varoihin poistamattomaan hankintamenoon. (ArvL 2–5 §§.) Varoihin ei lueta laskennallisia verosaamisia eikä sellaisia tutkimus- ja kehittämismenoja, jotka voidaan vähentää vuosikuluina (Koponen 2017, 101). Yhtiön velat arvostetaan nimellisarvoon, valuuttamääräisten velkojen arvostuksessa noudatetaan KPL:n säännöksiä (ArvL 8 §). Velkoihin ei lueta laskennallisia verovelkoja, pakollisia varauksia ja tilinpäätössiirtojen kertymää. Osakkeenomistajan yhtiöön sijoittamaa pääomalainaa pidetään velkana. (Koponen 2017, 101.) Saatu arvo jaetaan yhtiön ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä, jolloin yhtiön omistuksessa olevia omia osakkeita ei oteta huomioon (ArvL 9 §).

Laskettaessa osakkeiden matemaattista arvoa on tehtävä oikaisuja osakaskohtaisesti seuraavissa tapauksissa (TVL 33b §):

1. Yhtiön taseessa olevan asunnon arvo on vähennettävä osakaskohtaisesta osakkeiden matemaattisesta arvosta, jos omistajaosakas käyttää ko. asuntoa tai hänen perheensä käyttää asuntoa; omistajaosakkaalla tarkoitetaan sellaista osakasta, joka omistaa yksin vähintään 30 % yhtiön osakkeista tai yhdessä

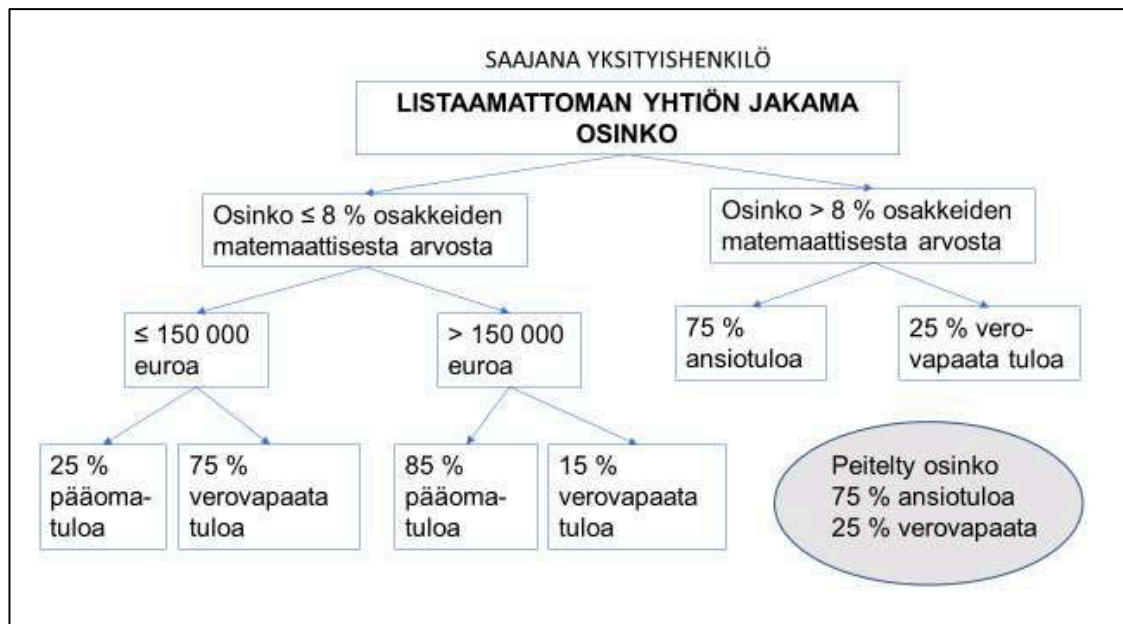
perheensä kanssa omistaa vähintään 50 % yhtiön osakkeista; asunnon arvo vähennetään, vaikka omistajaosakas olisi maksanut käypää vuokraa asunnosta tai käyttänyt asuntoa asuntoedun muodossa. (Koponen 2017, 102.)

2. Osakaslaina vähennetään osakaskohtaisesta matemaattisesta arvosta, jos osakas tai hänen perheenjäsenensä on saanut osakaslainan yhtiöltä ja osakas omistaa vähintään 10 % ko. yhtiön osakkeista (Tomperi 2018, 55).

Osakkeiden matemaattinen arvo vaikuttaa listaamattomalta yhtiöltä saadun osingon verotukseen. Kun osingonsaaja on luonnollinen henkilö, osingosta 25 % on veronalaista pääomatuloa ja 75 % verovapaata tuloa siihen määrään saakka, joka vastaa osakkeen verovuoden matemaattiselle arvolle laskettua 8 %:n vuotuista tuottoa. Siltä osin kuin verovelvollisen saamien tällaisten osinkojen määrä ylittää 150 000 euroa, osingoista 85 % on pääomatuloa ja 15 % verovapaata tuloa. (TVL 33b §.) Koponen (2017, 99) kutsuu tätä osinkoa ”huojennetuksi osinkoksi” ja syystä. Voidaan olettaa, että nettovarallisuuden olevan suuri myös huojennetun osingon laskentapohja on suuri ja vastaavasti osangonsaajalla on mahdollisuus nostaa peräti 75 % osingoista verovapaana, kun huomioi 8 % tuoton ja 150 000 euron rajan.

Matemaattiselle arvolle lasketun 8 % vuotuisen tuoton ylittävältä osalta osingosta 75 % on ansiotuloa ja 25 % verovapaata tuloa (TVL 33b §).

Seuraava kuvio esittää tiivistetyssä muodossa, miten yksityishenkilön listaamattomasta yhtiöstä saamia osinkoja verotetaan riippuen osakkeiden matemaattisesta arvosta ja niiden suuruudesta (Kuvio 2):

Kuvio 2. Listaamattoman yhtiön jakaman osingon verotus, saajana yksityishenkilö (Lähde: Koponen 2017, 100)

Kuvio 2 havainnollistaa, että osakeyhtiö pidättää jakamista osingoista ennakko-vero 7,5 % 150 000 euroon asti, sen ylittävästä osasta ennakonpidätys on 27 %. Ennakonpidätys osingoista toimitetaan silloin, kun osinko on nostettavissa (yhtiökokous päättää) tai sinä päivänä, jona osingonjakopäätös on tehty, jos maksupäivää ei ole määrätty. Ennakonpidätyksen ajankohtaan ei vaikuta se, milloin osakas tosiasiallisesti nostaa osinkoa. (Verohallinto 2018f; Koponen 2017, 100; Tomperi 2018, 51; OYL.)

Yksityishenkilön saamasta listayhtiön jakamasta osingosta 85 % verotetaan pääomatulona ja 15 % on verovapaata tuloa (TVL 33a §). Listayhtiön osingosta toimitetaan ennakonpidätys 25,5 % (30 000 euroon asti, kun pääomatuloveroprosentti on 30 %).

Osakeyhtiön saamat listayhtiön jakamat osingot ovat kokonaan veronalaisia, mutta jos osakeyhtiö omistaa vähintään 10 % listayhtiön osakekannasta, osingot ovat silloin kokonaan verovapaita (EVL 6a §).

Osakeyhtiön saamat osingot toisesta listaamattomasta osakeyhtiöstä ovat kokonaan verovapaita (EVL 6a §).

Viime vuosina on julkisuuteen asti noussut tapauksia, joissa verottaja on katsonut osakeyhtiön jakamaa osinkoa ansiotulona. Näissä tapauksissa kyse on yleensä ollut osakeyhtiöstä, jonka toiminta perustuu täysin sen omistajien työpanokseen, esimerkiksi lääkärin tai asianajajan työpanokseen. Myös osingonjakoperusteena näissä tapauksissa on ollut osakkaiden työpanos. Verottaja katsoi näissä tapauksissa, että osinko oli pidettävä työkorvauksena ja verotettava kokonaisuudessaan ansiotulona TVL 33b § ja EPL 13a §:n mukaisesti, josta kuuluu suorittaa ennakonpidätys ja sairausvakuutusmaksu. Jos esimerkiksi kaksi osakasta omistavat osakekannan puoliksi, mutta jakavat osinkoa työpanosten suhteessa vaikkapa 75 % ja 25 %, katsotaan että kummankin osakkaan osinko on ansiotuloa, eikä vain siltä osin kuin poiketaan omistussuhteesta. (Leppiniemi 201, 179.)

Työperäisestä osingosta ei tarvitse maksaa työeläkemaksua eikä työttömyysvakuutusmaksua. Yhtiö saa vähentää työpanososingon verotuksessa. (Tomperi 2018, 58; Koponen 2017, 103.) Kirjanpidossa työpanokseen perustuva osinko käsitellään kuin tavallinen osinko, sitä ei saa kirjata henkilöstökuluksi. Ainoastaan sosiaaliturvamaksu esitetään henkilöstökuluina. (Leppiniemi 2014, 179.)

Osinkojaossa on hyvä muistaa osinkojen yhdenvertaisuusperiaate. OYL 3:1 § mukaan kaikki osakkeet tuottavat yhtiössä yhtäläiset oikeudet. Ellei yhtiöjärjestyksestä muuta ilmene, osinkoa jaetaan noudattaen omistussuhdejakoja. Jos osakkeenomistajat haluavat kuitenkin poiketa yhdenvertaisuusperiaatteesta osingonjaossa, määräys ja sen perusteet on kirjattava yhtiöjärjestykseen. Muuten verottaja tulkitsee yhdenvertaisuusperiaatteesta poikkeavaa osingonjakoa suosivaksi osingonjaoksi, jolloin osakkaita verotetaan niin kuin osakkeiden omistussuhteet osoittavat ja sen lisäksi osingosta luopuneen katsotaan antaneen lahjan osinkotulon saajalle. (Leppiniemi 2014, 180.) Toisin sanoen on suositeltavaa mainita yhtiöjärjestyksessä osakkeiden erilaisuudesta, sillä OYL 3:1 § antaa siihen myös oikeuden. Sen mukaan yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että yhtiössä on tai voi olla oikeuksiltaan tai velvollisuuksiltaan toisistaan poikkeavia osakkeita (OYL 3:1 §). Yhtiöjärjestyksestä on käytävä ilmi osakkeiden väliset erot. Osakkeiden erilaisuus voi ilmetä erilaisessa osinko-oikeudessa, äänimäärässä tai oikeudessa yhtiön varoihin. Muuten osingonjakotilanteet voivat olla herkkiä veronkiertotulkinnoille.

Osakas voi nostaa palkkaa omistamastaan osakeyhtiöstä. Osakkaan palkan verotukseen sovelletaan TVL:n säännöksiä. Palkasta toimitetaan ennakonpidätys ja sairausvakuutusmaksu. Palkkakulut ja palkanmaksuun liittyvät sivukulut ovat yhtiölle vähennyskelpoisia kuluja.

6 Yhteenveto avoimen yhtiön ja osakeyhtiön ominaispiirteistä

Seuraava taulukko havainnollistaa tiivistetyssä muodossa avoimen yhtiön ja osakeyhtiön ominaispiirteiden keskeiset erot (Taulukko 2):

	Avoin yhtiö	Osakeyhtiö
Perustajien vähimmäismäärä	vähintään kaksi yhtiömiestä	vähintään yksi osakkeenomistaja (hallitukseen tarvitaan yksi varajäsen, jos kyseessä yhden ihmisen osakeyhtiö)
Perustamispaketti & käsittelymaksu	240 euroa; yhtiösopimus, perustamisilmoitus	330/380 euroa; perustamissopimus, yhtiöjärjestys, perustamisilmoitus
Hallinto	ei pakollisia hallintoelimiä, laaja sopimisvapaus, voi järjestää osakeyhtiön muotoon tai palkata toimitusjohtaja	yhtiökokous ylin päättävä elin, hallitus edustaa yhtiötä ja vastaa hallinnon järjestämisestä, osake- ja osakaskirjan ylläpitämisestä, kutsuu yhtiökokouksen koolle
Nimenkirjoittamisoikeus & edustaminen	yhtiömiehillä on nimenkirjoitusoikeus yksin ja yhdessä, yhtiösopimuksessa voidaan rajoittaa, jos molemmat ovat yksimielisiä	Villan (2018, 303) mukaan "yhtiön toiminimen kirjoitusoikeus" on vuoden 2006 alkaen korvattu OYL:ssä yhtiön edustamisen käsitteellä; hallitus edustaa yhtiötä, toimitusjohtaja voi edustaa yhtiötä hänen toimivaltaansa kuuluvissa asioissa, edustus oikeus voidaan antaa nimetyille henkilöille tai rajoittaa sitä (kirjattava yhtiösopimukseen & rekisteröitävä)
Vähimmäispääoma	ei vähimmäispääoma-vaatimusta	2500 euroa
Velkavastuu	yhtiömiehet vastaavat yhtiön veloista koko omaisuudellaan	velkavastuu rajoittuu osakkeenomistajan sijoittaman panoksen määrään
Varojen jako	voitto-osuus, yksityisotot, palkka, verovapaat km-korvaukset, päivärahat	osingot, palkka, osakaslainat, osakepääoman alentaminen OYL:n säännöksiä noudattaen, yhtiön omien osakkeiden hankinta ja lunastus, verovapaat päivärät, km-korvaukset, vuokrasopimus
Verotus	ei itsenäinen verovelvollinen, yhtiön elinkeinotoiminnan tulos vahvistetaan, mutta verotetaan yhtiömiesten verotuksen kautta omistuksen suhteessa, verotus pääomatulona ja ansiotulona	itsenäinen verovelvollinen, yhteisövero 20 % (2018), osakkaiden osinkojen verotus pääomatulona ja ansiotulona lisää kokonaisverorasitusta, huojennettu osinko (75 % verovapaata)

Taulukko 2. Yhteenvedo avoimen yhtiön ja osakeyhtiön ominaispiirteistä (mukaan Ky:n ja Oy:n ominaispiirteet -taulukosta, Kononen 2018, 23)

Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että yhtiömuodon valinta on yrityksen verosuunnittelun työväline ja liiketoiminnan suunnittelun perusta. Avoimen yhtiön ja osakeyhtiön suurimmat erot liittyvät velkavastuuseen ja verotukseen. Osakeyhtiön osakkeenomistajien rajoitettu vastuu yhtiön veloista on osakeyhtiön eräs keskeinen syy osakeyhtiömuodon suosioon. (Villa 2018, 47.) Sen sijaan avoimen yhtiön yhtiömiesten henkilökohtainen rajoittamaton vastuu yhtiön velvoitteista tekee niistä vähemmän houkuttelevia yhtiömuotona. Toisaalta tämä rajoittamaton vastuu tarjoaa avoimen yhtiön yhtiömiehille sellaisen sopimisvapauden ja hallinnon joustavuuden, mitä ei ole mahdollista saavuttaa osakeyhtiön yhtiömuodossa. Osakeyhtiön omistajuuden ja johtajuuden eriytyminen edellyttää melko tiukasti säänneltyä päätöksentekojärjestelmää, jotta yhtiön toiminnan seuranta, valvonta ja vastuunkanto, velkojien ja omistajien suoja pystytään järjestämään. Leppiniemi & Waldenin (2014, 168) mukaan osakeyhtiö sopii erityisen hyvin laajamittaisen toiminnan korkean tulotason omaavan yrityksen yhtiömuodoksi. Sen sijaan pienen yrityksen kohdalla osakeyhtiömuodon valinta vaatii perusteellista harkintaa, koska verotuksellisesti se on vaikeampaa muuttaa henkilöyhtiöksi kuin toisinpäin (Leppiniemi & Walden 2014, 147).

Toinen osakeyhtiötä suosiva ominaispiirre on osakkeiden vapaa vaihdettavuus. Se mahdollistaa omistajuuspohjan laajentamisen ja osakkeenomistajien vaihdokset ilman, että yhtiön toiminta siitä häiriintyy millään tavalla. (Leppiniemi & Walden 2014, 169.) Avoimen yhtiön omistajapohjan laajentaminen eli uusien yhtiömiesten ottaminen yhtiöön edellyttää yhtiömiesten yksimielistä suostumusta sekä syvää luottamusta potentiaaliseen uuteen yhtiömieheen, sillä vastuu yhtiön velvoitteista on henkilökohtainen ja solidaarinen.

Velkavastuun lisäksi kolmas keskeinen ominaispiirre, joka erottaa avoimen yhtiön ja osakeyhtiön on se, että avointa yhtiötä ei pidetä itsenäisenä verovelvollisena, kun taas osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen. Avoimen yhtiön liiketoiminnan tulos vahvistetaan yhtiölle, mutta tuloksesta verotetaan yhtiömiehiä pääomatulona ja/tai ansiotulona. Osakeyhtiön verokanta on tasasuhteinen (20 %, vuonna

2018) ja osakkaita verotetaan pääomatulona, ansiotulona tai niiden yhdistelmänä vasta kun he nostavat osinkoja.

Kummassakin yhtiömuodossa nettovarallisuudella on suuri merkitys verotukseen. Mitä suurempi on nettovarallisuus avoimessa yhtiössä, sitä suurempi osa yhtiömiehen voitto-osuudesta verotetaan pääomatulona. Vastaavasti mitä suurempi on osakeyhtiön nettovarallisuus, sitä enemmän osakas pystyy nostamaan ns. huojennettua osinkoa, josta 75 % on verovapaata.

Avoimen yhtiön ja osakeyhtiön tarkastelu ja vertailu osoittavat, että kummassakin on hyviä ja vähemmän houkuttelevia puolia. Yhtiömuodon valinta näin ollen vaatii aina pitkän tähtäimen suunnitelmaa, jolloin omistuksen, verotuksen, hallinnoinnin, velkavastuiden ja riskienhallinnan näkökulmat huomioidaan. Leppiniemi & Walden (2014, 147) painottavat, että erityisesti suurten ratkaisujen (rakennejärjestelyt, yhtiömuodon muutokset, fuusiot jne.) yhteydessä on syytä laatia aikataulutettu ja vastuultaan jaettu suunnitelma. Näyttää siltä, että yrittäjän kannalta olisi tärkeää, jos hän yritystä perustaessaan tai toimintaa laajentaessaan pyytäisi neuvoa taloushallinnon ammattilaisilta, jotta ikäviltä yllätyksiltä hallinnon, verotuksen ja varojenjaon puolella vältyttäisiin.

7 Avoimesta yhtiöstä osakeyhtiöksi

Osakeyhtiön suosimiseen yhtiömuodon valinnassa on useita syitä. Niistä tärkeimmät ovat osakeyhtiön osakkeenomistajien velkavastuun rajoittuminen sijoitetun pääoman määrään ja osakeyhtiön kevyempi verorasitus verraten esimerkiksi avoimeen yhtiöön verotettavan tulon noustessa. Avoimessa yhtiössä osakkaalla on henkilökohtainen vastuu yhtiön velasta. Lisäksi vaikka avoin yhtiö on tuloksen laskennan kannalta itsenäinen yksikkö, sen verotus toteutuu osakasverotuksen kautta. (Villa & Ossa 2017, 16.)

7.1 Lainsäädäntöpohja

AKYL 8:3 § ja OYL 2:4 §:n vaatimus osakepääoman riittävydestä avoimen yhtiön muutettaessa osakeyhtiöksi johtaa siihen, että käytännössä vain vakavarainen henkilöyhtiö voidaan muuttaa osakeyhtiöksi (Immonen 2014, 451).

7.1.1 Yhtymän identtisuuden säilyminen

Avoimen yhtiön muuttamisessa osakeyhtiöksi on tärkeää noudattaa TVL 24 §:n säännöksiä, mikä varmistaa sen, ettei yhtymän katsota purkautuvan yhtiömuodon muutoksessa eikä toimintamuodon muutoksesta koidu veroseuraamuksia. TVL 24 §:n soveltuminen kuitenkin edellyttää, että yrityksen identtisyys säilyy yhtiömuodon muutoksesta huolimatta. Identtisuuden säilyminen vaatii seuraavien kolmen ehdon täyttymistä (Verohallinto 2018a): (1) yritystoimintaa jatketaan samanlaisena perustettavassa osakeyhtiössä, (2) yritystoiminnan varat, velat ja vastuut siirtyvät apporttina osakeyhtiölle kirjanpitoarvoja ja verotuksen menojäännösten jatkuvuutta noudattaen sellaisina kuin ne ovat osakeyhtiön rekisteröintipäivänä, (3) omistussuhteet säilyvät pääosin ennallaan. Jos jokin näistä edellytyksistä ei täyty, TVL 24 § ei sovellu toimintamuodon muutokseen.

Toimintaa jatkavalla osakeyhtiöllä saattaa olla eri kotikunta kuin sitä edeltävällä yrityksellä. Näin ollen osakeyhtiön ensimmäisen tilikauden kotikuntana pidetään verotuksessa edeltävän yrityksen viimeisen verovuoden lopun kotipaikkaa. (Verohallinto 2018a.)

7.1.2 Toimintamuodon muutos AKYL:n mukaan

Avoin yhtiö voidaan muuttaa osakeyhtiöksi AKYL:n ja OYL:n säännöksiä soveltaen. Kyse on apporttiehtoisesta osakeyhtiön perustamisesta. Y-tunnus ei muutu. Avoimen yhtiön muutos osakeyhtiöksi toteutetaan AKYL:n 8 luvun säännösten mukaan. Muutos edellyttää kaikkien yhtiömiesten suostumusta. Yhtiömiehet laativat yhtiömuodon muuttamista koskevan sopimuksen, jossa yksilöidään ainakin seuraavat asiat (AKYL 8:3 §):

- osakkaat ja tulevien osakkeiden lukumäärä,
- osakeyhtiön tilikausi ja yhtiöjärjestys (sopimuksen liitteenä),
- osakepääomaa koskeva selvitys, josta selviää omaisuus ja sillä suoritettava maksu sekä tilintarkastajan lausunto siitä,
- selvitys omaisuuden arvostamisessa käytetyistä menetelmistä,
- selvitys yhtiön taloudellisesta asemasta (sopimuksen liitteenä tilinpäätös).

Kun em. sopimus on allekirjoitettu, yhtiömiehet pitävät vaalit, jossa valitaan yhtiölle hallitus ja tilintarkastaja. Nämä valinnat voi tehdä jo em. sopimusta laadittaessa, jolloin erillisiä vaaleja ei enää tarvita. Yhtiömiesten valitsema hallitus, hallituksen puheenjohtaja ja tilintarkastaja kirjataan sopimukseen. Sopimukseen on laitettava maininta siitä, että avoimen yhtiön tilikausi päättyy yhtiömuodon muutokseen. Avoimen yhtiön yhtiömuutokseen päättyvän tilikauden tilinpäätös on liitettävä sopimukseen ja sitä tarvitaan myös veroilmoitusta laadittaessa. (AKYL 8:3–8:5 §§; Lakari & Engblom 2009, 137–138.)

7.1.3 Oma pääoma

Jotta muutos voidaan rekisteröidä, yksityisen osakeyhtiön osakepääoman tulee olla vähintään 2 500 euroa (OYL 1:3 §). Henkilöyhtiön oma pääoma konvertoidaan suoraan osakepääomaksi. Yhtiössä tulee sen vuoksi olla omaa pääomaa vastaava määrä. Jos taseen mukainen oma pääoma ei ole näin suuri, taseen varat voidaan arvostaa käypään arvoon. Muutoksesta tehdään ilmoitus kaupparekisteriin muutosilmoituksena, minkä takia osakeyhtiön Y-tunnus ei muutu. (Immonen 2014, 450.)

Honkamäki & Pennanen (2010, 349) kiinnittävät huomiota oman pääoman esittämiseen taseessa, sillä avoimen yhtiön omassa pääomassa ei ole osakepääomaa vastaavaa käsitettä. Heidän mielestään saattaa olla perusteltua käyttää omana pääomana KPA:n mukaista yleistä oman pääoman kaavanimikettä (osake- tai muu vastaava pääoma). Lisäksi laadintaperiaatteissa on syytä ilmoittaa toimintamuodon muutoksesta ja lisätä liitetietoihin selvitykset toimintamuodon muuttumisen aiheuttamista muutoksista taseessa. Kirjanpidossa muut omaisuus- ja velkaerät arvostetaan aivan samoilla säännöillä kuin ennen toimintamuodon muutosta. Koska kyse on yhtiön sisäisestä rakenneratkaisusta, ei ole mahdollista kirjata mitään arvonkorotuksia tai omaisuutta käypiin arvoihin. Yhtiön tulee tilinpäätöksessään esittää vertailutiedot aikaisemmalta toimintakaudeltaan avoimena yhtiönä. (Honkamäki & Pennanen 2010, 349.)

Henkilöyhtiön oma pääoma saattaa olla negatiivinen yhtiömuodon muutoksen ajankohtana, se ei kuitenkaan estä muutosta, jos varojen käyväksi arvoksi voidaan osoittaa vähintään osakeyhtiön vähimmäisosakepääoman määrän (2500

euroa). Oman pääoman negatiivisuus kirjataan silloin SVOP-rahastoon. (Lakari & Engblom 2009, 140; Immonen 2014, 457.) Tästä syystä yhtiömuodon muutosta koskevaan sopimukseen on liitettävä tilintarkastajan vahvistama selvitys yhtiön varoista ja niiden arvostusmenetelmistä. Selvitys liitetään myös perustamissopimukseen. OYL 2:6 §:n mukaan, jos merkintähinta maksetaan apporttiomaisuudella, sillä on oltava maksua vastaava arvo yhtiölle.

Negatiivinen oma pääoma ei tarkoita velkasuhdetta henkilöyhtiön ja osakkaiden välille, eikä yhtiön negatiivista omaa pääomaa käsitellä lainasaamisena osakkailta, eikä tästä syystä synny peiteltyä osinkoa (Verohallinto 2018a). Immonen (2014, 457) kuitenkin suosittelee täyttämään negatiivisen oman pääoman vajauksen ennen yhtiömuodon muutosta epävarmuuden välttämiseksi.

Negatiivinen oma pääoma voi aiheuttaa veroseuraamuksia yhtiöosuuden myynnissä, nimittäin myytäessä yhtiöosuutta yhtiömiehen negatiivinen omapääoma lisätään saatuun luovutusvoittoon, jos se johtuu yksityisnostoista (Koponen 2017, 95).

Osakkeita muutosvaiheessa voi tulla vain yhtiömiehille. Uusia osakkaita voi tulla osakeyhtiöön vain muutoksen jälkeen, kun osakeyhtiö on rekisteröity. AKYL:ssa ei ole säännöksiä yhtiömiehille tulevien osakkeiden kohdentamisesta. Kohdistamispäätös jää yhtiömiesten päätettäväksi. (Villa 2018, 206.) Yhtiömuodon muutoksessa yhtiömiehet saavat osakeyhtiön osakkeita samassa suhteessa kuin heidän osuuksillaan on ollut arvoa avoimen yhtiön viimeisessä muutosta edeltävässä tilinpäätöksessä. Osakkeiden jakautumisesta voi sopia toisin, mutta silloin pitää huomioida mahdollisia lahjaveroseuraamuksia (Lakari & Engblom 2009, 149.) Lahjaverotus edellyttää lahjoitustahtoa, ja siten se yleensä voi tulla kysymykseen vain perheyhtiöissä tai vastaavissa lähipiirin yhtiöissä (Immonen 2014, 449).

Perustettavan osakeyhtiön osakkeiden hankintamenoksi katsotaan avoimen yhtiön oman pääoman määrää muutoshetkellä. Kunkin osakkaan osuus tästä hankintamenosta perustuu osakkaan pääomapanoksen määrään, joka siirtyy osakeyhtiöön. Jos jonkun yhtiömiehen osuus omasta pääomasta on negatiivinen, katsotaan hänen osakkeiden hankintamenoksi nolla. (Honkamäki & Pennanen

2010, 347.) Jos yhtymän oman pääoman negatiivisuus johtuu yhtymän tappiosta, huomioidaan yhtiömiehen osakkeiden hankintamenona hänen alun perin sijoittamansa pääomapanokset, lisäpääomapanokset ja nostamattomat voittovarat. Toimintamuodon muutoksessa saatujen osakeyhtiön osakkeiden hankinta-ajankohdaksi katsotaan henkilöyhtiön osuuden hankinta-ajankohta. Jos yhtiömies on merkinnyt osakeyhtiön osakkeita toimintamuodon muutoksen yhteydessä yli oman yhtymäosuuden määrän, näiden osakkeiden omistusaika laskeetaan osakeyhtiön perustamisesta ja osakkeiden merkitsemisestä. (Verohallinto 2018a.)

7.1.4 Yhtiömiehen lunastus

AKYL 8:7 §:n mukaan yhtiömiehellä on oikeus vastustaa yhtiömuodon muutosta ja erota yhtiöstä. Tällöin hänen yhtiöosuutensa on lunastettava noudattaen AKYL 8:7 § ja 5:6 §:n säännöksiä. Lunastusta vaativan on esitettävä lunastusvaatimus kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedon yhtiömuodon muuttamisesta koskevasta päätöksestä. Yhtiömiehen lunastus ei estä muutosta. (Immonen 2014, 456.) Immonen (2014, 456) tulkitsee AKYL:n säännöksiä siten, että yhtiömuodon muutoksessa, johon sisältyy yhtiömiehen yhtiöosuuden lunastus, kyseessä on ns. välillisen omistuksen muuttumisesta yhtiömuodon muutosprosessin aikana. Myös verolaeissa ei ole erityisiä säännöksiä tällaisesta omistuksesta. Sen vuoksi osakkaan omistuksen vaihtuminen ei estä muutoksen hyväksymistä verotuksessa, vaikka välillinenkin omistuksen vaihtuminen lienee vastoin jatkuvuuden henkeä. (Immonen 2014, 456.) Immonen (2014, 456) viittaa KHO 4.9.1998 taltio 1733:n ratkaisuun, jossa kommandiittiyhtiö oli muutettu osakeyhtiöksi siten, että ainoa vastuunalainen yhtiömies A merkitsi kaikki perustettavan osakeyhtiön osakkeet. Tapauksessa katsottiin, ettei yhtiö ole purkautunut muutoksessa, vaikka vain yksi vastuunalainen yhtiömies merkitsi osakkeet.

Myös Honkamäki & Pennanen (2010, 346) tutkiessaan useita oikeustapauksia pääättelevät, ettei henkilöyhtiöiden kaikkien yhtiömiesten tarvitse tulla osakeyhtiön osakkaiksi, mutta ainakin yhden vastuunalaisen yhtiömiehen tulee saada toimintamuodon muutoksessa osakkeita. Verohallinnon (2018a) ohjeessa toimintamuodon muutoksesta osakeyhtiöksi todetaan, että henkilöyhtiön osakeyhtiöksi muuttamisen osalta TVL 24 §:ssä ei ole säädetty erityisiä omistussuhteiden

säilymistä koskevia vaatimuksia. Kaikkien yhtymän osakkaiden ei siis tarvitse merkitä perustettavan osakeyhtiön osakkeita, vaan riittävää on, että yksi osakkaista merkitsee osakkeet. Muussa tapauksessa yrityksen identtisyys ei voida katsoa säilyvän. Toisaalta Immonen huomauttaa (2014, 456), että osakkaan omistuksen vaihtuminen voi johtaa TVL 122 §:n mukaisesti tappioiden hyödyntämisoikeuden menettämiseen.

Merkille pantavaa on, että tällaisesta muutosvaiheen lunastuksen suorittamisesta vastaa osakeyhtiö. Yhtiömuodon muuttamisesta huolimatta yhtiömuotoa muuttaneen avoimen yhtiön yhtiömiehet ovat henkilökohtaisessa vastuussa lunastuksen suorittamisesta (AKYL 8:7 §). Lunastuksen suuruus määräytyy sen mukaan, mitä yhtiömiehelle olisi tullut, jos yhtiö purettaisiin yhtiömuodon muutoksen sijasta (Immonen 2014, 449).

Yhtiöosuuden luovutukseen sovelletaan TVL 45 § ja 46 §:n säännöksiä luovutusvoiton verottamisesta. Luovutusvoitoksi katsotaan luovutushinnan ja hankintahintamenon erotusta. Todellinen hankintameno lasketaan niin, että yhtiömiespanoksen määrään lisätään niiden voitto-osuuksien määrä, jonka kyseinen yhtiömies on jättänyt nostamatta ja siitä vähennetään tehdyt yksityisnostot (Villa & Ossa 2017, 197):

saldo = yhtiömiehen sijoitukset + nostamaton voitto-osuus – yksityisnostot.

Ylisuurista yksityisnostosta johtuva negatiivinen yksityistilin saldo ei vaikuta hankintameno määrään, sillä sitä ei vähennetä kauppahinnan hankintamenosta, vaan silloin käytetään hankintameno-olettamaa. Verotuksessa negatiivinen saldo lisätään luovutusvoittomäärään yhtiömieskohtaisesti. Tätä lisäystä ei kuitenkaan tehdä, jos saldon negatiivisuus johtuu tappioista eikä yksityisostoista. Hankintahintameno-olettama on 20 % kauppahinnasta, jos omistusajan pituus on alle 10 vuotta, ja 40 % kauppahinnasta, jos omistusaika on vähintään 10 vuotta (TVL 46 §, Verohallinto 2018l). Hankintameno-olettamaa sovelletaan vain silloin kun yhtiöosuuden luovuttaa luonnollinen henkilö tai kuolinpesä. Jos yhtiöosuuden luovutus tapahtuu kesken tilikauden, on tehtävä välitilin päätös saadakseen selville yhtiöosuuden oikea hankintameno määrä. (Villa & Ossa 2017, 196–198, 201.)

Yhtiöosuuden luovutuksesta saatu luovutusvoitto verotetaan pääomatulona (TVL 32 §).

7.1.5 Velkavastuukysymykset

Avoimen yhtiön yhtiömiesten vastuu veloista, jotka ovat syntyneet ennen osakeyhtiön rekisteröintiä, ei poistu yhtiömuodon muutoksen myötä (AKYL 8:5 §; Lakari & Engblom 2009, 139). Osakeyhtiölle siirtyvä velkavastuu avoimen yhtiön velasta, ja sen vuoksi velkojalla on oikeus periä saatavansa osakeyhtiöltä samoin ehdoin kuin avoimelta yhtiöltä. Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi ei voi johtaa vastuun laajentumiseen tai supistumiseen.

Jos henkilöyhtiö on määrätty verovastuuseen ennen toimintamuodon muutosta, verovastuu siirtyy tältä osin osakeyhtiölle. Velallisen vaihdos edellyttää yleisten velvoiteoikeudellisten periaatteiden mukaisesti velkojan suostumusta tai nimenomaista sääntelyä. Veronkantolaissa ei ole säännöstä siitä, että verovastuu siirtyisi perustettavalle osakeyhtiölle. AKYL 8:3–8:5 §§:ssä on tällainen velallisen vaihdoksen mahdollistava yhtiöoikeudellinen sääntely. Niiden mukaan henkilöyhtiön muutos osakeyhtiöksi tapahtuu yleisseuraantona, jossa henkilöyhtiön varat ja velat siirtyvät perustettavalle osakeyhtiölle. Tämän vuoksi vastuu henkilöyhtiön aikaisista verovelvoista siirtyy perustettavalle osakeyhtiölle. Vastuu arvonlisäverovelasta ja ennakonpidätysvelasta siirtyy toimintamuodon muutoksen seurauksena osakeyhtiölle siltä osin kuin henkilöyhtiö on vastuussa veloista. Sen sijaan KHO 31.10.2002 (taltio 2785) ratkaisun perusteella henkilöyhtiön yhtiömiehen osalta ennen toimintamuodon muutosta syntynyt tuloverovastuu ei siirry osakeyhtiölle, eikä yhtiömies vapaudu tuloverovelasta. VKL 53 §:n mukaan avoimen yhtiön yhtiömies on vastuussa verovelasta kuin omasta velastaan. (Verohallinto 2018a.)

Pääsääntöisesti osakkailta ei ole henkilökohtaista vastuuta osakeyhtiön veloista. Muutostilanteessa avoimen yhtiön yhtiömiehet voivat vapautua henkilökohtaisesta velkavastuustaan kahdessa tilanteessa: ensiksi, jos velkoja antaa tähän suostumuksen, ja toiseksi, jos velkoja on passiivinen eikä reagoi tilanteeseen oikealla tavalla. (Immonen 2014, 451.)

Edellytyksenä kuitenkin on, että velkojalle lähetetään ilmoitus yhtiömuodon muutoksesta, jossa on myös maininta siitä, että velkojalla on oikeus vastustaa henkilökohtaisen velkavastuun vapauttamista. (AKYL 8:5 §; Lakari & Engblom 2009, 139.)

Merkille pantavaa on, että ilmoitusta ei voida tehdä ennen kuin muutos osakeyhtiöksi on rekisteröity. Ilmoituksen tulee sisältää tieto yhtiön muuttumisesta osakeyhtiöksi. Velkojalle tehtävän ilmoituksen tulee olla todisteellinen ja kirjallisessa muodossa, ja se tulee tehdä jokaiselle velkojalle erikseen. Ilmoitus on syytä tehdä vähintään kirjattuna kirjeenä. (Immonen 2014, 452.)

Velkojan tulee reagoida kolmessa kuukaudessa ilmoituksen saatuaan. Hän voi ilmoittaa, että hän vastustaa täysin yhtiömiesten vapautumista henkilökohtaisesta velkavastuusta, tai hän voi vapauttaa jonkun tai jotkut yhtiömiehistä kokonaan tai osaksi velkavastuusta. Velkojan antama suostumus on vapaamuotoinen. Velkojan ilmoitus tehdään osakeyhtiölle. Jos velkoja ei vastaa määräajassa, kaikki vastuunalaiset yhtiömiehet vapautuvat henkilökohtaisesta velkavastuusta yhdellä kertaa vastustamiseen varatun määräajan mennessä umpeen. (Immonen 2014, 453; Lakari & Engblom 2009, 139.)

Joutuessaan henkilökohtaisesti maksamaan avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön aikaisia velkoja yhtiömiehellä on takautumisoikeus osakeyhtiötä kohtaan. Jos osakeyhtiö on maksukyvytön, muut yhtiömiehet vastaavat velasta takautumissuhteessa osuutensa mukaisesti. (Immonen 2014, 453.)

Avoimen yhtiön omaisuuteen perustettu esinepanttioikeus pysyy voimassa yritysmuodon muuttumisesta huolimatta. Myös yritysikiinnitys pysyy. (Immonen 2014, 453.)

7.1.6 Yksityisnostot

Yhtiömiehet saavat tehdä yksityisnostoja, kunnes osakeyhtiö on rekisteröity. Yksityisnosto voi kohdistua vain pääomapanoksena sijoitettuihin varoihin tai kertyneisiin voittovaroihin. Yksityisnoston voi kirjata jopa perustettavan yhtiön velaksi, kun vain pystytään osoittamaan, että voittovarat ovat kertyneet avoimen yhtiön aikana. (Lakari & Engblom 2009, 149–150.) Muutoin voi syntyä tilanne, jolloin

yksityisnostoihin sovelletaan VML 28–29 §§:n säännöksiä, jotka koskevat veronkiertoa ja peiteltyä osingonjakoa.

Varojen nostaminen yhtiöstä ennen toimintamuodon muutosta katsotaan peiteltyksi osingoksi vain silloin, kun negatiivista omaa pääomaa on kasvatettu keino-
tekoisesti juuri ennen muutosta. Esimerkkinä voi olla poikkeuksellisen suuri yksityisotto juuri ennen muodonmuutosta, poikkeuksellinen rahoitustapa tai voittovarot ylittävän yksityisoton kirjaaminen yhtymän velaksi osakkaalle. Merkille pantavaa on, että jos oman pääoman negatiivisuus yritysmuodon muutostilanteessa johtuu aikaisempina tilikausina tehdyistä yksityisotoista, jotka ovat ylittäneet voitto-osuudet ja yksityissijoitukset, ei yksityisottoja veroteta peiteltynä osinkona. (Verohallinto 2018a.)

Osakeyhtiöksi muutettavaan avoimeen yhtiöön on järkevää jättää vain ne varat, jotka ovat tarpeen käyttöpääomaa varten, sillä yhtiömiehet ovat jo maksaneet veroa kertyneistä voittovaroista. Jos yksityisnostoja tehdään kiinteistön tai arvopaperimuodossa, yhtiömiehen tulee varautua varainsiirtoveroon ja avoimen yhtiön luovuttaman kiinteistön tai arvopaperin mahdollisen arvonnousun tuloutumiseen. (Lakari & Engblom 2009, 149–150.)

Myös Immonen (2014, 457–459) tuo esille sen, että yritysmuodon muuttamista edeltävän yksityisnoston laajuus on ollut vaikea kysymys oikeuskäytännössä. On vakiintunut linja, jonka mukaan yksityisnostot tulee rajoittaa niihin jakokelpoisiin varoihin, jotka yhtiössä taseen mukaan on. Yksityisnostoja ei sen sijaan saa tehdä niin sanotuista realisoitumattomista piiloarvoista, jolloin niitä tulkitaan usein veron kiertämisenä. (Immonen 2014, 457.) Esimerkiksi KHO 9.8.2000 (taltio 2116) tapauksessa omaisuuden kirjanpitoarvon ja käyvän arvon erotuksesta muodostuvan arvonnousun, katsottiin kuuluvan osakeyhtiön varallisuuspiiriin, josta ei voi tehdä yksityisnostoja, vaikka tätä arvoeroa voitiinkin laskea varojen lisäksi arvioitaessa varojen riittävyttä osakeyhtiön osakepääoman katteeksi. (Immonen 2014, 458–459.)

Muutostilanteessa on huomioitava, että aiemmin tehty EVL 46a §:n mukainen toimintavaraus (30% tilinpäätöstä edeltävän kahdentoista kuukauden aikana

maksettujen palkkojen summasta) tuloutuu, koska osakeyhtiössä ei voida tehdä toimintavarausta. (Lakari & Engblom 2009, 154).

7.1.7 Varainsiirtovero

Jatkuvuus voi ulottua myös varainsiirtoverotukseen. Mikäli yhtiömuodonmuutos avoimesta yhtiöstä osakeyhtiöksi toteutetaan TVL 24 §:n mukaisesti, perustettavaan yhtiöön siirtyvistä kiinteistöistä ja arvopapereista VSVL 4.5 § ja 15 §:n mukaan ei suoriteta varainsiirtoveroa. (Tomperi 2018, 156–157; Immonen 2014, 462.) Myös verohallinnon ohjeissa (Verohallinto 2018a) todetaan, ettei varainsiirtoveroa suoriteta kiinteistöistä ja arvopapereista henkilöyhtiötä muutettaessa osakeyhtiöksi AKYL 8:3 §:n mukaisesti, sillä tällöin ei katsota tapahtuvan omistajanvaihdosta.

7.1.8 Poistot

Jos toimintamuodon muutos toteutetaan TVL 24 §:n säännöksiä noudattaen, siihen sisältyy enimmäispoistoja koskeva säännös, jonka mukaan poistoja ei saa muutosvuonna tehdä kahteen kertaan. Enimmäispoistoja määritettäessä lasketaan yhteen muutoshetken päättyneen tilinpäätöksen ja osakeyhtiön tilinpäätöksen poistot, jos toimintamuodon muutos on tapahtunut kesken tilikauden. (Tomperi 2018, 156.)

Huomioitava on, että avoimen yhtiön toimintaa jatkavan osakeyhtiön on annettava selvitys siitä, että poistot ovat mainitun lainkohdan mukaiset. Osakeyhtiö voi antaa selvityksen esimerkiksi liittämällä veroilmoitukseen laskelman, joka osoittaa, että sen verotuksessa vaatimat poistot eivät ole suuremmat kuin verovuoden enimmäispoistojen määrä vähennettynä henkilöyhtiön tekemien poistojen määrillä. (Verohallinto 2018a.)

7.1.9 Verotus

Yhtiömiehen verotuksessa yritysmuodon muuttaminen ei ole veronalainen luovutus. Kun hän saa vastikkeeksi osakeyhtiön osakkeita ja luovuttaa näitä, omistusaika lasketaan luovutusvoiton verottamista varten siitä ajankohdasta, kun hän oli hankkinut henkilöyhtiön yhtiöosuuden. (Immonen 2014, 462; Verohallinto 2018a.)

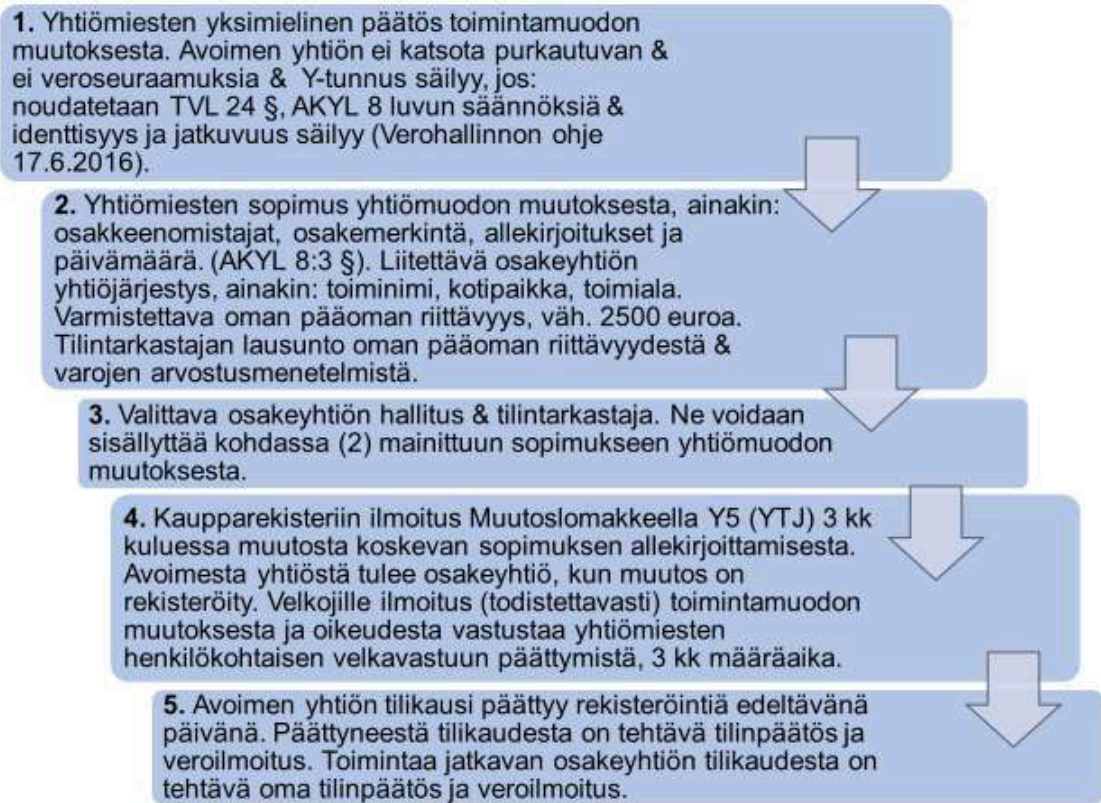
Avointa yhtiötä verotetaan omana verovelvollisena toimintamuodon muutokseen saakka. TVL 24 §:ssä säädetään, että poistoja voidaan tehdä samasta omaisuudesta vain kerran verovuonna eli maksimipoistojen määrä ei muutu. Mikäli henkilöyhtiöllä on vahvistettuja tappioita aikaisemmilta vuosilta, voidaan näitä tappiota vähentää toimintamuodon muutosvuonna henkilöyhtiön tai toimintaa jatkavan osakeyhtiön verotettavasta tulosta tai osittain molempien verotettavasta tulosta. (Honkamäki & Pennanen 2010, 347–348.)

Yhtiön nettovarallisuus lasketaan siirtävästä toiminnasta laaditun, verovuotta edeltävän viimeisen tilinpäätöksen perusteella (ArVL 11 §). Mikäli vain osa varoista ja veloista on siirtynyt osakeyhtiölle, vain siirtyneet varat ja velat otetaan huomioon nettovarallisuutta laskettaessa. Myös tilinpäätöksen jälkeiset yksityisotot vähennetään nettovaroista. (Immonen 2014, 462.)

Jos osinko on nostettavissa vasta toimintamuodon muutosvuotta seuraavana kalenterivuonna, osinkoa laskettaessa lasketaan luonnollisen henkilön omistamien osakkeiden matemaattinen arvo osakeyhtiön muutosvuoden taseesta. Jos osinkoa nostetaan samana kalenterivuonna kuin toimintamuodon muutos on tapahtunut, lasketaan osakkeiden matemaattinen arvo avoimen yhtiön taseesta. (Honkamäki & Pennanen 2010, 348.)

7.2 Prosessikaavio ja vaiheiden kuvaus

Seuraava kaavio tiivistää toimintamuodon muutoksen avoimesta yhtiöstä osakeyhtiöksi keskeiset vaiheet (kuvio 3):

Kuvio 3. Avoimesta yhtiöstä osakeyhtiöksi: prosessikaavio

Prosessikaavio (kuvio 3) havainnollistaa, että toimintamuodon muutokseen tähtäävä prosessi alkaa yhtiömiesten yksimielisestä päätöksestä. Yhtiömiesten on laadittava siitä asiakirja, siis käytännössä sopimus avoimen yhtiön muuttamisesta osakeyhtiöksi. Muutos avoimesta yhtiöstä osakeyhtiöksi voi toteuttaa ilman veroseuraamuksia, kun noudatetaan TVL 24 §, AKYL 8 luvun säännöksiä ja Verohallinnon ohjeita toimintamuodon muutoksesta osakeyhtiöksi (Verohallinto 2018a).

Sopimuksen vähimmäissisällöstä säädetään AKYL 8:3 §:ssä eli siinä on mainittava ainakin osakkaiden nimet ja heidän merkitsemänsä osakemäärät, se on päivätävä ja kaikkien osakkaiden allekirjoitettava. Sopimus voi sisältää muutakin kuin vähimmäistiedot. Siihen voi sisällyttää tiedot toiminimestä, tilikaudesta, hallituksesta, toimitusjohtajasta, tilintarkastajasta. Mainitut tiedot voi sisällyttää vaihtoehtoisesti yhtiöjärjestykseen. Yhtiöjärjestyksen vähimmäissisältöön kuuluvat ainakin toiminimi, kotipaikka ja toimiala. Niiden lisäksi voidaan sisällyttää erityismääräyksiä mm. lunastusehdoista, hallituksen kokoonpanosta, edustamisoikeuksista, osakepääoman suuruudesta, voitonjaosta, varsinaisen yhtiökokouksen sisällöstä ja koolle kutumisesta.

Ilman veroseuraamuksia tapahtuvassa toimintamuodon muutoksessa avoin yhtiö ei purkaudu ja sen Y-tunnus säilyy, joten ilmoitus kaupparekisteriin tehdään Muutoslomakkeella Y5 (YTJ 2018) (Verohallinto 2018m). Siihen liitetään sopimus avoimen yhtiön muuttamisesta osakeyhtiöksi, toimintaa jatkavan osakeyhtiön yhtiöjärjestys ja tilintarkastajan lausunto oman pääoman riittävydestä toimintaa jatkavan osakeyhtiön osakepääomaksi (OYL 1:3 §:n mukaan vähintään 2500 euroa) ja varojen arvostusmenetelmistä. Käsittelymaksu on 380 euroa, ilmoitus voi jättää ainoastaan paperisena, ei sähköisessä muodossa (PRH 2018f).

Avoimen yhtiön yhtiömiesten kannalta erityisen tärkeää on tiedottaa velkojia toimintamuodon muutoksesta lain määräämällä tavalla, jolloin yhtiömiehillä on mahdollisuus vapautua henkilökohtaisesta vastuusta avoimen yhtiön aikaisista veloista. Velkojien passiivisuus voi johtaa siihen, että avoimen yhtiön aikaiset velat siirtyvät osakeyhtiön vastuulle ja yhtiömiehet vapautuvat henkilökohtaisesta velkavastuustaan avoimen yhtiön veloista. Osakeyhtiössä osakkaat taas ovat vastuussa yhtiön veloista vain siihen sijoittamansa pääoman määrään asti. Osakeyhtiön osakkaiden henkilökohtainen omaisuus on silloin turvassa.

Avoimen yhtiön verotuskausi päättyy rekisteröintipäivää edeltävänä päivänä. Avoimen yhtiön päätyneestä tilikaudesta laaditaan tilinpäätös ja annetaan veroilmoitus verohallinnolle (Veroilmoitus 6A). Avoin yhtiö on velvollinen toimittamaan tilinpäätöksen kaupparekisteriin erikseen, jos: yksi yhtiömiehistä on osakeyhtiö tai kaksi seuraavista ehdoista täyttyvät: liikevaihto 12 Meuroa, taseen loppusumma 6 Meuroa, palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä. Muuten tilinpäätös liitetään veroilmoitukseen, mutta verohallinto ei välitä sitä kaupparekisteriin (PRH 2018g). Avointa yhtiötä verotetaan muutokseen asti erillisenä verovelvollisena (TVL 24 §). Toimintamuodon muutosta edeltäneen ajan verovelkaa pidetään avoimen yhtiön verovelkana myös silloin, kun veron maksuunpano tapahtuu toimintamuodon muutoksen jälkeen (Verohallinto 2018a). Tällä viitataan avoimen yhtiön yhtiömiesten tuloverovelkaan, joka ei siirry muiden velkojen tavoin osakeyhtiölle.

Kun muutos on rekisteröity, avoimesta yhtiöstä tulee osakeyhtiö. Rekisteröintipäivästä alkaen alkaa osakeyhtiön tilikausi. Osakeyhtiön tilikaudelta annetaan

osakeyhtiön veroilmoitus 6B (Verohallinto 2018m), jolloin tilinpäätöstiedot siirtyvät automaattisesti verohallinnolta kaupparekisteriin.

Prosessikaavio (kuviot 3) osoittaa, että toimintamuodon muutoksessa on hyvin tärkeää noudattaa siihen liittyvää lainsäädäntöä ja verohallinnon ohjeita. Muuten vaarana on, että veroseuraamukset syövät kaiken sen hyödyn, jota haetaan toimintamuodon muutoksesta. Koko prosessi vaatii aikataulutettua suunnittelua ja laskelmia: mm. varojen ja velkojen siirtymisestä siten, että jatkuvuus ja identiteetti säilyvät, oman pääoman riittävyydestä vähimmäisosakepääomaksi, poistojen enimmäismäärästä, yksityisnostojen suuruudesta ennen muutosta siten, ettei niitä katsota peitellyksi osingonjaoksi, yhtiömiesten yhtiöpanosten suhteesta ja osakepääoman jakautumisesta siten, että lahjaveroa vältetään. Hyvin suunniteltuna ja toteutettuna toimintamuodon muutos auttaa yrittäjää ennakoimaan veroseuraamuksia ja kokonaisverorasitusta omalta ja yhtiön osalta.

8 Tutkimusaineiston analyysi

Tutkimuksen kohteena on avoin yhtiö, jossa on kaksi yhtiömiestä, jotka ovat veljeksiä. Yhtiön toimiala on metsäkone- ja maansiirtokoneyöt. Yhtiön toiminta alkoi 1.10.1996, jolloin yhtiö myös rekisteröitiin.

Yhtiön perustamisvaiheessa toinen veljeksistä (yhtiömiestä A) oli epävarma, pärjääkö hän yrittäjänä. Tästä syystä hän pyysi yhtiöön mukaan myös veljensä (yhtiömiestä B).

Yhtiöpanokset vuonna 1996 olivat seuraavat: yhtiömiestä A – 22 000 € (86 %), yhtiömiestä B – 3 500 euroa (14 %).

Työpanosten suhde: yhtiömiestä A – 95 %, yhtiömiestä B – 5 %. Yhtiösopimuksen mukaan yhtiön tuottama voitto jaetaan työpanosten mukaisessa suhteessa: yhtiömiestä A saa 95 %, yhtiömiestä B saa 5 % voitosta.

Yhtiösopimuksen mukaan tappiot jaetaan tasan yhtiömiesten kesken. Varat jaetaan tasan yhtiömiesten kesken toisen yhtiömiehen kuolemantapauksessa, jos elossa oleva yhtiömiestä päättää lunastaa kuolleen yhtiömiehen osuuden hänen perijöiltään. Myös toisen yhtiömiehen irtisanoessaan yhtiösopimuksen toinen

yhtiömies voi lunastaa hänen osuutensa em. tavalla. Yhtiön purkautuessa jaetaan yhtiön jäljellä olevat varat sen jälkeen, kun velat on maksettu, molempien yhtiömiesten kesken tasan.

Yhtiön tulos on ollut viimeisten kolmen vuoden aikana yli 60 000 euroa, josta 95 % jää verotettavaksi yhtiösopimuksen mukaan yhtiömies A:lle (yhtiön tulos jaetaan työpanosten suhteessa). Erityisesti vuodesta 2017 tuli otollinen toimintamuodon muutoksen vakavalle harkinnalle, koska vuonna 2017 avoimen yhtiön tulos nousi yli 120 000 euroon. Ottaen huomioon, että suuri osa tästä tulosta verotetaan ansiotulona, johon sovelletaan progressiivista verotusta, verorasitus muodostuu hyvin epäedulliseksi yhtiömiehille, erityisesti yhtiömies A:lle.

8.1 Verolaskelmat

Verolaskelmat on tehty selkeyden vuoksi vuoden 2018 veroprosenttien ja verotuskäytäntöjen mukaisesti, vaikka analyysissä lasketaan veroja vuosina 2015–2017. Laskettaessa avoimen yhtiön yhtiömiesten veroja pääomatuloperusteena pidetään 20 % tuottoa nettovarallisuudelle. Pääomatuloveroprosenttina käytetään 30 % 30 000 euroon asti ja 34 % sen ylittävältä osalta (2018). Ansiotuloverotuksessa käytetään vuoden 2018 ansiotuloveroasteikkoa. Yhteisöverokanta on osakeyhtiön verolaskelmissa 20 %. Osinkojen verotuslaskelmissa noudatetaan vuoden 2018 verotuskäytäntöjä. Avoimen yhtiön ja osakeyhtiön vertailevissa verolaskelmissa käytetään tilinpäätösten 2015–2017 toteutuneita lukuja olettaen, että toiminta jatkuu melko samanlaisena jatkossakin.

Ansiotuloverolaskelmissa huomioidaan vuoden 2018 valtionverotuksessa ja kunnallisverotuksessa voimassa olevia vähennyksiä. Ansiotuloverotuksessa huomioidaan tulonhankkimisvähennys 750 euroa ja kunnallisverotuksessa ansiotulovähennys ja perusvähennys. Tulonhankkimisvähennys on 750 euroa, kuitenkin enintään palkkatulon määrä. (TVL 95 §). Ansiotulovähennys kunnallisverotuksessa on 51 % tulojen 2 500 euroa ylittävältä osalta tulojen 7 230 euron määrään saakka ja sen ylittävältä osalta 28 %. Vähennyksen enimmäismäärä on 3 570 euroa. Puhtaan ansiotulon ylittäessä 14 000 euroa vähennyksen määrä pienenee 4,5 %:lla puhtaan ansiotulon 14 000 euroa ylittävältä osalta. (TVL 105a §.) Perusvähennys on enintään 3 100 euroa. Jos puhdas ansiotulo em. vähennysten

jälkeen ylittää 3 100 euron määrän, sitä on vähennettävä 18 % yli menevän tulon määrästä. Perustulovähennystä ei myönnetä, jos puhtaan ansiotulon määrä vähennysten jälkeen on yli 20 060 euroa. (Verohallinto 2018n, TVL 106 §.) Kunnallisverotuksessa huomioidaan yhtiön kotikunnan tuloveroprosentti, joka on 21 % vuonna 2018.

Ansiotuloverotuksessa peritään kirkollisveroa omalle seurakunnalle kotikunnan tuloveroprosentin mukaan. Tarkastelun kohteena olevan yhtiön yhtiömiehet maksavat ansiotuloistaan 1,5 % kirkollisveroa kotikuntansa evankelis-luterilaiselle seurakunnalle. (Verohallinto 2018c.)

Ansiotuloverotuksessa peritään myös sairausvakuutusmaksu 1,53 % puhtaasta ansiotulosta. Vakuutetun sairausvakuutusmaksu peritään ennakkoperinnän yhteydessä ennakonpidätyksenä ja se sisältyy verokortin ennakonpidätysprosenttiin. Palkansaajalta ja yrittäjältä vuonna 2018 perittävä sairausvakuutuksen määrä on 1,53 % palkkatulosta, työtulosta ja muusta sairausvakuutuslaissa tarkoitetusta päivärahamaksun maksuperusteesta. Päivärahamaksua ei kuitenkaan peritä, jos vuotuisen palkka- ja työtulon yhteismäärä on alle 14 020 euroa. (Verohallinto 2018p, SVL 18 §.)

Verolaskelmissa otetaan huomioon yleisradiovero, jota kutsutaan jäljempänä Yle-veroksi. Yle-vero korvasi aiemmin kerättyä televisiomaksua vuonna 2013. Yle-veroa maksetaan sekä henkilö- että yritysverotuksessa.

Henkilöverotuksessa Yle-veroa suoritetaan puhtaan pääomatulon ja puhtaan ansiotulon yhteismäärän 14 000 euroa ylittävstä osasta. Yle-veron määrä on 2,5 % tulon yhteismäärän 14 000 euroa ylittävstä osasta, kuitenkin enintään 163 euroa. (YleveroL 2 §.) Yle-vero on henkilökohtainen eli samassa perheessä voi olla useampia Yle-veron maksajia. Alle 18-vuotiaat eivät maksa Yle-veroa.

Avoimet yhtiöt eivät ole yhteisöjä, vaan yhtymiä (TVL 4 §). Yhtymää ei veroteta erillisenä verovelvollisena, vaan sen tulos jaetaan verotettavaksi yhtymän osakkaiden tulona (TVL 15–16 §§). Osakkaan osuus yhtymän tulosta luetaan yhtymän osakkaana olevan luonnollisen henkilön Yle-veron laskentaperusteeseen. Yle-veron laskentaperuste on puhtaan ansiotulon ja puhtaan pääomatulon yhteismäärä, josta on tehty luonnolliset vähennykset, kuten tulonhankkimisvähennys ja

asunnon ja työpaikan välisten matkojen kustannusten vähennyskelpoinen määrä. (Verohallinto 2018o.)

Yhteisön Yle-vero on 140–3 000 euroa riippuen yhteisön verotettavasta tulosta. Yhteisö ei maksa Yle-veroa, jos sen verotettava tulo on alle 50 000 euroa. Yhteisön Yle-veron määrä on 0,35 % verotettavan tulon 50 000 euroa ylittävästä osasta, kuitenkin enintään 3 000 euroa. Yle-veron laskentaperusteena on yhteisön verovuoden verotettava tulo, josta on vähennetty aikaisemmilta verovuosilta vahvistetut samanlaiset tappiot. (TVL 30 §, Verohallinto 2018o.)

Tässä luvussa esitettävien laskelmien tarkoituksena on verrata avoimen yhtiön yhtiömiesten ja osakeyhtiön osakkaiden ja osakeyhtiön elinkeinotulolähteen verotusta vuosien 2015–2017 toteutuneiden tilinpäätöstietojen perusteella. Laskelmissa ei oteta huomioon yrittäjien muita ansio- ja pääomatuloja, eikä verotuksessa mahdollisesti huomioitavia henkilökohtaisia vähennyksiä. Laskelmien pohjalta tehdään päätelmiä siitä, kumpi näistä kahdesta yhtiömuodosta on verotuksen kannalta edullisin. Osakeyhtiön verolaskelmissa tarkastellaan kolmea vaihtoehtoa, jolloin varojen nosto yhtiöstä tapahtuu palkkamuodossa, osinkojenjakona ja palkka- ja osingonjakoyhdistelmänä. Näin pyritään selvittämään kolmen vaihtoehdon paremmuusjärjestys verotuksen kannalta.

Tämä luku sisältää kaksi alalukua, joissa käydään läpi avoimen yhtiön ja osakeyhtiön verolaskelmat. Niitä ei kuitenkaan julkaista kohdeyrityksen tietojen turvaamiseksi.

8.2 Yhteenveto verolaskelmien tuloksista

8.2.1 Osakeyhtiön kolmen varojennostomuodon kokonaisverorasituksen vertailua

Luvussa 4 käytiin läpi osakeyhtiön ja osakkaiden kokonaisverorasituksen muodostumista eri varojennostomuodoissa 2015–2017. Lähtökohtana on oletus, että yhtiöstä nostetaan yhteensä 36 000 euroa/vuosi ja osakkaat omistavat osakeyhtiön osakkeita puoliksi. Omistussuhteen jako perustuu keskusteluun yhtiön kirjanpitäjän kanssa, jossa hän kertoi yhtiömiesten suunnittelevan osakekannan tasa-puolista jakoa, mikäli toimintamuodon muutos toteutuu. OYL 1:7 § ja 3:1 §:n

mukaan osakkeenomistajilla on yhtäläinen oikeus osingonjakoon, ellei yhtiöjärjestyksessä toisin sovita. Sen sijaan palkan suhteen oletuksena on, että osakas A nostaa palkkaa 3 000 e/kk, sillä vain hän tekee töitä yrityksessä, kun taas osakas B tekee töitä yrityksessä vain satunnaisesti ja hyvin vähän, hänen palkkansa on vain 150 e/kk.

Seuraava kuvio havainnollistaa, miten osakeyhtiön kokonaisverorasitus eroaa eri varojennostomuodoissa 2015–2017 (kuvio 4):

Kuvio 4. Osakeyhtiön ja osakkaiden kokonaisverorasitus eri varojennostomuodoissa 2015–2017

Kuvio 4 paljastaa, että kaikkein raskaaksi kokonaisverorasitus muodostuu, jos varojennosto toteutetaan palkan muodossa. Kokonaisverorasitus muodostuu yhteisöverosta, osakkaiden palkkojen ansiotuloveroista ja Yle-verosta. Näissä laskelmissa oletuksena on, että osakas A nostaa palkkaa 3000 e/kk ja osakas B 150 e/kk, koska yhtiömiesten työpanosten suhde on 95 % (osakas A) / 5 % (osakas B). Kun yrityksen tulos pysyy 50 000 euron rajan alla tai lähellä sitä kuten vuosina 2015–2016, kokonaisverorasitus hipoo 50 %:n rajaa. Sen sijaan yrityksen tuloksen kasvaessa lähelle 100 000 euroa suhteellinen kokonaisverorasitus pienenee, vaikka osakas A nostaisi samaa palkkaa kuin vuosina 2015–2016 eli 3000 e/kk.

Kuvio 4 osoittaa, että verotuksellisesti toiseksi edullisin varojennostomuoto on palkan ja osinkojenjaon yhdistelmä. Kokonaisverorasitus muodostuu

yhteisöverosta, osakas A:n palkan ansiotuloveroista, molempien osakkaiden osinkojen veroista ja Yle-verosta. Näissä laskelmissa oletuksena on, että osakas A nostaa palkkaa 18 000 e/vuosi ja molemmat osakkaat nostavat osinkoja 9 000 e/osakas, yhteensä 18 000 e. Kokonaisverorasitus koko tarkastelukaudella pysyy kohtuullisena, 24,43–28,03 %:n rajoissa. Merkille pantavaa on, että tässäkin varojennostomuodossa suhteellinen kokonaisverorasitus pienenee yli kolme prosenttiyksikköä vuonna 2017, vaikka yhtiön tulos paranee siinä vuonna roimasti.

Kuvio 4 havainnollistaa, että verotuksen kannalta kaikkein edullisin varojennostomuoto on osinkojenjako. Kokonaisverorasitus muodostuu yhteisöverosta, osakkaiden osinkojen veroista ja Yle-verosta. Näissä laskelmissa oletuksena on, että osakkaat nostavat osinkoa kumpikin 18 000 e/osakas, yhteensä 36 000 e. Kokonaisverorasitus pysyy koko tarkastelukaudella maltillisena 23,24–24,98 %:n rajoissa. Myös tässä on pantava merkille se, että vuonna 2017 suhteellinen kokonaisverorasitus laskee edelliseen verovuoteen verrattuna yli puolitoista prosenttiyksikköä 23,24 %:iin siitä huolimatta, että vuonna 2017 yhtiön verotettava tulos nousee yli 120 000 euroon.

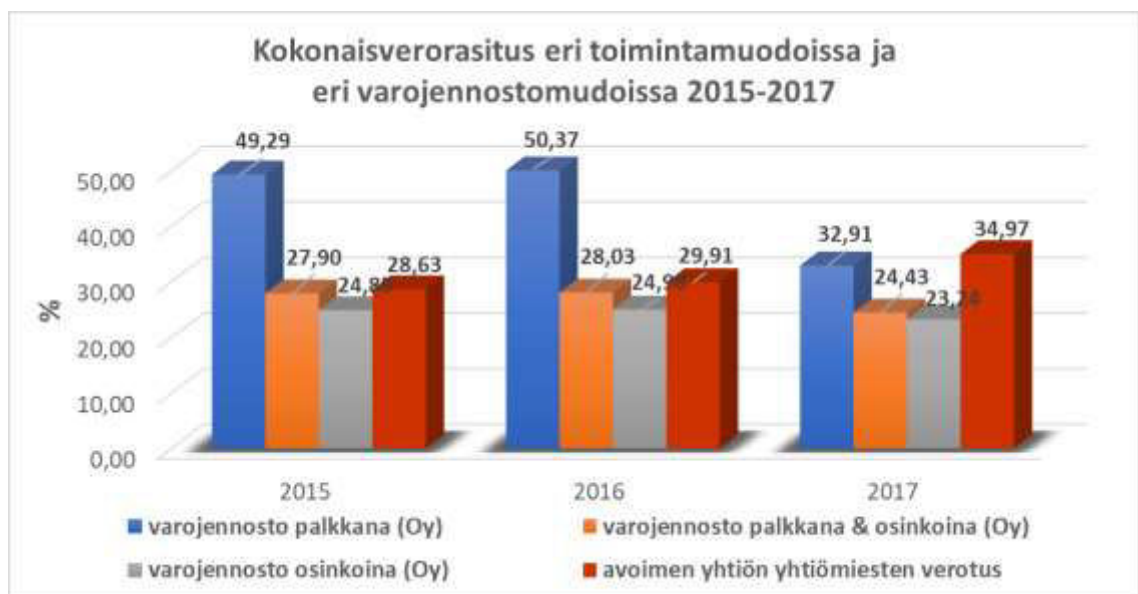
Yhteenvetona voidaan todeta, että kuvion 4 perusteella näyttää siltä, että verotuksellisesti kaikkein edullisin varojennostotapa on osinkojenjako, jolloin suhteellinen kokonaisverorasitus on pienimmillään 23,24 % (v. 2017), ja epäedullisin varojennostotapa on varojennosto palkan muodossa, jolloin kokonaisverorasitus on suurimmillaan jopa 50,37 % (v. 2016). Siitä huolimatta kaikkein edullisimmaksi osoittautunut varojennostotapa osinkojenjako muodossa tuskin tulee kysymykseen kohdeyrityksessä ainakaan heti toimintamuodon muutoksen jälkeen, sillä se vääristäisi osakkaiden työpanoksen ja siitä saatavan hyödyn suhdetta. Heidän suunnitelmissaan on, että osakekannan jako on tasapuolista toimintamuodon muutoksen toteutuessa. Kohdeyrityksessä vain osakas A tekee töitä, kun taas osakas B on ainoastaan muodollisesti ja sijoitusmielessä mukana yrityksessä. Varojenjako osinkojenjako muodossa olisi epäreilua osakas A:ta kohtaan, koska osinkojenjako edellyttää yhtäläisiä oikeuksia osakkeenomistajille. Todennäköisesti osakas A lunastaa osakas B:n osuuden jossain vaiheessa toimintamuodon muutoksen jälkeen. Sen jälkeen varojenjako pelkästään osinkojen muodossa tulisi vakavasti harkittavaksi. Nykyolosuhteissa ja osakkaiden suunnitelmia

huomioon ottaen näyttää siltä, että kolmesta varojennostotavasta palkan ja osinkojenjako yhdistelmä olisi kaikkein järkevin vaihtoehto, sillä se vastaisi osakkaiden työpanosten suhdetta ja olisi verotuksellisesti varsin edullista.

8.2.2 Avoimen yhtiön ja osakeyhtiön kokonaisverorasituksen vertailua

Luvussa 4 selvitettiin kokonaisverorasitusta avoimessa yhtiössä, jossa yhtiön verotettava tulos verotetaan yhtiömiesten tulona ja osakeyhtiössä, jossa kokonaisverorasitus muodostuu paitsi yhteisöverosta myös osakkaiden palkkatulojen ansiotuloverosta ja osinkojen verosta tai niiden yhdistelmästä sekä Yle-verosta. Toimintamuodon muutoksen yksi keskeinen syy on verotus. Laskelmien tarkoituksena on selvittää, kumpi toimintamuodoista, avoin yhtiö vai osakeyhtiö, on verotuksellisesti järkevä vaihtoehto erityisesti silloin, kun yhtiön verotettava tulos kasvaa ja lähenee 100 000 euroa tai ylittää sen.

Seuraava kuvio havainnollistaa, miten kokonaisverorasitus poikkeaa eri toimintamuodoissa ja toimintamuodon sisällä eri varojennostotavoissa (kuvio 5):

Kuvio 5. Kokonaisverorasitus eri toimintamuodoissa ja eri varojennostomodoissa 2015–2017

Kuvio 5 paljastaa, että vuosina 2015–2016, kun yhtiön verotettava tulos pysyy 50 000 euron tienoilla kokonaisverorasitus on edullisinta osakeyhtiömuodossa, kun varoja nostetaan pelkästään osinkojen muodossa (kokonaisverotus 24,85–

24,98 %) tai palkan ja osinkojen muodossa (kokonaisverotus 27,90–28,03 %). Samalla tarkastelujaksolla 2015–2016 avoimen yhtiön yhtiömiesten kokonaisverotus on muutaman prosenttiyksikön verran korkeampaa (kokonaisverotus 28,63–29,91 %), muttei kuitenkaan merkittävästi. Avoimen yhtiön yhtiömiesten kokonaisverorasitusta korkeammaksi on osoittautunut tarkastelujaksolla 2015–2016 osakeyhtiön kokonaisverorasitus, kun varojennosto toteutuu kokonaan palkan muodossa (tässä laskelmassa osakas A – 3 000 e/kk, osakas B – 150 €/kk), jolloin kokonaisverorasitus on huikeat 49,29–50,37 %.

Kuvio 5 osoittaa myös, että yhtiön verotettavan tulon noustessa yli 100 000 euroon (v. 2017) avoimen yhtiön kokonaisverotus on korkeampaa (34,97 %) kuin osakeyhtiön verotus riippumatta varojennostotavasta (23,24–32,91 %). Avoimen yhtiön verotettava tulos verotetaan yhtiömiesten tulona, jolloin verotuksen progressiivinen luonne aiheuttaa verojen kasvun niin absoluuttisesti kuin suhteellisesti laskettuna. Sen sijaan osakeyhtiömuodossa vastaavaa ei tapahdu, koska kokonaisverorasitus muodostuu yhteisöverosta, joka on tasasuhteinen (aina 20 % yhtiön verotettavan tuloksen kasvusta huolimatta) ja osakkaiden palkkatulojen ja osinkojen verotuksesta. Osinkojen ja palkan suuruutta voidaan suunnitella niin, että hyödynnetään huojennetun osingon enimmäismäärää ja palkkaa nostetaan vain sen verran, ettei progressio pääse ”iskemään” siihen kovin paljon.

Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että yhtiön verotettavan tulon noustessa lähelle 100 000 euroa toimintamuodon muutos avoimesta yhtiöstä osakeyhtiöksi on järkevää, ainakin verotuksen näkökulmasta. Tällä toimenpiteellä päästään pienentämään kokonaisverorasitusta riippumatta siitä, missä muodossa yhtiöstä nostetaan varoja. Kun halutaan optimoida verotusta lisää, silloin ainakin kohdeyrityksessä kannattaa harkita varojennostotapaa joko osinkojen tai palkan ja osinkojen yhdistelmän muodossa. Kummassakin varojennostomuodossa kokonaisverotus on 23,24–24,43 %:n luokkaa (v. 2017), mikä on yli kymmenen prosenttiyksikköä vähemmän kuin avoimen yhtiön kokonaisverorasitus (34,97 % v. 2017).

Varojennostotapoja suunniteltaessa on otettava huomioon paitsi osakkaiden omistussuhde myös työpanosten suhde. Kohdeyrityksessä työpanosten suhde on 95 % (osakas A) / 5 % (osakas B), kun taas suunnitteilla olevan osakeyhtiön omistussuhde olisi 50 % (osakas A) / 50 % (osakas B). Se asettaa tiettyjä

rajoituksia siihen, miten varoja nostetaan yhtiöstä ja missä muodossa. Tässä tapauksessa järkevin vaihtoehto näyttäisi olevan varojennosto osakeyhtiöstä palkan (pelkästään osakas A:lle) ja osinkojen muodossa (kummallekin osakkaalle sama määrä OYL 1:7 § ja 3:1 §:n säännöksiä noudattaen). Palkan ja osinkojen määrää voidaan skaalata ja suunnitella vastaamaan osakkaiden oikeuksia, tarpeita ja työpanoksia.

9 Päätelmät ja pohdintaa

Tutkimuksen tavoitteina on ollut verrata avoimen yhtiön ja osakeyhtiön keskeisiä eroja ja etuja, selvittää toimintamuodon muutoksen lainsäädäntöpohjaa ja itse prosessiin liittyvät vaiheet sekä esittää arvioita siitä, missä toimintamuodossa ja millä varojen nostotavalla verotus on edullisinta yrittäjien näkökulmasta.

9.1 Yhtiöoikeudellinen näkökulma

Osakeyhtiö sopii parhaiten yrityksille, joilla on laajamittaista toimintaa ja korkea tulotaso, sillä osakeyhtiöitä verotetaan tuloksesta tasaverokannan mukaan ja osakkaita nostetuista osingoista. Avoimen yhtiön tulosta verotetaan osakkaiden tulona, jolloin melko suuri osa tulosta verotetaan ansiotulona. Näin verotukselliset syyt nousevat keskeisiksi, kun verrataan osakeyhtiön ja avoimen yhtiön eroja ja etuja keskenään.

Osakeyhtiön ja avoimen yhtiön verotuksessa on yhtäläisyyksiä ainakin siinä, että nettovarallisuudella on suuri merkitys. Avoimen yhtiön pääomatulonlaskentaperuste käsittää 20 % tuottoa yhtiön nettovarallisuudelle ja 30 % viimeisten 12 kuukauden aikana maksettujen palkkojen määrän. Sen sijaan osakeyhtiössä huojennetun osingon määräksi katsotaan 8 % tuottoa nettovarallisuudelle. Avoimessa yhtiössä pääomatulonlaskentaperusteena olevaa tuloa verotetaan 30 %:n verokannan mukaan, kun taas osakeyhtiössä huojennetun osingon määrästä verotetaan pääomatulona vain 25 % 150 000 euroon saakka, loput 75 % on verovaapa tuloa. Näin kummassakin toimintamuodossa nettovarallisuuden kasvattaminen on tarkoituksenmukaista, erityisesti osakeyhtiössä.

Osakeyhtiön ja avoimen yhtiön yksi merkittävimmistä eroista liittyy velkavastuuseen. Avoimessa yhtiössä yhtiömiesten vastuu on rajoittamaton, kun taas osakeyhtiössä se rajoittuu yhtiöön sijoitetun oman pääoman määrään. Näin osakeyhtiössä osakkaiden henkilökohtainen omaisuus on turvassa. Avoimessa yhtiössä oma pääoma voi olla jopa negatiivinen yhtiön tappioiden tai liian suurten yksityisottojen vuoksi, mikä voi vähentää korkojen vähennysoikeutta. Osakeyhtiössä negatiivinen oma pääoma OYL 20:23 §:n mukaan edellyttää yhtiön hallitukselta toimia, mm. rekisteri-ilmoituksen tekoa kaupparekisteriin osakepääoman menettämistä. Velkavastuukysymykset ovat siten sidoksissa yhtiön hallintoon. Mitä rajoitetumpi on velkavastuu (osakeyhtiö), sitä tiukempi on hallintomenettely.

Vaatus osakeyhtiön osakepääoman pysyvyydestä johtaa siihen, että osakeyhtiön hallinto on avointa yhtiötä kankeampaa. Päätöksentekojärjestelmä osakeyhtiössä on tarkkaan säänneltyä ja vaatii käytännössä hallituksen ja yhtiökokouksen enemmistöpäätöstä. Näin pystytään turvaamaan osakeyhtiön velkojien asemaa tilanteessa, jossa osakeyhtiön osakkaiden velkavastuu on rajallinen. Avoimessa yhtiössä taas kaikki yhtiömiehet ovat solidaarisessa vastuussa yhtiön veloista, ja näin ollen kaikilla yhtiömiehillä on käytännössä yhtäläinen oikeus tehdä päätöksiä ja sitoumuksia yhtiön puolesta, ellei yhtiösopimuksessa toisin määrätä.

Muita osakeyhtiön etuja ovat osakkeiden vapaa vaihdettavuus, mikä helpottaa omistuspohjan laajentamista ja omistajuuden vaihtamista ilman että yrityksen toiminta keskeytyy. Avoimessa yhtiössä taas yhtiömiehen vetäytyminen yhtiön toiminnasta voi johtaa yhtiön purkautumiseen, ellei tilalle saada uutta yhtiömiestä jatkamaan toimintaa yhden vuoden kuluessa yhtiömiehen lähdöstä (AKYL 5:9 §).

Yhtiöoikeudellisesta näkökulmasta vaikuttaa siltä, että kummallakin toimintamuodolla on etunsa. Suoralta kädeltä ei voida väittää, että esimerkiksi osakeyhtiö yhtiömuotona on aina parempi vaihtoehto. Yhtiömuodon valintaan vaikuttaa yhtiön tilanne: tausta, strategia, toiminnan laajuus, verotettavan tuloksen kehitys, omistuspohja, tulevaisuuden näkymät ja suunnitelmat. Kohdeyrityksen kohdalla voidaan kuitenkin päätellä, että toimintamuodon muutos olisi hyvin vartenotettava vaihtoehto, sillä yrityksen toiminta on vakiintunut ja tulospohja on ollut vuosia melko tasaista ja kasvamaan päin. Mikäli yhtiön omistajat suunnittelevat toiminnan laajentamista, se vaatisi lisää pääomia eli lainaa, mutta myös verotettava

tulos todennäköisesti kasvaisi. Velkavastuukysymyksiä ajatellen ja verotuksellisesti osakeyhtiö olisi luonteva toimintamuoto.

9.2 Toimintamuodon muutos prosessina

Toimintamuodon muutos prosessina vaatii eräiden muutoseikkojen noudattamista, joilla varmistetaan sen verovapaus. Toimintamuodon muutos ilman vero-seuraamuksia edellyttää kirjanpidon ja identtisyyden jatkuvuutta noudattaen TVL 24 §, AKYL 8 luvun säännöksiä ja Verohallinnon yhtiön identtisyyden säilyttämistä koskevia ohjeita. Kyse on apporttiehtoisesta osakeyhtiön perustamisesta. Tällaisessa muutoksessa avoimen yhtiön ei katsota purkautuvan, vaan yhtiön toiminnan katsotaan jatkuvan osakeyhtiömuodossa, jolloin Y-tunnus säilyy. Ilmoitus kaupparekisteriin tehdään Muutoslomakkeella Y5. Ilmoitukseen liitetään sopimus avoimen yhtiön muuttamisesta osakeyhtiöksi, toimintaa jatkavan osakeyhtiön yhtiöjärjestys ja tilintarkastajan lausunto oman pääoman riittävydestä toimintaa jatkavan osakeyhtiön osakepääomaksi.

Toimintamuodon muutoksessa on huomioitava useita muita seikkoja, joilla voi olla kauaskantoisia seurauksia. Yhtiömiesten on tehtävä ilmoitus yhtiön velkojille henkilökohtaisen vastuun päättymisestä kolmen kuukauden kuluessa muutoksen rekisteröinnistä. Näin muutostilanteessa avoimen yhtiön yhtiömiehet voivat vapautua henkilökohtaisesta velkavastuustaan, jos velkojat eivät vastusta tai eivät reagoi mitenkään yhtiömiesten ilmoitukseen. Tällöin yhtiömiesten velkavastuu siirtyy osakeyhtiölle.

Toinen tärkeä muutostilanteeseen liittyvä kohta on varainsiirtovero, nimittäin mikäli toimintamuodon muutoksessa noudatetaan TVL 24 §:n säännöksiä, osakeyhtiö vapautuu yhtiöön siirtyvien kiinteistöjen ja arvopapereiden varainsiirtoverosta.

Muutostilanteessa on huomioitava poistojen ja yksityisottojen määrät. Poistot verovuonna eivät saa ylittää verovuosikohtaisia sallittuja enimmäispoistoja, vaikka samana verovuonna päättyisi avoimen yhtiön ja osakeyhtiön tilikausi. Toisin sanoen maksimipoistojen määrä ei muutu. Yksityisottojen määrässä on huomioitava, etteivät ne saisi ylittää jakokelpoisia voittovaroja, jotta niitä ei tulkittaisi peitellyksi osingonjaoksi tai veronkierroksi. Kaiken kaikkiaan toimintamuodon

muutos avoimesta yhtiöstä osakeyhtiöksi tulee olla suunniteltu, aikataulutettu ja hallittu prosessi. Näin varmistetaan toimenpiteen verovapaus ja vältetään ikävät yllätykset.

9.3 Verotuksellinen näkökulma

Verolaskelmien avulla selvitettiin, mikä toimintamuoto (avoin yhtiö vs. osakeyhtiö) ja varojennostotapa (palkkana, osinkoina vai palkan ja osinkojen yhdistelmänä) on verotuksellisesti edullisin.

Verolaskelmissa tarkasteltiin osakeyhtiön ja osakkaiden kokonaisverorasitusta avoimen yhtiön tilinpäätöstietojen 2015–2017 pohjalta ja käytettiin vuoden 2018 veroprosentteja ja voimassa olevia säännöksiä ja vähennyksiä. Oletuksena oli varojennosto 36 000 euroa. Verolaskelmien perusteella näyttää siltä, että osakeyhtiössä kaikkein edullisin varojennostotapa on osinkojenjako, jolloin suhteellinen kokonaisverorasitus on 23,24–24,98 %, ja epäedullisin varojennostotapa on varojennosto palkan muodossa, jolloin kokonaisverorasitus on 32,91–50,37 %. Yhtiösopimuksen yksityiskohtia ja osakkaiden suunnitelmia huomioon ottaen vaikuttaa siltä, että kolmesta varojennostotavasta palkan ja osinkojen jaon yhdistelmä olisi kaikkeinärkevin vaihtoehto, sillä se vastaisi osakkaiden työpanosten suhdetta ja olisi verotuksellisesti edelleen melkein yhtä edullista kuin varojennosto pelkästään osinkojen muodossa, jolloin kokonaisveroaste olisi 24,43–28,03 %. Merkille pantavaa on, että osakeyhtiön suhteellinen kokonaisverorasitus laskee osakeyhtiön kaikissa varojennostomuodoissa vuonna 2017, jolloin yhtiön tulos yltää yli 120 000 euroon. Toisin sanoen verotuksellisesti osakeyhtiö onärkevä toimintamuoto erityisesti silloin, kun yhtiön verotettava tulos kipuaa yli 100 000 euroon, jolloin suhteellinen kokonaisverotus laskee, eikä nouse.

Kun verrataan kokonaisverorasitusta avoimen yhtiön ja osakeyhtiön välillä, verolaskelmat osoittavat, ettei voida yksiselitteisesti osoittaa, kumpi toimintamuoto onärkevin vaihtoehto verotuksellisesti. Näyttää siltä, että toimintamuodon valinta verotuksellisin perustein riippuu yrityksen verotettavan tulon määrästä. Ainakin vuosina 2015–2016 yhtiön tuloksen ollessa 50 000–70 000 euroa avoimen yhtiön ja osakeyhtiön kokonaisverorasitus on melko samalla tasolla, jos varojennosto osakeyhtiössä toteutetaan osinkojenjako muodossa. Osakeyhtiön

kokonaisverorasitus on silloin 24,85–24,98 %. Varojennosto osinkojen ja palkan yhdistelmänä johtaa 27,90–28,03 %:n kokonaisverorasitukseen. Samalla tarkastelujaksolla 2015–2016 avoimen yhtiön yhtiömiesten kokonaisverorasitus on 28,63–29,91 %. Yllättävää on, että tarkastelujaksolla 2015–2016 kokonaisverorasitus muodostuu kaikkein korkeimmaksi osakeyhtiössä, kun varojennosto toteutetaan kokonaan palkan muodossa, jolloin kokonaisverotus on 49,29–50,37 %.

Tilanne muuttuu täysin vuonna 2017, jolloin yhtiön verotettava tulos kipuaa 120 000 euroon. Silloin osakeyhtiön kokonaisverorasitus kaikissa varojennostomuodoissa (palkan, osinkojen ja palkan ja osinkojen yhdistelmässä) muodostuu pienemmäksi kuin avoimessa yhtiössä. Osakeyhtiössä kokonaisverorasitus vaihtelee 23,24–32,91 % varojennostotavasta riippuen, kun taas avoimen yhtiön (jolloin yhtiön tulos verotetaan yhtiömiesten tulona) kokonaisverorasitus on 34,97 %. Näin verolaskelmat osoittavat yksiselitteisesti, että verotettavan tulon noustessa yli 100 000 euroon osakeyhtiön kokonaisverotus muuttuu kaikissa varojennostotavoissa edullisemmäksi kuin avoimessa yhtiössä.

9.4 Yhteenveto

Lopuksi voidaan todeta, että toimintamuodon muutos kannattaa suunnitella hyvin. Se edellyttää verolaskelmien tekoa ja juridisen pohjan selvittämistä. Näin vältetään ylimääräisiä veroseuraamuksia. Kokonaisverorasitus riippuu paljon yhtiön verotettavan tulon määrästä. Jos se on alle 50 000 euroa, toimintamuodon muutos verotuksellisista syistä ei välttämättä ole järkevää, vaan silloin on huomioitava muitakin näkökulmia.

Kohdeyrityksen osalta kaikki merkit osoittavat, että yhtiö on kypsynyt toimintamuodon muutokseen. Yhtiön oma pääoma on hyvässä mallissa, tulopohja on vakaalla ja kasvavalla pohjalla ja tulevaisuuden näkymät ovat hyviä. Jos yhtiön tulos säilyy samalla tasolla kuin se oli vuonna 2017 tai nousee siitä, osakeyhtiö tarjoaa verotuksellisesti edullisemman toimintamuodon. Toimintamuodon muutos avoimesta yhtiöstä osakeyhtiöksi antaisi enemmän työkaluja suunnitella verotusta, laajentaa yhtiön toimintaa, suunnitella omistuspohjan muuttamista tai laajentamista.

Lähteet

- AKYL Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä 29.4.1988/389.
- Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino.
- Alhola, K., Koivikko, A., Rätty, P. & Tuominen, O. 2002. Tilinpäätöksen suunnittelu – Yritysverotus ja yritysjärjestelyt. Helsinki: WSOY.
- ArvL Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 22.12.2005/1142.
- Avoimen yhtiön (kohdeyrityksen) yhtiösopimus 1996.
- EPA Ennakkoperintäasetus 20.12.1996/1124.
- EPL Ennakkoperintälaki 20.12.1996/1118.
- EVL Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360.
- Honkamäki, T. & Pennanen, M. 2010. Yritysjärjestelyjen käsikirja: kirjanpito, verotus ja yhtiöoikeus. E-kirja. Helsinki: Talentum Media.
- Immonen, R. 2011. Yritysjärjestelyt. Helsinki: Talentum.
- Immonen, R. 2014. Yritysjärjestelyt. E-kirja. Helsinki: Talentum Media. <http://tem.elinar.fi/tem/kirjanpi.nsf/lapolusuomi?openview>. Luettu 25.9.2018.
- Kananen, J. 2013. Case-tutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylän Ammattikorkeakoulun julkaisuja 143.
- KILA 1992/1211. Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön erityiset tilinpäätösehdot.
- Kononen, J. 2018. Kommandiittiyhtiöstä osakeyhtiöksi Case: Raskaankalustonhuolto yritys X. Opinnäytetyö. Saimaan AMK. <http://www.theseus.fi/handle/10024/145515>. Luettu 12.9.2018.
- Koponen, J. 2017. Yrityksen verotietopaketti 2017. Helsinki: Verotieto.
- KPL Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.
- KRL Kaupparekisterilaki 2.2.1979/129.
- Lakari, T. & Engblom, A. 2009. Käytännön sukupolven vaihdos. Helsinki: KHT-Media.
- Leppiniemi, J. & Walden, R. 2014. Tilinpäätös- ja verosuunnittelu. Helsinki: Talentum.
- LVM Laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558.

Metsämuuronen, J. 2001. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Metodologia -sarja 4. Helsinki: Methelp.

Ojala, I. 2017a. Verokoulu, osa 4: Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön verotus. Tilisanomat 18.10.2017. https://tilisanomat.fi/koulut/verokoulu_2017/verokoulu-osa-4-avoimen-yhtion-ja-kommandiittiyhtion-verotus. Luettu 26.9.2018.

Ojala, I. 2017b. Verokoulu osa 5: Osakeyhtiön ja sen osakkeenomistajan verotus. Tilisanomat 5.12.2017. https://tilisanomat.fi/koulut/verokoulu_2017/verokoulu-osa-5-osakeyhtion-ja-sen-osakkeenomistajan-verotus. Luettu 26.9.2018.

Ojala, I. 2017c. Verokoulu osa 2: Verokoulu, osa 2: Kirjanpidon ja verotuksen yhteys. https://tilisanomat.fi/koulut/verokoulu_2017/verokoulu-osa-2-kirjanpidon-ja-verotuksen-yhteys. Luettu 27.10.2018.

OYL Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624.

PRH 2018a. Patentti- ja rekisterihallitus. Osakeyhtiön perustaminen – Apporttiehto. <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/perustaminen/apporttiehto.html>. Luettu 10.9.2018.

PRH 2018b. Patentti- ja rekisterihallitus. Kaupparekisteri – Tilastoja – Yritysten lukumäärät. <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystenlkm/lkm.html>. Luettu 13.9.2018.

PRH 2018c. Patentti- ja rekisterihallitus. Osakeyhtiön perustaminen. <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/perustaminen.html>. Luettu 24.9.2018.

PRH 2018d. Patentti- ja rekisterihallitus. Osakeyhtiön perustamispaketti. <https://www.ytj.fi/stc/ytjliitteet/osakeyhtio-perustamispaketti.pdf>. Luettu 24.9.2018.

PRH 2018e. Patentti- ja rekisterihallitus. Avoimen yhtiön perustamispaketti. <https://www.ytj.fi/stc/ytjliitteet/avoinyhtio-perustamispaketti.pdf>. Luettu 24.9.2018.

PRH 2018f. Kaupparekisterin käsittelymaksuhinnasto. <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/hinnasto/kasittelymaksut.html>. Luettu 12.10.2018.

PRH 2018g. Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön tilinpäätösilmoitus. <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/tilinpaatos/avoinyhtiojaky.html>. Luettu 12.10.2018.

Saarela-Kinnunen, M. & Eskola, J. 2015. Tapaus ja tutkimus = tapaustutkimus? Teoksessa: Valli, R. & Aaltola, J. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Jyväskylä: PS-kustannus. ss. 180–190.

Suojanen, K., Savolainen, H., Korte, A. & Vanhanen, P. 2015. Lakiopas. Helsinki: KS-Kustannus.

SVL Sairausvakuutuslaki 21.12.2004/1224.

Tomperi, S. 2018. Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu. Helsinki: Sanoma Pro.

Turtiainen, R. 2018. Keskustelu kirjanpitäjän kanssa avoimen yhtiön muuttamisesta osakeyhtiöksi 4.1.2018, 17.8.2018 ja 26.10.2018.

TVL Tuloverolaki 30.12.1992/1535.

Valtiovarainministeriö 2018. Peruskorko pysyy –0,25 prosentissa. https://vm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/peruskorko-pysyy-0-25-prosentis-1. Luettu 27.9.2019.

Verohallinto 2018a. Verohallinnon syventävät ohjeet. Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi 17.6.2016. https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48395/toimintamuodon_muutos_osakeyhtioks2/. Luettu 12.9.2018.

Verohallinto 2018b. Valtion tuloveroasteikko 2018. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48846/valtion-tuloveroasteikko-2018/>. Luettu 26.9.2018.

Verohallinto 2018c. Kuntien ja seurakuntien tuloveroprosentit vuonna 2018. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/paatokset/47465/kuntien-ja-seurakuntien-tuloveroprosentit-vuonna-2018/>. Luettu 27.9.2018.

Verohallinto 2018d. Yhteisöjen ennakkoveron maksaminen. https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/ilmoittaminen-ja-maksaminen/ennakko-vero-yritykset-ja-yhteisot/yhteisojen_ennakkoveron_maksamine/ Luettu 27.9.2018.

Verohallinto 2018e. Yhteisö – täydennä ennakkoveroja maksamalla lisäennakkoa kuukauden sisällä verovuoden päättymisestä. https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/verohallinnon_esittely/uutiset/uutiset/2018/yhteisö--täydennä-ennakkoveroja-maksamalla-lisäennakkoa-kuukauden-sisällä-verovuoden-päättymisestä/ Luettu 27.9.2018.

Verohallinto 2018f. Ennakonpidätys osingosta ja Verohallinnolle annettavat ilmoitukset. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48467/ennakonpidatys-osingosta-ja-verohallinnolle-annettavat-ilmoitukset/>. Luettu 28.9.2018.

Verohallinto 2018g. Yhteisön käyttöomaisuusosakkeiden luovutusten verokohdeltu. https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48258/yhteisön_kayttoomaisuusosakkeiden_luovu/#9.1-purkaminen-rinnastetaan-osakkeen-luovutukseen. Luettu 3.10.2018.

Verohallinto 2018h. Peitelty osinko. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48147/Peitelty-osinko2/#2.1-osakeyhtiöt-ja-muut-yhteisöt>. Luettu 3.10.2018.

Verohallinto 2018i. Verohallinnon päätös verovapaista matkakustannusten korvauksista vuonna 2018. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/paatokset/47405/verohallinnon-päätös-verovapaista-matkakustannusten-korvauksista-vuonna-2018/>. Luettu 4.10.2018.

Verohallinto 2018j. Matkakustannusten vähentäminen palkansaajan verotuksessa. – Verohallinnon päätös matkakuluvähennyksen määrästä vuodelta 2017 toimitettavassa verotuksessa. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48861/matkakustannusten-vähentäminen-palkansaajan-verotuksessa/>. Luettu 4.10.2018.

Verohallinto 2018k. Yrittäjän eläketurva. https://www.vero.fi/yrietykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/yritys_tyonantajana/yrittajan_elaketurv/. Luettu 4.10.2018.

Verohallinto 2018l. Luovutusvoiton määrän laskeminen. https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48928/luovutusvoiton_maaran_laskemine/. Luettu 6.10.2018.

Verohallinto 2018m. Yritysmuodon muutos. https://www.vero.fi/yrietykset-ja-yhteisot/yrityksen-elinkaari/muutokset_toiminnassa/avoin-yhtio-ja-kommandiittiyhtio/yritysmuodon_muuto/. Luettu 11.10.2018.

Verohallinto 2018n. Verotettavan tulon laskenta henkilöverotuksessa. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/49038/verotettavan-tulon-laskeminen-henkilöverotuksessa/#2.3-puhdas-ansiotulo>. Luettu 20.10.2018.

Verohallinto 2018o. Yleisradiovero. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48391/yleisradiovero/#2-henkilön-yleisradiovero>. Luettu 21.10.2018.

Verohallinto 2018p. Sairausvakuutusmaksu. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48793/sairausvakuutusmaksu/#3.5-maksun-määrääminen,-maksaminen-ja-ilmoittaminen>. Luettu 27.10.2018.

Verohallinto 2018r. Tuloverotus – yritykset ja yhteisöt. <https://www.vero.fi/yrietykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/tuloverotus/>. Luettu 27.10.2018.
Veronkantolaki 12.1.2018/11.

Villa, S. & Ossa, J. 2017. Henkilöyhtiöt ja verotus. Helsinki: Alma Talent.

Villa, S. 2018. Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö. Helsinki: Alma Talent.

YleveroL Laki yleisradioverosta 31.8.2012/484.

Yrittäjät 2018. Yrittäjän eläkejärjestelmä. <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/yrittajan-sosiaaliturva/yrittajan-toimeentuloturva/yrittajan-elakejarjestelma-316927>. Luettu 4.10.2018.

YTJ 2018. Lomake Y5. Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön muutos osakeyhtiöksi tai julkiseksi osakeyhtiöksi. https://www.ytj.fi/stc/ytjliitteet/avoin_tai_kommandiittiyhtio_osakeyhtioksi.pdf. Luettu 11.10.2018.

Liite 1. Teemahaastattelun kysymykset

Savonlinna 19.10.2018.

Yhtiön kirjanpitäjän puolistrukturoitu teemahaastattelu.

Haastattelukysymykset:

1. Mitä suunnitelmia yrityksellä on tulevaisuutta ajatelleen?
2. Mikä alan kilpailutilanne on, tulevaisuuden näkymät?
3. Kuinka monta työntekijää yrityksessä on yrittäjän lisäksi?
4. Onko tarkoitus palkata lisää työntekijöitä?
5. Onko yrittäjä kokenut avointa yhtiötä hyvänä yhtiömuotona, kun yhtiö on toiminut yli 10 vuotta avoimena yhtiönä?
6. Milloin syntyi ajatus yhtiömuodon muutoksesta?
7. Miten pitkään kesti ajatuksen kypsyttäminen toiminnaksi?
8. Onko henkilöyhtiön muuttaminen osakeyhtiöksi tavanomainen toimenpide vai harvinainen?
9. Mitkä ovat keskeiset syyt yhtiömuodon muutokseen? Onko tämän yrityksen kohdalla nimenomaan verotukselliset syyt?
10. Kysyitkö neuvoa verohallinnolta ja/tai tilintarkastajalta?
11. Nousiko esille jotain kysymyksiä yrittäjän taholta?
12. Oliko jotain sellaisia asioita, jotka tulivat yrittäjälle täytenä yllätyksenä?
13. Pidätkö itse yhtiömuodon muutosta kannattavana tässä tapauksessa?